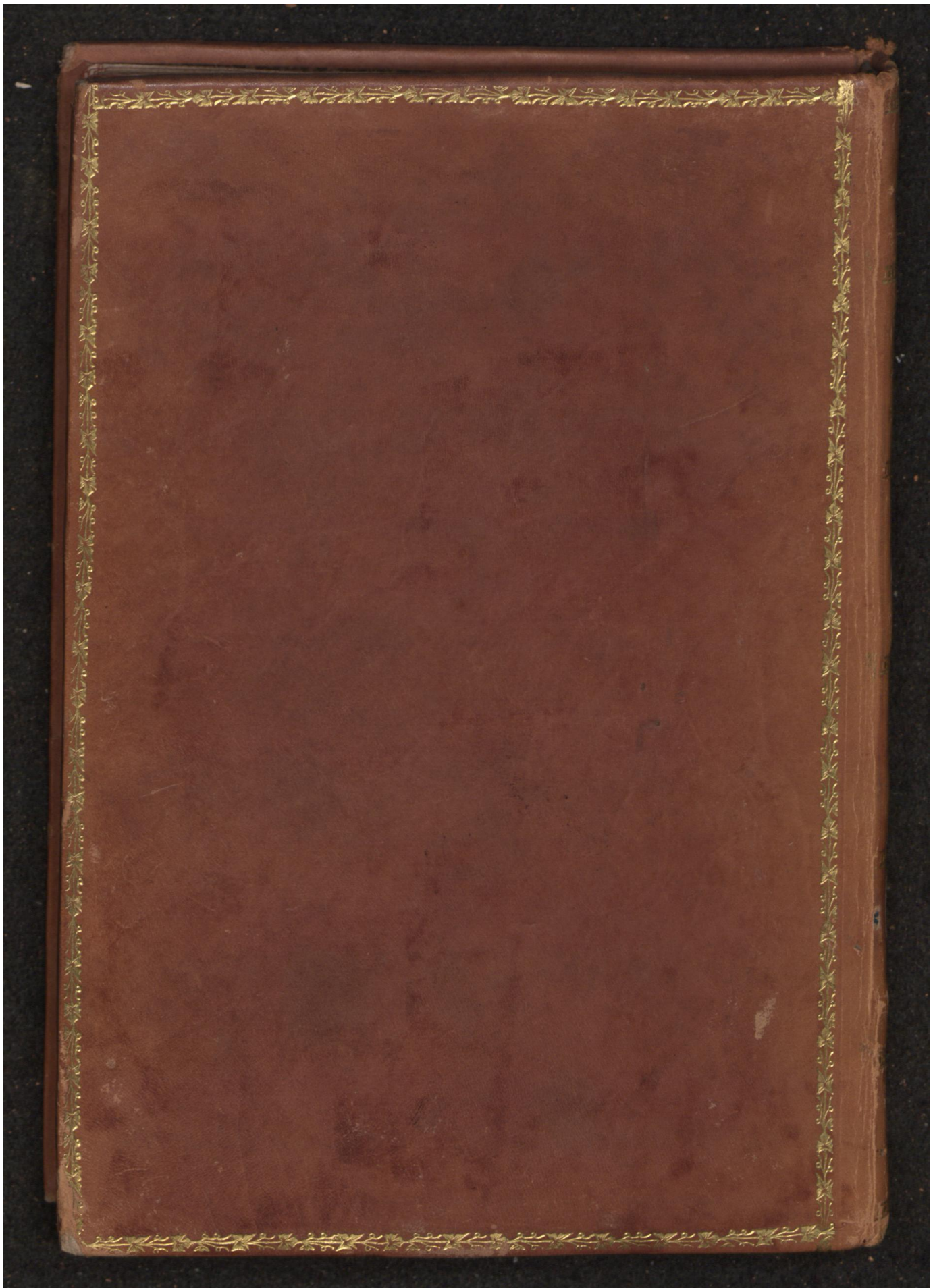

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.6.66

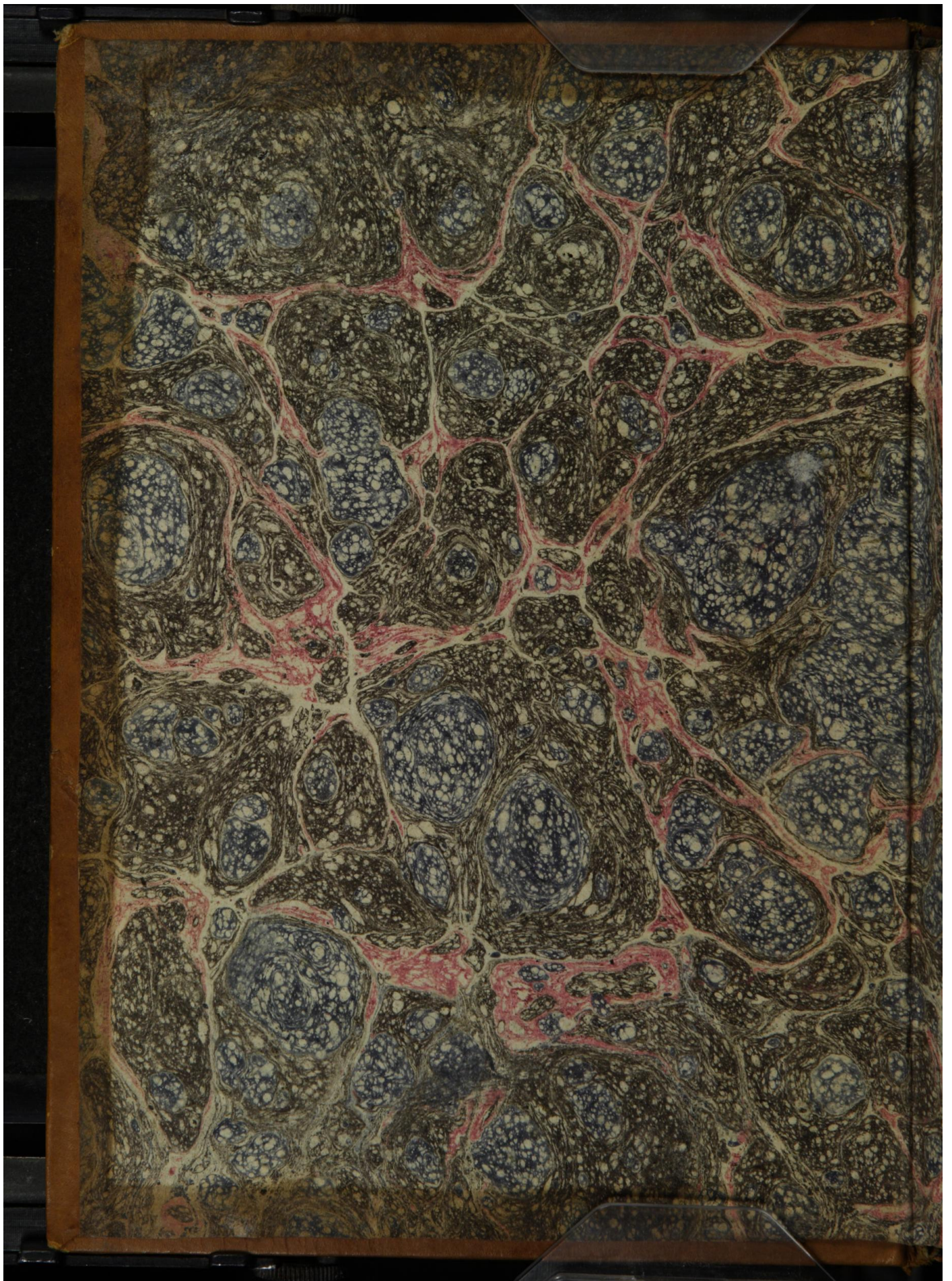
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.6.66

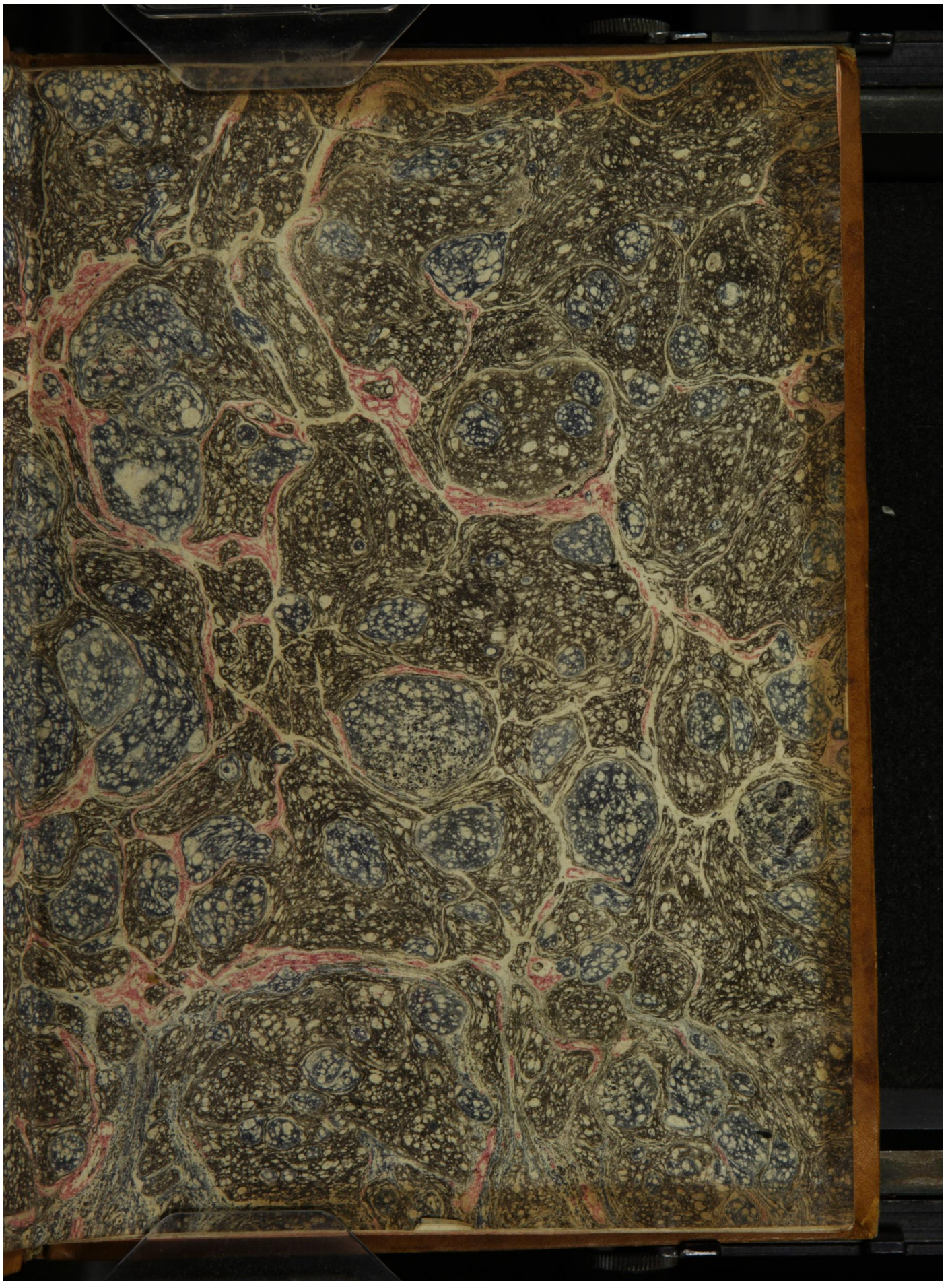

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.6.66

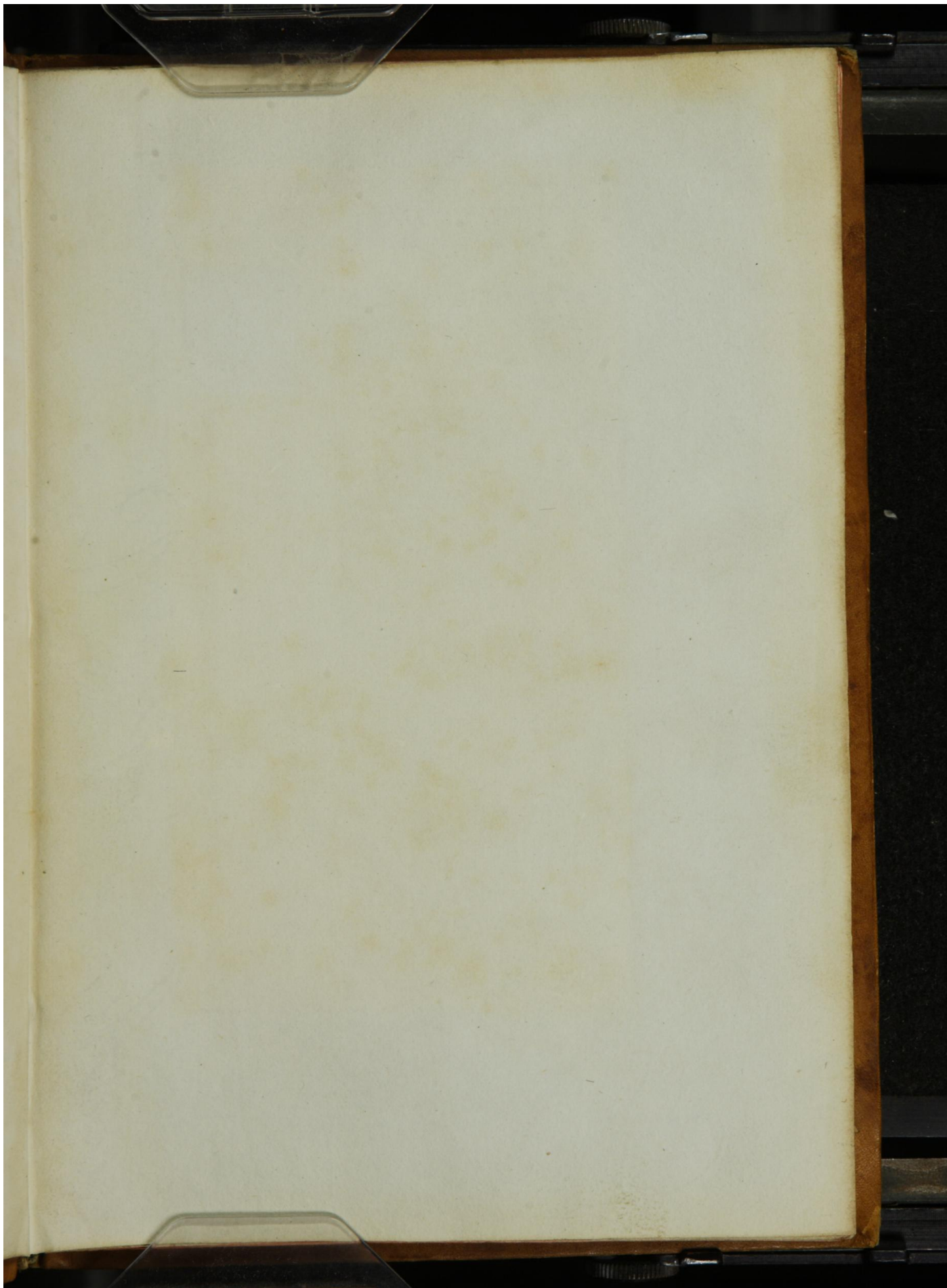
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.6.66

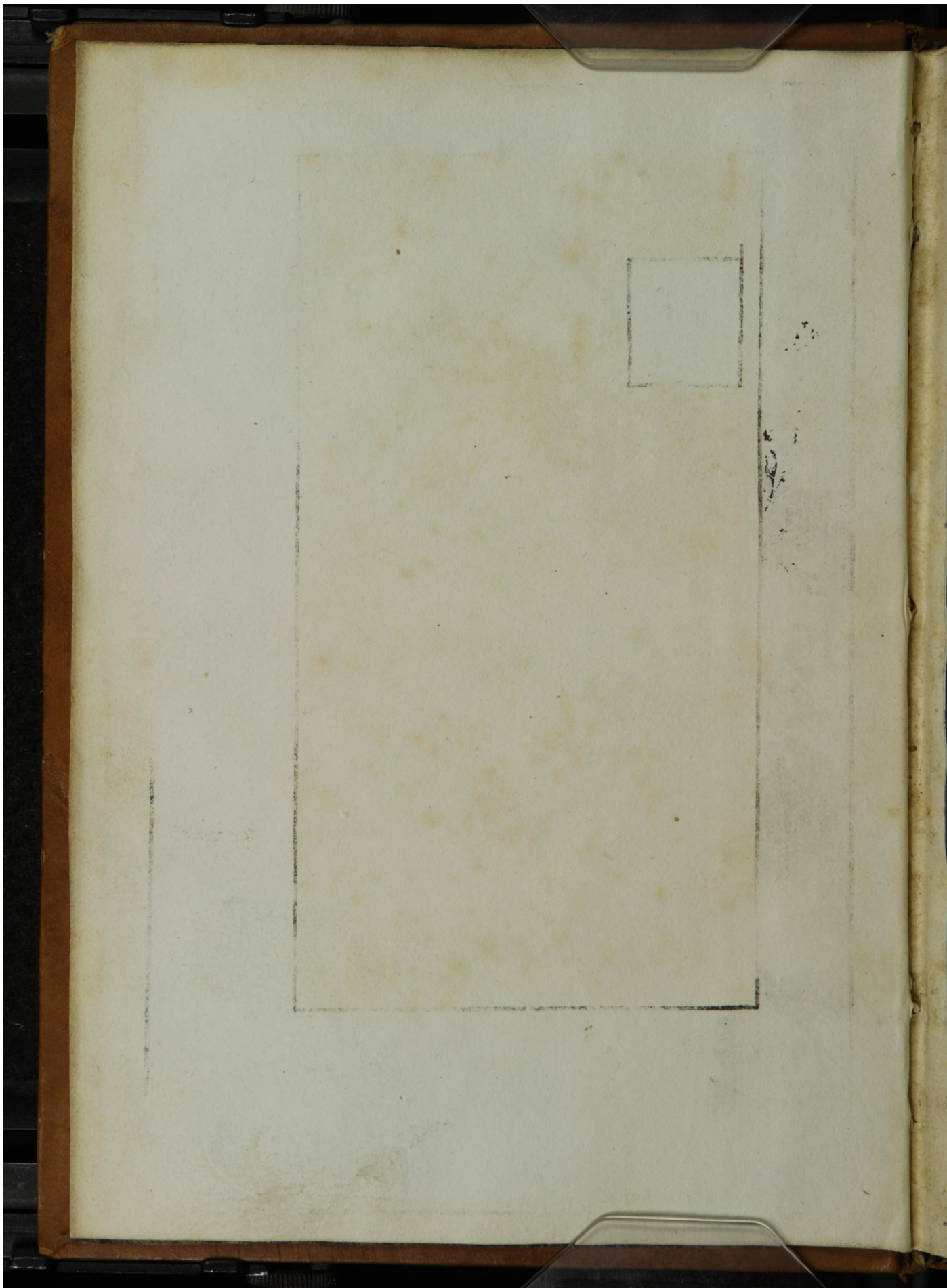

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.6.66

K. 6. 66.

Incipit libellus de ludo scachorum et
de dictis factisq; nobiliū virorū p̄horū
et antiquorum prologus libelli;

Multorū ordinis nr̄i et diuerso
rum scolarū p̄cib; p̄fusalus.
dudū muno req̄sitū negaui!
vt transcribere solaciū luduz
scachorū. videlicet regim̄is modum. ac
belli hūani ḡnis documētū. Sane cū il
lud ad publicū declamatioie p̄dicassez.
m̄tisq; nobilibus placuisset. n̄ honori
eoruz ac dignitati curauī ascribē. Non
ens eos. vt si fōis eorū mētū in p̄sserit.
bellū ip̄m ac ludi virtutē corde poter
unt faciliter obtineri;

Hūc at̄ libellū de mōib; hoīz. a q̄rū
dem vita aurea. a de officiis nobiliū. i.
nobilitate viuēcū. sed; vtutē a rationē
Si placet intitulae decreui. a vt ordina
cus in ip̄o p̄cedaz. a n̄ opusculū s̄ capi
tula ip̄is p̄posui. vt q̄ in eo seq̄t. ple
nius elucescat. Sic ergo tractatib; .iii.
opusculū s̄ noueris esse distinctū;

Primus siquidem tractatus. est de
causa inuenciois huius ludi;

Secus. de fōmis scachorū nobiliuz;
Tercis. de fōmis a officiis p̄pariuz;
Quertus. ē de ip̄orū mō p̄grediendi.

Catg
ff. 2. 1
aboz
Aug
C
G
J

2
Primo & tractatus est de causa inuentionis
huius ludii. Et continet tria capitula. Pri-
mum est sub quo rege hic ludus inuentus est;
Secundum quis ludum inuenit;
Tertium & triplici causa inuentionis huius ludii;

De quo rege hic ludus inuentus est;

Inter omnia signa mala que in homine
possunt reperiri. unum est pessimum quoniam
aquis non timet dominum pro culpa et homines
pro mordinata vita offendere. dominum
offendendo. primum vero scandalizando et cum
non solum correctores et doctores negli-
git. Sed illos affligit et detrahit;

Quemadmodum de Nerone legimus. quod
ipse senecam magister suum vivere noluit. eo quod
ipse increpationes suas ferre non posset;

Tempore vero Eluimerodach regis ba-
bylonis hominis iniusti / crudelis / lasciu / qui
corpus patris sui Nabugodonosor in trece-
tas partes diuisit. et trecentis vulturibus com-
medendum dedit hic ludus inuentus est hic enim
rex inter alia mala unum habebat pessimum
quia correctores suos occidebat et iere-
patores oderat quod est stultissimum;

Huius enim sibiabat pro suo Nabugodo-
nosor. qui dum sompniassit et euigilans
non recordaretur sompni. voluit occidi

m. Ex. m.

m. Ex. m.

m. Ex. m.

2
omnes sapiētes babilonie. eo qđ ipm
sompniū. regi nō poterāt iudicare vt
dicitur Danielis; C.

Opināt^r at hūc librū aliqui inuētū
fuisse tpe belli troiam s; s nō h; verita
tem nam a Caldeis ad grecos tñsuiť
vt dicit grecus dyomedes;

Quis ludum inuenit;

Vius ludi. ac nouitatis iuentor
extitit plis qđā Xersēs nomie
apud Caldeos. vť Phylometō
apud grecos. qui idē ē apud la
tinos. qđ iusticie/vel mensure ppugna
tor/vel inuentor;

Huius at hois fama apud gcos/
et athemēses. immē claruit. vt post mo
dū mli pbi plbi/ a scie aātores. s em
a p gemtorib; suis accipēt Tāte em iu
sticie extitit. Vt mori potis eligēt qđ si
mulacōz seqns i deliciis egalib;. spreta
iusticia vitā finiret. nā cū plis. idē vide
ret egis pdici vitā detestabilez et ne
mo culpāre audēt. ppe eis crudelitātē
qđ in hoiz sapiētū necē oñdeat. vita ne
glecta. se morti exposuit mallēs piusti
cia finire vitā/ qđ ad modicū tps eā du
cere. brutis morib; infamatam. Qđ et

Item fecit. ut dicit Valerius maximus;

v^m. Ex^m

Theodorus cyrenus! qui fuit cruci
affixus! pro eo q^d regē lysimacū p^rhis
oblitens! a iniustis accib^{us}/increpare au
sus ē. Qui cū in eculo pēdet! dixit regi.
Tuis auxiliariis purpuratis! sit h^{is} pena
q^u timēt Mea siq^uidē nichil intēst! vtruz
humū/aut insublimi putrefiam. Voluit
dēe q^u parū cuēbat de ip̄a mōte/a mō
tis mō. dū tñ inocēt/a piustia mōret^r;

Legimus etiam Democritum plōm
sibi eruisse oculos! ne videret bene esse
malis civibus et iniustis;

Socratē quoq^{ue} legimo ad mortē
aperātē! et vxorē ei^{us} post eū flētē et
dñtem Innocēter eū et innoxū dāptū
et rñdissē fert^r. Tace iqt melio me mo
ri estimes inocētē et inocēt! q^u apt^r cul
pā diē extremū claudē. Sic et huius no
uitatis inuētor ludi. s. scachorū! ptuen
da iusticia! morti se exposuit/et vitam
presentem contempsit;

vj^m. Ex^m

De t^rplici cā inuēcōis huius ludi. Ca. iiii.

Inuencōis ludi huius cā fuit tri
plex. Prima et p^rncipalis fuit re
gis cōrectio. Secda fuit ocū vita
cio. Tēcia! rōnū subtiliū! m^ultiplex inuēcō.

Circa regis cōrectiōz! q̄ est p̄ma cā
sciēdū ē! q̄ p̄dicto rex cuius memoriam
sup̄ fecit! s. Eluimodach. cū vidissz hūc
Iudū! et multos milites/ ac barōes/ et du
ces/ cū p̄dicto p̄ho bellicose Iudē. Mira
tus Iudī pulchritudinē. ac inconstuēti so
laciū nouitatē! intelle voluit ac Iudum
addiscē desiderauit. cū dēo p̄ho Iudēdo
bellare decreuit. Sz cum dictus p̄hs r̄n
dissēt! regē s̄ nō posse facere! nisi p̄us
foēm discēntis allumēt. R̄ndit rex hoc
esse cōgruū/ et discē cupiēs! foēm disci
puli omnimodā in se suscepit;

dm. Ex. m.

dm. Ex. m.

Tūc p̄hs foēm tabulariū/ et scacho
rū/ ac mores regis nobiliū/ p̄fariuz et
officia describēs! vt in sequētibz capitul
declarabis regē ad cōrūpciōm/ et mo
rū/ ac v̄tutū m̄foeciōm acceperit. Sz cū
audiens cōrectiōz suā! p̄p̄ q̄ multos sa
piētes occidi fecerat! amnatorio p̄cep
to interrogauit p̄hm! dicēs. Quare hūc
Iudū inuēissz? Cui r̄ndit. O dñe mi rex!
tuā vitā ḡlosam desidero! q̄ vidē non
possuz! n̄ iusticia/ et bōis moribz/ et opī
bus sic insignitō! a p̄p̄o diligaris. Opto
ergo aliū te fore! vt tibi dñeris q̄ non
iure! sed violēcia aliis dñaris. Iniustū
em̄ quippe ē! vt aliis impare tu vel cū
tibi ip̄i impare nō possis! Et memēto

volenta impia diu durare nō posse;

Hec ergo tue cōrectōis cā extitit;

Pacienter em̄ reges / sapientorū fu
orum correctores fere dñt / et ip̄as cor
rectiones libenter audire;

Quē admodū de Alexādro dicit val.
Quidam em̄ miles Alexātri nobilis / et
opimione maxis / volēs eū arguere q̄
nimia desideraret / et maxie circa honor
es dixit ei. Si dii nr̄i corp̄o tuū / q̄ ē pū
auditate et desiderii animi tui fecissent
parē / orb̄ toto te cape n̄ possz. q̄ q̄re?
Quia manu dexta tāgers oriētē / et ma
nu sinistra tāgeres occidētem. Cū ergo
cōpus tuum nō rñdeat aīo tuo / aut tu
es deo / aut hō / aut nichil. Si tu es deo
certe desice decz opari / et viuē / et deuz
imitari. vt hoībo bñficia tribuas. / n̄ sua
eis eripias. Si vō hō es / moēlez te con
sideres / vt desistas amalis. cū oē malū
sit semp pūnedū. Si vero nichil es / et
b̄ ip̄z memēto / vt tui ip̄is obliuiscāis;

Nichil tā firmū ē / cui n̄ sit piclz aa
inualido futuz. et leo fortissim̄o bestia
tū / q̄nq̄ miorū aliū q̄ auū pabulū fit;

Seda hō iuēcōis cā fuit / oia vitāe.

Vnde sene. ad lucillū. Ociū sine lit
teris mors est et viui hoīs sepultura;

Et varro i sentēcias dicit. q̄ viatōrs

lx^m lx^m

nō eūt vt eāt. Sic vita nō sui cā fit! sed
vt aliquid in ea preclarū fiat;

Et ideo h̄ p̄ns ludi inuētor nō solū
eū adinuenit vt regē cōrigeret! sed vt
ociū et t̄sticia causatā exocio vitaret. cō
sueuerūt em̄ multi p̄ nimia fortuna ha
būdātes! se ocio dare. Vñ q̄ntiliano! q̄
ad oē fluēte fortuna lasciuit ociū. et ideo
sepe est necessē vt infacinus ardor mali
cupiditatis/vel tristicie erumpat;

X^m Ex^m

Ex t̄stia etiā ocio causat̄ amaritudo ai
mī q̄nqz nimia. q̄ iocūditas spūalis v̄l
tēpālis extinguit̄! et q̄si desp̄acōnis la
q̄o mens in seip̄a subuēt̄. et q̄a p̄ hoc
solaciū huius ludi ociū! et tristicia em
tatur. Ideo pp̄t̄ hec em̄tādō ludū per
ses v̄l philometor adinuenit;

Tercia cā! fuit rōnū subtiliuz multi
plex adinēcio. Quia vnusquisqz appetit
naturalit̄ scire! et nouitates audire;

J^m Ex^m

Ideo legit̄ de Athenēsiō q̄ ad h̄
studebāt! vt scirēt/v̄l audirēt aliq̄d no
ui et q̄a visus cōporal̄ q̄nqz multa co
gitare impedit vtilia. Ideo democritū
p̄hm legim̄ oculos sibi eruisse! vt ve
getaciores et acuciores cogitaciōes ha
beret. Multi em̄ debiles visu corporis!
vel carētes cōporea visidē in iuēcōibz
acuciores fuer̄t et cogitaciōes hērent;

Sicut p[er] d[omi]n[u]m dydimu[m]! alexandrie cui
tatis ep[iscop]o. qui carēs visu. t[em]p[or]e fuit itel
ligēcie. vt discipulos mereret h[ab]ere g[reg]o
riū nazarenū et ieromimū rōne ecclesie
cardinalem p[re]spiterū. Qui cum incepis
sent esse sub aliis magis viris doctori
bus aliorū doctores. sub scola didimi
alexandriū voluerūt esse discipuli. p[ro]p[ter]
cuius intellectus altitudinem. legimus
magnū anthomū herenitaz. ip[s]m didi
mū ep[iscop]m visitasse. et inter alia v[er]ba cō
solatoria sibi dixisse. si dolebat didimo
oculorū visu[m] p[er]didisse. Cui cū r[es]p[on]disset
didimus. Miror si nō cōdis me dolē. R[es]p[on]d
spondisse fert[ur] anthomus. Vno pater.
Miror te de hoc dolē p[er]didisse in corpo
re. q[uonia]m d[omi]n[u]s h[ab]es cū bestiis. cum recol[as] te
seruare in mente q[uonia]m h[ab]es d[omi]n[u]s cū angel[is].
Ob hoc ergo huius solacii inuentor!
morte anxietate pressus. hac extra cor
pus effectus. sensibilibus et rerū pal
pabiliū factus obliuiosus. ad mortē
se contulit. Ludumq[ue] necessarium. et in
numerabilium racionum plenum inue
nit. ac propter multitudinem variarū
racionum subtilium. et similitudinū. et
ingena bellorum in eo decretantibus
famosus fuit;

xv. lxx

Secundus Tractatus de
Foris Scachorū nobiliū.

Tractatus scds. de Formis et
officiis Scachorū nobiliū et
tenet qnq3 capitula. Capitu
lum p̄mū. De foē regis et de
hiis que ad regem pertinent. Scdm de
Forma regine et moribz eius. Tercū. De
foē Alphilorū et officiis. et moribz eo
rum. Q̄rtū capitulū. de militibz et offi
ciis. et moribz eorū. Q̄ntū capitulū; est
de foē Rochoz et officio et moibz eorū;

De forma Regis.

Ex sic foēim accepit ap̄ncipio!
Nā in solio positus fuit purpu
ra iduto. (que ē vestis regal)
h̄ns in capite coronā aureā. in dextera
sceptrū. in sinistra pilam rotundā;

Sup alios em̄ rex accipit et opinet
dignitatē. q̄ p̄cedit corona capitis. Nā
gl̄a ppli est regal' dignitas. Ad regem
em̄ oculi oim̄ attēdere debēt. et suis ob
t̄pare mādati. Ideo n̄ sicut alius sim
plex q̄sq3 p̄mo sup om̄s rex debet gra
ciis. et v̄tutibz em̄tescē. et pollē. q̄ ostē
dit regalis purpura. Sicut em̄ corpus

pulebris decorat^r vestib^o et ornat^r. sic
et interior mens vel aia moëlibus vtu
tibus tāq̄ quibusdā vestibus vest. et vel
habitibus q̄ eū v^t quēcūq; p̄sidentē fa
ciūt cōmendabilem amabilē / et honore
dignū seu cuius elucidāt dignitatē;

Et notādū q̄ int^r alias v̄tutes regē
cū. vi. p̄cipue sūt bone v^t v̄tutes q̄ q̄z
libet regentē extollūt. et dignitatē eis
p̄clamant. Primo q̄ sit inter subditos
suos familiaritate benigno / nō sup̄bo /
nec arrogās. sed familiaris cōuersabi
lis / et benignus. vñ ecclē. xxxi. Recterē
te posuerūt. noli extolli esto in illis q̄si
vnus ex ip̄is. et p̄p̄t̄ s̄ rex in medio situ
atur et collocatur / et solus vadens est
in periculo obsidionis.

Secūdo debet eē nobilitate p̄ditus
nō vilis et rusticus. sē in moribus sensua
liter se habēdo s̄ dignus / morigerato /
et nobilis. Ecclē. iiii. b̄ta terra. cui^o rex
nobilis ē. s. in v̄tutibus: et bonis mor. b^o /
nobilis est ille quē nobilitat sua v̄tus.
Ideo rex corona glorie decorat^r;

Tercio. rex debet eē libéralitate m̄ti
ficus v^t m̄sticus et magnificus elargi
tor n̄ auarus nec expoliator / v^t raptor
subditor. vñ dē bēster. ii. Rex assuerus
in nuptiis bēster dona largit^o est. Iux̄

magnificēciā p̄ncipalē et sic plus liber-
tate et liberalitate regit q̄ gladio. vio-
lencia et p̄tate. vt inferius in x̄. alexā.
et in mat̄ia delibēralitate p̄ totū libellū
declarabit̄. Equo etiā violenta impia-
.i. q̄ sine v̄tute in tyt̄o iusticie posside-
tur/ et acq̄runt̄ diu stare et durare non
possunt. vt sup̄ in p̄ncipio dictum fuit.
vbi nō. Sed v̄tute et bonitate subdit si-
bi vniuersū pplm et gētē totā. In cuius
signū in manu dextera. i. p̄cedōri/ et fōci-
ori tenet rex sceptrū pietatis et clemē-
cie in regēdo bonos et sic intronizat̄. et
in manu sinistra tenet gladiū tanq̄ in
parte debiliori/ q̄ est signū cōtatis et ri-
goris erga rebelles. quē excēere debet
cū benignitate et pace in tota terra. q̄
designat̄ per pylam rotundam;

Rēto debet eē claritate p̄spicius et
prudēs non insipiens in circūspectus et
stolidus vñ sap. vi. Multitudo sapiēciū
sanitas ē orbis terrarū. et rex sapiēs est
stabilimētū ppli. In signū huius in folio
collocat̄ sedens tanq̄ iudex discretus et
circūspectus. In signū sapie āt̄q̄ p̄bi
reges vocabāt̄. vñ etiā rex illēatus et
sine sapiēcia intronisatus est sicut azin-
coronatus vt. j. dicet̄ in materia de sa-
piencia et quātū ad s̄ nōbiliter dicitur

sedere. nō stare vel iacē q̄a scđm p̄hm
anima sedendo. vel sedando et quiescen
do fit prudens;

Quinto. debet eē caritate fecūsus!
māsueto hylaris/a iocūsus. nō iracū
sus/turbulētus et iuidus. p̄v. xvi. In
hylaritate vultus regis vita et c. emen
cia eius q̄si p̄ber serotinus. Ideo et pur
pura rubicūda/circūdat et vestit q̄z
deligt caritatē et dilectiōz q̄ debet h̄re
ad d̄m et p̄hm totū sibi subiectū;

Sexto. debet eē vtilitate pficius/
et ferecūsus. regnū suū et p̄p̄z augmē
tādo. nō infecūsus/a sc̄llis/p̄p̄z suū de
mēdo a d̄m medio. p̄v. xvi. a. xiii. In ml
titudine p̄p̄i dignitas regis/et in paucita
te pleb̄ ignoia p̄ncipis. Ideo in manu
sinistra pilā rotūdā. s. mūdū tenebit!
cui d̄nabit. In manu et. az pyla deligt
vt totius regni ad ministraciōm. per
suos vicarios/et p̄uisorē cōsider et;

Verū etiam quia ad eū ptinet cohē
cere. q̄s amor nō retinet gladiū rigōis
et iusticie/et sceptrū mie tenet. et quia
mia et veritas regē custodiūt et stabi
litur iusticia thronus eius. Ideo m̄ito m
eo debet lucē mia/a veritas. a cetē vir
tutes p̄dicte. cū vtutes sint connere cū
p̄fecte vna hēbit d̄nr et cetē hēbūt!

XIII. G. m

XIV.

4
et ex hiis virtutibus rex redditur cōmēda-
bilis/laudabilis/et amabilis. vñ de clemē-
tia et bēignitate regis dicit Seneca ad
Neronē impatorē nullū ex oībo clemē-
tia magis. q̄ regem et p̄ncipes decet.
Qui aut vult amari lāguida tēgat māu.
et de hoc etiā dicit Val. Qd hūanitatē
dulcedo etiā effrenata bābarorū inge-
ma/et crudelis hostiū oculos emollit;

xiii. Ex. m.

Polydorus athemēsiū dux. cū iuue-
nis quidā amore filie sue v̄ginis esset
accēsus et captus; locū et tps. quo ip-
sa v̄go trāhret eū m̄re et iuueni obuiā
esset fca. Iuuenis v̄ginē osculat. Matre
vero v̄ginis m̄mū cōturbata. a patre
ip̄ius v̄ginis. s. duce supplicium capite
le requirit de iuvene;

Rōdit. si eos q̄ nos amāt interficis.
qd hiis faciemus quibz odio sumus. hec
em̄ vox de ore p̄ncipis ex humanitatis
radice et clemencie emanauit. In hunc
modum tulit filie iniuriam/ac multo
laudabilius suam!

xv. Ex. m.

Hic idē p̄nceps amicū hūit arispuz
noīe q̄ d̄ ip̄m intāta ira et in tanta vo-
cis et v̄borū p̄cacitate exarsit vt in ip̄i
us faciē spueret ac p̄nceps. sic aīn vo-
cem et gestū ab ira cohibuit vt n̄ pu-
tares eū suscepisse vl̄ audiuisse iniurias/

de illis
p̄ncipis

sed laudis hōres. Filios autē suos! viola
te p̄ris maiestati subuenire cupiētes!
a vidicta retrit. Postēa at die arispus
cōsiderās culpā q̄ impncipē cōmisit!
se ip̄m volūtariē p̄mire voluit. Quod
audiēs Phylistarcus! ad ip̄m accessit/
dedit q̄ illi fidē! et firmavit iuramēto/
se in eodē p̄stine aicicie ḡdu māfurū;

Etq̄ etiā mitis fuit animus pirri re
regis! qui cū audiss̄ q̄sdā tarentinos in
cōuiuio m̄sta/et innuma ifamatōia ver
ba de se dixisse! acc̄litis eis oib̄/ qui icō
uiuio m̄fuerūt querē cepit. an de se ta
lia inhōrabilia p̄tulissent! Tūc vnus
ex hīs r̄ndit! nisi inq̄t vinū nob̄ defecis
set. h̄ que tibi ī elata sūt p̄his que locu
ti eramus de te ludus fuisset et ioco. Sz
mirū n̄a tum urbana culpe excusacio!
tāq̄ simplex v̄itatis ofessio irā regis
vertit in risum. et ideo hac elemēcia et
moderatione assecutus est! vt sobrii ta
rentinū regi gr̄cias agerent! et ebrū
bona imprecarentur;

Veritatē in cōde et in ore semp̄ attē
dat! et falla labia detestet̄. Tūq̄ illud.
v̄itatē meditabit̄ gutt̄ meum et labia
mea detestabūt̄ impiū. Cū em̄ rōne of
ficii deo quodā mō ē similis ip̄e at̄ deo
est ip̄a v̄itas. Ido oē v̄bū in eo veruz

Mo. ex.

5
fit. ut q̄ p̄mittit oīde attendat;

Dom. Ex^m

Idem dicit val. Q̄d cū alexāder euz
suo exitu ira p̄mota. iret eum magno
impetu ad q̄ndā ciuitatē nōie lallatam
diruedā. a euetēdā. cuius at̄ illius ciuita
tis eēt anaximāes p̄b̄s. qui fuerat ma
gister alexāderi. audiens regem alexan
drū sic venire. ciuitatē exiit. ut regi p̄
ces porrigeret. p̄ salute ciuitatis. q̄d cū
hoc alexāder cerneret. ne postulare vo
lēte. materiaz audiendi h̄ret. p̄b̄m p̄ue
nit iuramēto. dicens. Juro p̄ deos. q̄d
nichil horū q̄ p̄ceieris faciā. Tūc p̄b̄s
sapienter attēdēs regis iuramētum r̄n
dit peto q̄ dñe ut lallatā ciuitatez nati
uitatis mee diruas a d̄spdas q̄ p̄cei
onē attēdēs alexāder. salutē vrb̄i cōtu
lit. Maluit em̄ irā a volūatez. q̄ cōt̄
ciuitatē hēbat dimittē. q̄ contra iura
mētū venire a ita salus vrb̄i vnus iu
ramēti beneficio obtenta est;

Dom. Ex^m

Quintiliāus dicit. Quod iurare n̄ vbi
necessē ē graui. viro. i. nobili a fomofo
parū cōuenit. verbū. n. satis simplex in
rege vel p̄ncipe firmū sit q̄ iuramen
tum in mercatore;

Debet. n. impietatē detestari. Diffici
le. n. m̄ v̄r̄ pium impia morte perire. a
crudeles hōies crudeli supplicio legius

interemptos. *sc̄a* refert horosius q̄ q̄
dam perillus nōie eris et metallorum
opifer. credēs placē phalaridi tyrāno
et crudeli. qui aḡgētinos depp̄abat et
exq̄sitis tormētis cruciabat fecit thau
rum eneū magnū cūm latē fecit hostio
lū per q̄d̄ itro mittēnt̄ qui morte erāt
dāpnandi. vt ita supposito igne c̄ināen
tur. Cūqz nitroclusi vociferarēt p̄ pe
na n̄ vidēt̄ vox hūana s̄z fer alis. et ex
hoc mins phalarides ad pietatem mo
ueret̄. Cū at̄ opus factū munus crude
litati aptū regi phalaridi p̄ntallz opo
rer laudauit Inuētorez excreans dixit.
In te p̄mū excipies et p̄bab q̄d̄ m̄ cru
deli tu crudelior p̄sentasti. *sc̄a*z ip̄m ar
tificē sua arte p̄iuit et inuencōe. vnde
in poetria noua dicit̄. Lex ē equa satis
referre dolore dolosū. Incaput vñ fu
it egresso h̄re egressuz. It̄ ovidius. *sc̄a*
la em̄ lex est eq̄or q̄ necis artifices ate
perire sua Ideo necessaria ē iusticia in
rege. Quid em̄ sine iusticia sunt regna
m̄si magna latrocinia;

Ideo refert augo. de ciui. dei q̄ erat
quidā dyomdes nōie. q̄ vna galea ma
re infestabat capiēs hoies et exspolia
bat. cūqz multis t̄p̄ribz sic trāseuntibz
fuisset infestus regi alexandro nūciatū

xix. Ex^m

6
fuit. Quod alexāder intelligēs pari fe-
cit duēlas galeas et dyomide in se q̄ iussit
captuz sibi viuū p̄ntari iussit. Cūq; h̄
factū fuillz itrogauit alexand̄ dyomide
dicens. Quare te h̄t mare infestum?
R̄ndit dicēs dyomides p̄t qd̄ et te orb̄
terraruū. s; quia id facō vno nauigio la-
tro maris vocor. Quia v̄o tu hoc facis
magna classe. i. maḡ nauiuū multitudine
diceris impator et h̄ vero fortuna mā
fuescēt frēm melior. ac s̄. Quo tu Fortu-
nacier tanto deterior eris. Tunc inquit
alexāder Fortunā tibi mutabo. vt n̄ ad-
scribat̄ Fortune malicia tua s; meritis
et sic factū ē vt qui prius erat pyrata
maris et latro fieret p̄nceps et iusticie
mirabilis amator;

xx. Ex.
Cōtinēciā carnis maxime debet h̄re
qd̄ representat sola vna regina. q̄ sedet
a sinistris eius. Credibile nāq; ē vt cūz
rex bonis mōib; pollet et iustis actibus
viret q̄ filii qui ex eo nascūt̄ eisdē mo-
res seq̄nt̄. Deḡnare em̄ a p̄re nō debet
filius s; cōsiderare vt a quo recepit na-
turā imitet̄ et mores. Nā cōtra naturā
aliq̄liter facit et h̄o quilib; qui relicta
vixore alterā superinducit. Nā in oīb;
animalib; et auib; maxie patz vbi mas-
culus habet curam de filiis qd̄ vni soli

masculus iugit' sicut manifestū est in co-
lumbis passeribus et auibus similibus inq̄
bus tā masculus q̄ femella plē nutri-
unt. In quibus aut masculus nō nutrit plē
in illis indēter masculus ad multas fe-
mellas accedit ut p̄z in gallo et in tau-
ro et huiusmodi. Et q̄a hō int' cetera alia
maximā debet hēre curā de filiis educā-
dis et hereditādis et honorādis ideo cō-
tra naturā facere videt' q̄ spreta vxore
aliam superinducit;

De hac cōtinēcia refert val. max. q̄
cū scipio affricāo (sic vocat' q̄a affri-
cam deuicit) eēt rōn' gñe etatis. xliii.
annorū et in suā p̄tatem redigillz urbē
cartaginē et inde obliues multos acce-
pisset inter q̄s cū oblata eēt ei q̄dā vir-
go erie pulchritudis aduulterqz etatis ut
suis posset uti amplexibus iuuenis p̄n-
ceps ac celebris victor postq̄ scuit ip-
sam desponsatā cuidam cartaginensi
Indibili noie nobilissime gētis celebē
me fecit vocari pentes puellē q̄b' vir-
ginē et spōsam inuiolatā et intactā ēdi-
dit. Aurū etiā q̄ ei p̄depcōe puellē
portatū fuēat dotis sūme adiecit Qua
otinēcia et mūificēcia dēs Indibilo spō-
sus v̄gis aīos oīz nobiliū de sua gēte rō-
nis applicauit et s̄ de rege sufficiat;

M. Ex.

De forma et moribus regine.

Orna regie sic instituta fuit nā
super soliu collocata est dñā q̄
dam pulchra euz corona in ca
pite de auro vestita et clamide
circū ornata varietate. A dextris collo
cat̄ regina pp̄t̄ amplexus maritales.
vñ in canticis dicit̄ de sp̄so et sponsa.
Leua eius sub capite meo et dext̄a illius
amplexabit̄ me. Est at̄ a dextris regis
collocata per gr̄az. qđ regi datū ē per
naturā. nā melis ē reges h̄re per sue
cellioz gemiture p̄me q̄ per electacōm
et p̄ncipū volūtate. Sepe em̄ p̄nceps
diuēlis de causis inuenietibz distōdes
fiunt. et discedētibz volūtatibz atten den
tes p̄sonā regis in electiōe nō maiorez
aut digniore eligē. S3 vtliore p̄uis
cōmodis affectāt. Qui vō p̄ ordinez p̄
gemiture ad dignitatē regalē ascendūt
necesse ē eos esse educatos bōitate et bo
nis moribz ac iustis actibz quibz rex ge
mitor infoēt̄. Et necesse ē p̄ncipes timē
mouere discordiā in regno Cū vidēt re
ge viuēte natū p̄gentū regituruz.

Reginā vō sapientē castā moriger
atā honestis p̄ntibz natā in nutricione
filiorū eē sollicitatā ē necesse. Sapiēcia

eius apparet nō solū in gestibz verum
etiā in v̄bis et maxime qñ cōtra cōsue
tudine vel naturā m̄p̄ierum secreta in
corde suo secreta cōsuetat cōfens in cor
de suo et in aliis denegat ap̄ire. M̄p̄ieris
em̄ natura dūis est secreta male custo
dire et celare.

De h̄ dicit Macrobius libro de somp
no scipionis. q̄ puer quidā rōm̄o papy
rio nōie sep̄ p̄ri iūctis intrauit in senatū
sapiētū romanorū vbi qdā secretū hi
tuz ē cōsiliū et qd nō licebat alicui reue
lare sub pena capitalis supplicii. Cūqz
papius dom̄ū rediss̄ et m̄t̄ interrogas
set vñ veniret et quo isset. R̄ndit puer
se int̄fuisse in cōsilio senatorū cum p̄re
At illa q̄ et qualia egerūt p̄res in sena
tu? Cui r̄ndit ille nō ē licitū d̄re quia
sub pena capitis ne reuelet q̄s p̄ cōsu
les est decretū. M̄t̄ audior audiendi se
cretū et silenciuz pueri mō p̄cibz modo
m̄nis et tr̄oribz aim̄ pueri indiuerſa in
clinare inquantum poterat cuerberat.
cumque sic p̄mis puero m̄mis fuisset
molestaleuis m̄daci cōsiliuz accepit
vt penā effugeret et tñ cōsiliū teneret
secretū. Actū ḡ in senatu dicit eē vtruz
melius sit vt vnus vir du as h̄eat vro
res. an qd̄ vna p̄fibus nupta sit q̄ dū

no. 17. p̄p̄o
sua. quibz
p̄p̄o

xxv. 60.

illa s̄ audiss̄ atq; filium vt nemi secre-
tus dicēt monuisset. Illa statim in secre-
to ad ceteras m̄onas retulit q̄s int̄m
Factū ē vt rōne seine s̄ secretū om̄s vt
publicū h̄rent. Postea at̄ die om̄s ad se-
natū cōfluūt orātes vt vna pociō duo-
bus fieret nupta q̄ vni due. Senatores
vero q̄ nam eēt ista mulieruz int̄p̄s
cū q̄rēt n̄ q̄d sibi s̄ postulacio vellec
mirabant̄. n̄ nō vt parue rei prodigiū
p̄ueb̄t em̄ verecūdi sexus illaz impu-
dicā m̄siaz. Tūc papprius intrans se-
natū dixit se timore matris q̄ sibi imma-
bat̄ mortem hoc m̄daciū inuenisse vt
secretū cōsiliū publicari nō poss̄. Tūc
senatores m̄sem cōm̄dauēnt ingemū
pueri ac statuerunt vt nullus puer in
posterū cū p̄s̄ ad cōsiliū accedere p̄-
fueret p̄ pappriū q̄z semp̄ icōsilio vo-
luerunt interesse.

Caltā n̄ h̄deltā ēginā dicit eē ut cui
tm̄ in digitate cōfēt̄ ex gr̄a om̄ib; ho-
nestate et castitate viuendi sic forma.
Vnde refert p̄hos cōtra pouimianū q̄s
duellius nobilis romano q̄ p̄mo rome
nauali bello c̄tādo t̄uphauit ac hostes
vicit pl̄ā n̄die v̄ginē duxit in vxorem.
que fuit t̄ate pudicie vt illo t̄pe q̄ cō-
tinēcia pociō mōstrū erat q̄ vicū inep̄

emplū caste viuedni fiet h̄ duellius iaz
senex q̄ t̄mens corpore in quodam loco
audiuit ab emulis suis ex p̄bati sibi os
feridū. Cū q̄z domū tr̄stis se cōtulit̄ ac
v̄xori sue cōq̄stus fuiss̄ q̄re sibi h̄ non
dix̄eat vt huic vicio mederet̄ feciss̄z h̄
lib̄eter inq̄t n̄ putas̄z oibus hoibz sic
es ole. Laudabilis in utroq̄z nobis q̄ pu
dica feina q̄ si ignorauit vicū viri. q̄ si
patient̄ tulit q̄ qd̄ maris infelicitatez
corp̄is sui non v̄xoris fastidio sed p̄us
vicio sensit inimici.

Anuia vidua q̄dā cū eam q̄dam mo
neret p̄p̄quos vt alii nuberet allegās
ei pulchritudinē q̄ iuuetutē floridā. Il
la r̄ndit nequaq̄ h̄ faciā si enī virum
bonū inueno vt aliū hūi nolo timere ne
perdā si malū qd̄ necesse est post bonū
pessimū sustinē sic et castitatē melius
seruare ipsa decreui.

Refert Auḡ. li. de ci. dei q̄ fuit ro
me lucrecia nōie d̄na nobilissima mori
bus q̄ ḡne pulchima corpore cū men
tis pulchritudine cuius maris collati
nus nōie. Id̄me sel̄ cōtigit q̄ filius tarq̄
m̄ sup̄bi sextus nōie ad uidēdū castruz
suū collatinū nōie visitauit. Qui cū fuiss̄
et ingress̄ idē vidit lucreciā mē mul
tas nobiles m̄onas residētē. Cumq̄z

XXIII. Ex. III

XXIII. Ex. III

regis filius animo utisset ut mores mat-
ritatem et gesto lucrecie mente reuolue-
primia tacto pulchritudine amore ma-
lo. libidinis capite et obseruato tpe cum
rex a roma abesset et collatino lucrecie
maritus in exercitu illius septo prefato filius
regis ad castrum predictum collatinum colla-
tum ubi lucrecia uiderat cum sodalibus su-
is iuit. Ibiq; cum honorifice fuisset recep-
tus et tps quo de nocte homines quiescere
solent aduenisset patrem q; esset filio regis
icidit decem. Ille non ut hospes sed ut ho-
stis considerato loco ubi lucrecia quiesce-
bat. Cumq; omnia tuta sopita q; fuisset in eu-
biculum lucrecie clam intrauit. Sinistra
manu eius opprimens pectus mulieris et
dextra manu gladium tenens dixit. lucrecia
sextus sum tarquim superbi filius ferum in
manu est mulieris si emisisset uocem. Illa
presompno obtupefacta tacuit. Tunc ille
mulieris animo nunc promissis nunc terribus
et minis inclinare incipit ad conueniendum. Cum
q; animo ipius uelud lapidem mare noxam
inuenisset adiecit nisi in consentis seruus
meum iugulatum prius nudus corpori tuo
nudo et iugulato in istis tuo eubiculo soci-
abo ut fama per orbem discurat lucrecia;
ob adulterii causam q; cum suo suo commi-
sit iugulata; quisq; nouerit. Tunc illa

timens huius infamiam coacta consensit
Cūq; regis filio expugnato decore mu-
lieris recessisset. Illa postera die ad pa-
tres et ad fr̄es suos et ad collatinū ma-
ritū suū atq; ad brutū nōie p̄cōsulem
ip̄ius tarq̄m nepotē līt̄as ex suo nōie
destinavit vt statim sine mora ad eam
visis et auditis līt̄is venire n̄ tādaret.
Cūq; om̄s adēent sic p̄locuta ē filius
regis tarq̄m sup̄bi sextus nudius t̄cius
domū n.eā hostis pro hospite intrauit
Tu at̄ collatine scias vestigia alieni in
lecto tuo esse. Vm̄pt̄n̄ q̄dē corpus vio-
latuz est aims t̄n̄ m̄sons videt̄ a culpa
me absoluo a pena t̄n̄ me nō libeō. Qui
aut̄ s̄ fecit et si in d̄t̄ mentū meū fecit
in suū t̄n̄ erit. si vos viri estis et ne aliq̄
impudica exēplo luerecie viuat. Qui ac-
cipe voluerit exēplū ex culpa nō negli-
gat exēplū ex pena et ideo gladiū quez
veste oculte hēbat exemit ac se p̄pria
māū insueberavit sic q; mōtua cecidit.
Tūc bruto et m̄aco p̄r̄ et fr̄es et m̄aito
et om̄s amici .gladiū quo se pemit acci-
piūt Jurātq; sup̄ sanḡnē luerecie nun-
q̄ cessare donec progemē tarq̄m de ro-
ma expellāt Ac nō p̄mittāt de p̄geie
illa aliq; rome regnare in posterū. Qd̄
et factū est n̄a corp̄s luerecie mortue

*De p̄d̄
lūe st̄ua*

romā dēferūt in p̄p̄o tantā sediciō; fa
ciunt vt tarq̄nus exulare cogat̄ apud
arduan. q̄ apud gabios sita est. Sextū
vero c̄ mis actores gladio eodē quo lu
crecia sc̄ip̄am interfecit p̄merūt.

Mores q̄z debet h̄re maturos vt in
ea sit ois timor et verecūdia Mulier nā
q̄z perdens verecūdiā statim cum ea
perdit pudiciam.

Vñ dicit symaco. Quorū mens in ho
nesta est intecillis frons ē. et ambo in
ip̄o q̄z corporis decore v̄cūdia plo mi
ter mulierez sup oia verecūdis ac mo
dellus aspecto plus reddit amabilem
Que et si in viro laudat̄ magis tñ elu
cet infemina.

Refert seneca. Quod artesilla noie
vie q̄dam tante fuit v̄cūdie vt am̄i to
suo paupi et paup̄tatē simulati ego q̄
dem nec h̄ cōfitēti clā et latēter sac̄m
cū pecuni. i. plumari supposuit n̄ ac tēp
tans p̄v̄cūdia aīmi diceret vt acciper
nec alē vt recipet desiderās magis pau
perē inuenisse q̄ accepisse.

Interdū em̄ q̄ iuuat̄ fallēdus ē vt
h̄eat nec a quo accepit sciat. Res em̄ lo
q̄tur nobis catentibus.

Eligēda est em̄ vxor q̄ sit honestis
parētibz orta vt plurimū em̄ filii earū

xxv. Ex. m.

xxv. Ex. m.

xxv. Ex. m.

mores feminarū seqūt^r aq̄b^o traxerunt
originē. vñ dicit^r q̄ quidā vxorez ducē
volens accepit cōsilū a q̄dā p̄ho q̄lez
ducēt. Cui ille r̄ndit Ilam m̄mōio du
cas cui^o m̄ez et auīā nouēis fuisse pu
dicas talem em̄ filiam estimo qualem
matrem cognouī.

Erudire d^z filios et filias in omī cō
tinēcia et suāe illud ecce filii tibi sūt eru
di illos filie tibi sūt sua corp^o illaruz.

Dicit em̄ helynādus. q̄ necessaria ē
p̄ncipi scia lēarū cui lege^z dñi cotidie
p̄cipit^r legē. hinc est q̄ in lris regū ro
manorū n̄ fuisse legit^r ad regē fr̄acorū
hortādo eū vt liberos suos lib^o abilib^o
disciplinis instrui facēt. adiecit m̄ter ce
tera Rex illē ato ē q̄si azm^o coronato.

Octavian^o cesar filios suos erudire
fecit natare / saltāe / castitudē sagitare /
et quicq̄d ad miliciā p̄tinet. filias q̄z su
as. s̄sue. texere. incidē. nere. et quicq̄d in
lino seta vel lana fit arte d̄ ltere man
dauit. Cūq̄z a suis carior ib^o q̄rētur cur
hoc facēt. Ille r̄ndisse fert^r. Cū hodie
sim dñs orbis nescio vtruz filii mei ad
extremā paupertatē in futurū deueniāt
et ideo siq̄s artes docti fuerint honora
bilē vitā ducē poterūt.

In omni castitate suande sunt filie.

Ex^m Ex^m

Legimus em̄ sola cōtinencia aliquas fili
as v̄p̄vgias r̄giā dignitatez meruisse.

xxv. Ec.
Nā refert paulo lōgobardorū histo
rico q̄ in foro iulii. fuit q̄dā ducilla ros
mulda nōie habēs quatuor filios et du
as filias cōrigit q̄ tartano rex vngaro
rū qui et aduari dēi sūt obsidet castrū
et ciuitatē s̄p̄ vbi ip̄a erat cū liberis su
is. et vidiss̄ de muro ip̄m regē pulchri
mū corpore ei⁹ amore capta. oculte ei
demandauit. q̄ si vellet eā in vxorē du
cere. sibi castrū traderet. Cūq̄ ille pro
miss̄ ac iuramēto firmass̄ et apto cas
tro vngari huc et illuc discurrerēt et dū
mulieres et hoies caperēt filii aufuge
rūt. Quorū mīmo grimoaldo nōie.
postmodum b̄nūetans dux. deinde lo
gobardorū rex extitit. due filie ei⁹ arep
tis carnib⁹ pullorū fetecū et mortuorū
supposuerūt mamillis vt ex carne ma
millarū carnes pullorū calefacte feten
tem odorē redderēt et sic intacte relicte
q̄ v̄ginitatē s̄uarent. Cūq̄ aduari ad
eas accederēt et mīmū sentiret fetorez
eis relictis ad semuicem loq̄bant̄ q̄ fe
tide sunt iste lōgobarde. Vna v̄o earuz
postmodū regina francie facta ē alēa
allemanie fuit regi nupta. Rex vero p̄
dicto. s̄. carthano nōie m̄em earū vna

121
sola nocte sibi in m̄rimonio copulauit
volēs suare p̄missum. Postera v̄o die
duodecim vngaris illudendam publice
tradidit. tertia v̄o die p̄nam v̄s p̄nata
lia seu pudēda fecit palo ligneo vsque
ad gulā vel collū transfigi. Talis libi
dimosa vxor inqt̄ que p̄t̄ cōcupiscenci
am suā ciuitatē suā p̄didit talem debet
et decens est h̄re maritū.

De forma et officio alpirorū. C. iiii.

Equit̄ de fōis et officiis Alphi
lorū qui sūt r̄gis assessores v̄s
cōsiliariū Vbi sciendū q̄ a' phi
les in ludo p̄dicti p̄bi muētōis
huius ludi fuerūt sic foēti vt patet h̄
in figura. q̄a admodū iudicū assessorū
in t̄bunali residēs cum libro apto ante
oculos. et q̄a cōtingūt in regno diuersa
mala et diuēse cōtencōes diuēsimode v̄s
lites et diuēsis de causis oriri. Ideo ne
cesse fuit et ē esse duos iudices vnū cō
tra vicia et defactis plurimos castigā
dos et dāpnādos. Scdm̄ aut̄ ad distuei
endū cās et lites circa possessioēs et res
t̄pales et huiusmodi recte et iuste iudi
cādo et sentēciādo h̄orū in sup̄ officii
est r̄gi cōsulē leges de mādare p̄ncipis

cecinit buccina et retinuit populum ne persequerentur fugientem israel. volens propter multitudinem. Motui. n. erat exercitus quasi. x. milia hominum.

Hinc etiam Yoab expugnavit abner prorege exercitus saulis cum viris suis dum fugientem abner insequeretur. sic ad eum loquebatur abner. Num usque ad interitum tuum mucro deserviet? an ignoras. quod periculosa sit tibi spacio? usque quod non dicis populo ut omittat persequi fratres suos. Quo audito pius miles yoab insonavit buccina. et stetit omnis exercitus nec persecuti sunt ultra israel nec inferre certamen.

Custodes populi duntaxat esse milites. Cum enim populi multitudo in castris moratur militum acies semper invigilet. Nam ob id legiones militum a romis de diversis nationibus romanam vocate sunt. ut quatenus et propriis artibus populares vacare possent. Quod enim potest artifex artificio commode intendere et bello vacare sine intermissione et ideo milites populi custodiant. ipsi vero populares militia septem artibus sollicite insistant. Quomodo securus belli tempore agricola erit. nisi militum assueverint vigilancia et diuturna custodia? Sicut enim gloria regis sunt milites. sic et militibus necessaria obsequantur populares artifices sicut enim nemo sibi militat. sic et artificium nemo sibi laboret. Custodiant igitur

li^m 6^m

lij^m lx^m

milites pplm vt pplus pace gaudēs mi
litibz fūptis accumulēt et impensas.

Legimus. n. q. Athis rex geth dauid
militi dixit. Ego custodem capitis mei
ponam te omni tpe.

Zelare etiaz debet p legibz milites
quia regia magestate nō solum armis
decoratā. sed et legibz oz esse ornatam
laborare debēt milites vt iuste leges
diligencius obseruent. Quēadmodū re
fert trogus pōpeius deligurio. quodā
nobili milite. q. dictauit qsdam leges et
quia ppls dure vitabant tū etiā qā ius
te erāt actorem earū appollinē delficiū
dixit fuisse. Cūqz eas pplus ppe earum
duricie soluē voluisset et ligurius pplm
in ciuitate iuramēto astrinxisset. q. eas
non solueret. donec consulisset delphicum
ac reuersus rñsū reportaret ad certam
insulā in exiliū iuit. ibiqz ppetuū exiliū
egit. vt pdiēte leges obsuarent. Cūqz
a ppinqz mortis. ossa sua in mare man
dauit pici. ne si forte post ciuiū mortē
ossa ad ciuitatē adiuratā fuissent delata
estimaret se eē absolutos a iuramēto.

Predictas at leges qā iuste erāt et
vtilis et vt aguscēt h. descriptimus.

Prima lege pplm in obsequiū pnci
pis et pncipes in obsequiū ppli atqz ad

7
cōdere totūq; regnū morib; iformare
Causas iustas fouere. Secūds allegata
sentencias diffinire.

Cōsilia equa ⁊ iusta sine psonarū
accepcōe postulātib; oñdē. atēplacioni
intēdē. vt qd̄ alii operant; manu ⁊ ip̄i
mēte ⁊ sua sapiēcia disponāt ⁊ ordinēt
vniuersa necessaria regni.

Debet em̄ iudex cōstās eē ⁊ firmus
vt nō amore pecunie aut liuore iuidie.
aut carnis origine corrupat;. Quantuz
ad h̄ dicit seneca. in libro de bñfi. q; po
tencior erat dyogenes alexādro omnia
possidēte plus em̄ erat q; ille noll; ac
cipere q; qd̄ iste posset dare.

Dicit etiā q; marcū tulliū pp̄i romāi
nomie cū obsidēt sannitas. i. bñuētanos
et illi audissent eū paupem eē reb; tu
lerūt ad eū magnū auri pondus. Cūq;
in castris inuemsent eū sedētē ad cenā
et ligneis vab; in cibo vti n̄ aureis cogi
tauerūt eum paupem ditem velle fieri
dixerūtq;. Ecce q; tibi munus sannite. i.
beneuētam deferunt postulantes vt de
obsidione discedas. Quib; ille r̄ndit. Nā
rate inq; sannitis Marcū tulliū magis
velle locupletib; imperare. q; ip̄; locu
pletē esse. ⁊ memētote eū nec acie exer
citus vinci. nec pecunia cōrūpi. Malum

xxx. Ex.

xxj. Ex.

exitum illud habet q̄ uirtute et meritis
effici debet cū a pecunia tēpat̄.

Refert helynādo q̄ demostenes cū
aristodemū auctore fabularū it̄rogas
set. q̄tum mercedis ut agēt accepisset.
et ille r̄ndissz auri talētū. at ego ait de
mostenes plus accepi ut tacem. Ita iu
dicuz causidicorū lingua causidica aut
est dāpnosa vel dāmfica ut eā sicut di
ci solz fumbz argenteis uicias. apud ad
uocatos igit̄ etiā ip̄z filēcū venale est
si vero sit causidica sic ē salutifera rei
causam et sententiā diffinens.

Vñ refert val. q̄ cum senato consul
tus rōnoruz In ip̄o senatu q̄rēt de duo
bus. Quorū vno erat paup. alē ditissi
mus s̄z auarus q̄s eorū eēt apcōr ad re
gendū et iudicādū rem publicam et ad
mittēdū in hispaniā. Scipio emillarius
r̄ndisse dicit̄. Neuter m̄ mittendus vide
tur quia alē nichil. habet. alteri nichil
satis est. Eō in iudicibz re. pbans paup
tatez et auaritiā. Naz auarō etiā obolo
indiget. cū sit pecunie seruus non dñs

Paupertas volūtaria est nimium ap
ta in iudice Ideo legimus q̄ dum ro
mani amauerūt paupertatē habuerunt
vbqz dominū Legimus etiā multos
roāncrū maxime p̄fuisse reipublice et

xxxij. Ec.

xxxiii. Ec.

ita eos paupes i puatis rebz vt in mor
te de publico sūptu exequias celebrare
necesse fuerit. ffiliis quoqz eorum sena
tus tradisse legit nuptui. Ac postquā
spreta paupate diuitiis inhyantes bel
la suborta sūt inestimoia et varia cū
na pullulaēt. Vñ. augu. Nulluz crimen
abest ex quo rdana paupras perire nun
q̄ maior est animo q̄ vbi aliena se po
suit et fecit sibi pacē nichil timēdo. fecit
sibi diuitias. nichil deupiscendo

Val. dicit. Quod locupletē facit nō
multa possidere Sed modica desiderāe

Attēdāt etiam iudices ne etiā amo
re priuato v̄ odio in iuditiomoueant.
Nam amor omis cecus est

Et idō Theophrasti fuit sentētia amā
tium iudicia ceca esse. Vñ qd q̄libet hō
p̄ceteris seipm amat. Ideo i iudicio sui
facilis errat. Amor namqz puato mē
tem excecāt vehemēter

Refert Marco Tullius. li. p̄mo. Qd
godares magns ad alexādrū ait natu
ra mortaliū. hoc noie praua et similtē
dici potest. q̄ i suo quisqz negotio he
betior est q̄ in alieno.

Trā in iudicio fugiāt. Tullio dicit q̄
irato facinō etiaz consiliū putat

Et socrates dicit q̄ duo sunt maxie

xxxiiiij^m E^m

cōtraria cōsilio ira et festinatio et Gual-
teris in alexandro. si lis inciderit te iudi-
ce dirige librā. iudiciū nō flectet amor
nō munera palpēt. nō moueāt stabile
persone acceptio mentem.

xxxv^m l^m

Refert helymādo q̄ cābises rex p̄
sarū adeo seuerus fuit q̄ q̄zda iniustum
iudicez q̄ ob odii et aimi liuorē ira p̄cus-
sus emulū iniuste dāpnauēat. viuuz ex-
coriari fecit. et sup̄ sedem iudiciariāz cu-
te iudicis cooptā. filiū iudicis sedē fecit
vt filius timeret iniuste iudicare. penā
p̄ris et iudiciū horrens. iusticiā tibi li-
beralitem teneret.

Originē carnis sue a se trahētes eq̄
p̄uiant vt legem suis paciātur. q̄ alius
p̄m̄sgant. Cartho dicit patre legem q̄
ipse tuleris.

xxxvi^m l^m

Refert val. Q̄S zalētus consul cum
filius suus adulterio eēt dephēsus et p̄p̄
hoc vtroqz oculo carere deberet. ac rōna
ciuitas p̄p̄t hōrē p̄ris. ne b̄ iudiciū fier
et supplicauit et sic aliq̄ntsm̄ repugnā-
set. ad vltimū p̄cibz p̄p̄i victus ne lex
a se cōdita violaret̄ suo p̄us oculo. dem
de filii eruto oculo vt qz visum et vsum
videndi reliquit.

xxxvij^m l^m

Legimus etiā q̄ndā romanū cōsulez
qui legem condiderat vt morte dāpnā

ret. q̄ cū q̄z fero senatū intret a ipemz
calu de villa venēs subito ad senatum
vocatus oblitus ferrū deponē. a cōsedē
tibus monitus cur oblitus fuissz gladi
um deponē Ipsemet quo cinctus erat
gladio corā toto senatu exēmisse fētur
et q̄ senatus voluit p̄p̄a māu se pemit
S̄z heu hodie multi iudices illud faciūt
q̄d dixit Anacharius q̄ dixit leges liles
aranearū telis. sicut em̄ illa alia maīda
et valēciora t̄ns meūt infirmiora vero
vt muscas tenēt a retinēt Sic leges in
firmiores a p̄p̄ares ligāt. maiores et
potēciores nō cōltringūt. Et ideo ex h̄
nascūt. v̄la ciuilia a amorū discōdie.
sup̄ minores excent latrociniā. equirūe
coacta v̄uicia. Nec mirū. quia q̄s dicimo
amor vel timor nō retrahit pena p̄mp̄
gate legis nō punit Necesse ē in oē sce
lus a flagiciū dilabi Cū v̄o lex in solen
cias potencū p̄seuerare p̄ penas exag
gerat Itatim inferiores castigat.

Contēplaciōz a lectōm scripturarū
debēt intēdere. Nam a si Fabrorū artifi
ces lignorūqz cesores multa opera se
glentur educē a agcole se vtilēs mūdo
predicēt hii t̄n iudices cōtēplātes p̄la
oibus h̄is faciūt a opant. Vnde dicit
seneca Crede michi q̄ michi agere v̄nr

maiora agunt hūana deūia qz simul ēe
tant Ideo artificū honorū nīsa est qes
nisi raro vel rectio iudicū ipa opofuit.
et ideo dicit agellio in li. noctuz actita
rum de socrate. qz stare qnqz consueue
rat ita cogitabūdu vt p vnā diez na
tralem afūmo lucis ortu vsqz ad soles
alterū orientē in mobilis iūde vestigiis
ore atqz oculis ad eundē locuz directis
tanq̄ quodā secessu a mēte. atqz omni
facto a corpore delicto a interrogato
cui attentū se eē dixerat. Mūdanū inqt
cogito tocius em̄ mūdi se incolam et ci
uem arbitrabatur.

xxviii^m ex^m

Refert val. qz carnoades laboriosus
et diuturno sapiēs. cū ad mēsam sedēt.
et cogitacionibz in tm̄ inlebat vt ma
num ad cibū ponē obliuiscēt. sed mellis
sa vxor eius q̄ magis vite sotietate. q̄
carnali copula sibi iunxat t̄p̄ ato inter
studia a medie succurendi officio dexte
am eius vlibz necessitatis aptabat. Ne
vir nobilis a sapiēs fame p̄iret. Didio
ad alexandrū dicit nos nō sumus incole
huius mūdi. s̄ aduene. nec ita venimus
in orbem terrarū. vt in eo libeat siltre
sed trāsire nichil em̄ indecorū pene cō
tingūt quippe qui mūda cōscie p̄gredi
mur. vt expediti ac faciles spaciuz p̄po

liti decurreant itinēis et h̄ de alpbilibs
dieta sufficiant.

De foē et officiis militum. C. lxxx.

M Item sup equū oibz armis de
coratū. inpositū equo ad plium
docto et apto. cū vallāba foētū
nouēimo habuit em̄ galeaz in
capite. hastā in manu dex̄ clipeo p̄tec
tus fuit. in leua enses et clauā. et gladio
cinctus erat et in cuius manubēo clipeus
appēsus fuit in latē sinistro plectas in
pectore ocreas ferreas in tibia calcāia
in pedibz In maibz ferreas cyrotecas
Idū tū accingūt̄ balneant̄. s. cū p̄mies
militant̄ vt. s. nouā vitā et honestam
ducant et mores In ordinibz p̄noctant
a deo postulantes eis per gr̄am donari
q̄d deficit eis a natura. Per regē v̄l p̄n
cipem accingunt̄. vt cuius debēt eē cus
todes coadiutores et protectores. s. sui
regni et cōporis p̄pi ab eo accipiāt dig
nitatem et sumptus.

Igit̄ in milite sint h̄. Sapiencia. fi
delitas. Liberalitas. ffōtītudo. Misericor
dia. Custodia p̄pi. Legū zelus vbi q̄ ar
mis corporalibz decorat̄ et moribz pol
leat. Quāto em̄ militaris dignitas alios

excedit fuerēcia et honore tāto magis
debet emmē v̄tutē in testimoniū v̄tutis.

Sapiens em̄ debet eē nobilis miles
et expertus añq̄ em̄ miles ad cinglū mi
licie veniat. tyronem necesse ē eē vt diu
turna exp̄iencia doctus sit aptus ad re
gendū. Cū vita bellāciū in manu sit mi
litum pp̄t qđ n̄ si belli cura cōmittit̄
ideo necesse est prudētē eē plus em̄ op
atur in bello ars n̄ exp̄iencia prudentis
militis q̄ fortitudo. Ex̄ incip̄ia v̄l̄ mex
picia n̄ audacia militis. necesse est em̄
pp̄lm̄ in capciōs p̄cipiu n̄ euere cū prin
ceps milicie nō prudencia sed audacia
sola sup̄ hostē nitit̄ triūphare Idcirco
nemo iuuenes vel tyrones eligit duces
eo qđ nō cōstet esse prudētes.

xxxix^m Ex^m

Alexāder macedo oriētis p̄tes p̄n
siens Egiptū. Iudēā. Asiam. Thaldeā.
Indiā. n̄ v̄lqz ad cōfinia bragmanorū
veniens prudēcia magis antiq̄ruz mili
tum q̄ tyronū fortitudinē deuicit.

xl^m Ex^m

Legimus in rōna hiltoria. qđ miles
quidā nōie Malechita fuit tāte sapie n̄
fidei. qui mortuo impatore cōtra childo
nem nōie fr̄em suū ḡmanum. eo qđ Af
ricam pp̄o iuri absqz scitu senatu āpli
are v̄llet bellū mouerit protuenda re
publica Ideo melchita prudēs et sciēs

habebat duos filios q̄s gylbo p̄dēs oc-
ciderat et in scōs xp̄i in n̄ia crudelitate
seuebat Et malechita sciens. q̄ntuz in
rebo despatissimis. ōo hōis p̄ fidez xp̄i
virtutem hēat. Capreā insulam adit.
Inde secū scōs viros ibidē in exilio dāp-
natos adducēs cū quibz morōm̄bz cōti-
nuauit tribz diebz et noctibz añ triduuz
quoqz añq̄ hosti cōtiguuz fieret creuit
beatū Ambrosiū nocte paulo añ defūc-
tum vbi et q̄n victoriā capet diez sibi
iudicauit. Expletis v̄o tribz diebz et tri-
bus noctibz in ōom̄bz et ympnis de vic-
toria facta securus cum q̄nqz milibz so-
lūmodo. aduersus octo milia p̄gens di-
uino nutu sine bello inde b̄ndictiōm ac-
cepit. Quo viso gilboni barbari destite-
rūt illico terga vtētes. ac gylbo fugā
arripēs ascensa naui. cū qua in affricā
venit et redit post aliq̄s dies Itangu-
latus ibidē iterūt. Idii duo rōm̄ milites
germaniqz fr̄es in affricā. p̄tūenda re-
publica missi fuerant.

Huius etiā militaris sapiēcia resplen-
dit in gylis militibus. sponathe et sy-
mone machabei qui cōtra apolloniū
regis demetri ducē pugnātes cū essent
pauci et apollonio in m̄pitud. ne eq̄tuz
cōfidēt cōtra ip̄os milites de m̄e v̄iqz

xlj^m lxx^m

ad vespam iacula mittētes elabere fe
cerūt. atq; sic ip̄is equitib; fagitatis in
eos irruerūt et ip̄os debellauerūt.

Secūdo fideles debēt eē milites p̄nci
p̄ibus. militis nomē amittit qui p̄ncipi
fidē suare nō nouit. Preciosus lapis et
margarita p̄fulgida est fidei firmitati
admixta milicia.

xlj^m lx^m

Refert paulo longobardorū histori
cus onulphū nōie militē timēsez vs̄ pa
pyensem dño suo regi nōie pentarib;
tanta felicitatis signa monstrasse vt se
morti pro salute dñi sui exposuēit. Nā
cum grimoaldus bñuetano dux de q̄ in
fine capituli de regina. mēcionez feci p̄
garibaldū ducē thaurinēsū p̄mū p̄di
torem corone regie in effecto egodibti
longobardorū rege ad regni guberna
cula puolēciam atq; fraudulēciā ascē
dissēt fugat; etiā dicti egodibti frater
germanus nōie pētarib; vs̄ ad vnga
ros fuiss;. Onulphus miles dictū pēta
rib; regi cōciliari grimoaldo curauit. ut
de vngaria nisi ob timorē gmoaldi nec
viuē poterat saltez ad pedes regis ve
niens et veniam petēs et securā uitam
sine dignitate tñ igali q̄ sibi debebat;
posset decēter ducē at vbi cū recōcilia
tio cēt expleta gmoaldus rex posteris

t̄p̄ribus m̄m̄ium liguis maledicis credu
lus ip̄m patarich quē sibi icōcliauat
in crastinū occidē dispōnēs ei v̄ina. q̄ eū
inebriare possent ne sue saluti prouidēt
pp̄inari mandauit. Que res onulphum
militem ip̄ius patarich n̄ latuit. Ideo
q̄z accersito armigo suo. onulphus pa
tarich domū intrauit. ac idē armigo in
cubiculo ac lecto relicto. ip̄m patarich
cooptū lecti stramie. sero tāq̄ pp̄rium
armigerū de domo educēs cum iniuriis
ac v̄beribz eū ad domuz pp̄riā adduxit
regis excubiis an̄ fores domo patarich
collocatis. et opinantibz eductū armige
rum onulphi nō d̄m̄. Eadē at̄ nocte cir
ca gallicātū onulphus miles ip̄z d̄m̄
suū patarich de muro citatis cui domo
habebat fune submissō emisit. Qui accep
tis eq̄z pascualibz fugiēs ad ciuitatem
asteristē puenit. et de loco illo ad regem
frācie pp̄rauit. Cūq̄z facto mane onul
phus et armiḡ fuissent a rege detenti
examiatiq̄z fuissent de mō et de forma
q̄liter patarich d̄m̄ suū lib̄aissent. dix
it rex suis cōsiliariis q̄ pena eēt puniē
di. qui sic cōtra regiā volūtatez fecerēt
et eū vnus capitali supplicio et alius vi
uos excorandos dicēt. Alius v̄o eculeo
crucis p̄dere dignos affirmauit.

Rex rēdit p̄ illū qui me nasei fecit.
¶ Isti nulla morte sūt digni s̄ oī honore
qui sic fideles dño suo extiterūt et ideo
gmoaldus rex eos multis honoribz et
muneribz p̄miavit. Garibaldus v̄ō pro
ditor et taurinēsiū dux. p̄manū armigi
egodisti q̄ndā regis. qui sua p̄dirione
ip̄m vita et regno p̄uauēat in solēp̄ni
festo et ecclesia. sancti Johā. bap. apud
taurinū iuste et mis̄abilit̄ m̄ffes est. interfect;

¶ Nō aut̄ solū eos eē decet fideles ad
duces et p̄ncipes. sed ad seip̄os vt fideles
iungāt̄ amicitia inuicē. s. milites et mu
tuo respectu se adiuent.

Multū em̄ acies militum timet̄ ab
hostibus. cū in eis amicitie et fidelitatis
vinculū inuolabile opinat̄. et hostibz
oppont̄. at cōtra cū in acie militū dissi
dia orit̄ raro belli victoria expectatur
Milites ḡ se sic amore mutuo foueant
vt honorē altius suā putēt victoriā eē
et mortū milites p̄alto se exponāt.

Tales fuerūt illustri milites yoab
et abysai. qui contra syros et amontas
bellantes sibi inuicēz fidel̄ amicitie sub
sidia p̄stantes hostes infugā verterūt
Vñ dixit yoab ad Abisai esto vir fortis
et pugnemus p̄ pp̄lo n̄ro. et p̄ciuitate
dei n̄ri. et si p̄ualuerunt aduersu me syri

xliv^m Ex^m

eris in adiutoriū. si autē filii a mon pres
ualuerint aduersū te auxiliabor tibi sic
q3 pugnātes om̄s fugauerūt.

Legimus etiam q3 a mon et phicias sic
vocati fuerūt nobiles milites ac picta
gore discipuli. hii inter se tēp̄m iūxerūt
amiciciam ut cū alterū dyonisiō rex si
cilie apud siracusam constituto mēficē
vellet. et is tēp̄s ab eo quo p̄usquā per
iret donū p̄fectus ut ordinaret res su
as impetrass̄ alter vadē. i. securitatem
pro eius reditu tyrāno dare nō dubita
uit a p̄m̄q̄ntē autē p̄fata die nec illo ita
cito redeūte vnusquisq3 stulticie temer
ariū sponsores dāpnabat. ac is de amici
cōstācia nichil se metuē r̄ndebat. Eodē
q3 momento vō et hora a dyonisiō con
stituta qui eam acceperat sup̄uenit et ad
miratus eorum animū suppliciu3 remi
sit. eosq3 insup̄ ut ip̄m in societate ami
cicie et interciū sodalis gradū recipient
rogauit. Ecce vires amicicie mortis cō
tēptum ignorare. vite dulcedinem ex
tinguere. Crudelitatem mansuescere. Odi
um in amorem cōuertere. Penā benefi
cio pensare nouerat et mereri.

Suetonius dicit q3 Julius cesar amici
cias nō facile admisit. et constantissime
ētinuit. Scipio africanus dicebat n̄ eē

Xliij^m Ex^m

Xlv^m Ex^m

difficilius q̄ amicicias vsqz ad eximium
vite diem p̄manē. Interdū em̄ amicicie
dirimunt̄ amore concupie n̄ cōsideraci
one luxurie honoris n̄ sup̄bie v̄p̄ altius
cōmodi cā. vel sic amicicie dirimuntur
aliū aut p̄p̄ bonū honorale aut p̄pter
bonū vtile aut p̄p̄ bonum delectabile
p̄p̄ h̄ amicicie aut debilitant̄ aut tōli
ter cōrūpunt̄. s. p̄tali bono quo v̄t̄qz
s̄i et semel adipisci nō potest.

Vere amicicie difficile rep̄iūt̄ i illis
qui honore rei publice versant̄. vbi. n.
inuenies q̄ hōrem amici suo an̄ponat.

Liberales milites eē oport. Cū. n. mi
les p̄p̄ cōmoda respicit subditos sibi
tyrones lucr: inuidia p̄mit. Cū vero cō
miliones corpora p̄p̄ piculis eant ex
ponē ductores v̄o milites sūptus et lu
era multiplicare cōspiciūt. cicus visis
hritibz terga v̄tūt. fit qz sepe vt apud
eū qui multiplicauit pecūiaz neglecta
victoria sibi cedat auaricie tenacitas in
ruinam.

Quāti hodie defecē viribz qui copii
attenti habūdare cupiere. Preuideat q̄
miles libertatē h̄re in suis. ne auaricia
ductus tenacitatē lucrū putans. hostis
in ulus alieno ere diues affectus suum
p̄p̄m liberalitate sollicitet vt q̄ natura

belli respuit sine viribus pecunie acceptetur sepe enim fit ut quod natura negat pecunia vincat. et ideo summa vigilancia attendendum ne inminente belli periculo pecunie fiat exaccio. attende tibi plane tu quod nunc dominaris sed cui alii dominantur. Intra vrbem spoliatus propriis extra ad quod defugies refugium alienum. si tu propriis pro tuos ardetes auaricia spoliabis nunquam extimescitur ab hoste nemo enim sua relinquens aliena sparsus diues fit.

Comunia igitur sunt inter milites omnia preter arma lucra ut quibus debet esse communis victoria sit et preda. et ideo dauid in li. re. dixit. equa erat portio descendentibus ad prelium et remanentibus ad sarcinas propter quod remanentium voluntas extitit ut non solum milicie haberent principibus sed et regni postmodum coronam haberent.

Alexander macedo in forma simplicis militis porri indorum regis curiam visitauit ut per se ipsum ipsius statum et miliciam exploraret. Cum igitur alexander a porro rege honorifice fuisset receptus et quasi de alexandri verbis ac consuetudinibus non alexandri porro putatis. sed antigoni alexandri militem eum inuitauit ad mensas. Alexander vero sub antigoni nomine susceptus post cuiuscumque ferculi delacionem

xlvj^m lx^m

vasa aurea argentea dapifera clam et
furtim sibi vt ppa vendicabat. at post
q̄ sup hiis alexander poro eēt regi p
seruitores dapiferos accusatus post ci
bum alexāder regi assistit. et q̄lito sup
hiis fert. r̄ndisse oro dñe mi rex vt tu
is assistētes fōtes milites lateribz alex
andri cōsuetudines et munificēciā audi
ant q̄ cū factū eēt alexāder sic ploq̄t.
Mi dñe rex. audiēs ego maximā famaz
tui maiorem eē alexādero tā in militia.
q̄ expēsa at te ego antigono miles cō
fugi. vt tāq̄ maiori tibi nō sibi possem
assistere. verū q̄a lex alexāderi ē. vt ois
miles post cibū vasa aurea argētea in
quibz sibi ad mensam cibaria mīstrāt.
ppa sibi vēdicet et asportz. te n̄ minore
eo putās eandē cōsuetudinez in tua cu
ria h̄uare decreui. Q̄d audientes milites
poro eū relinq̄ztes et alexandrū ducē se
q̄ztes in castra muneribz onerati. vna
cū rege alexandro contra ip̄m porū re
gem indie veniētes ip̄m occiderūt to
tamque indiam alexandri dicioni sub
iugauerūt. memento miles bursa clausa
a nullo tibi offerri victoriā. Munia cre
de m̄ capiunt h̄. oisqz decsqz. placatur
deus iupiter ip̄e datus. mulcēt v̄ba au
res tibi fit r̄nsio mollis. at cū pecunia

Fundit' belli negocia ppetrant'.

Fortes milites eē debēt n̄ tā fortitu
dine corporis q̄ animi p̄liqz fortissimi
robore corporis debiles sunt aīo. Mag
ni corpore fortes eē possunt raro autē
aīosos eē credim' Mediocres vero ma
gis animosos et ad bellum aptum exti
mamus.

Nō sedz vegecū de re militari. li. p.
ca. iiii. vñ eligēdi sūt n̄ confurgent boni
milites. s. qui medio mō se hnt ad a p̄pi
q̄ciōm n̄ elōgaciōm a solis calore qui n̄
nimis hndant in sangne nec nimis mo
dicū sed quia hū curant perdē nimis.
nec formidāt simpliciter pdē sanguinez
sicut q̄ in exēmis se hnt. Qui atē lōge di
tant a solis calore hūidissimi sūt n̄ ha
bundant in sangne. Qui vō nimis p̄pe
sūt siccī ideo nimis modicū hnt n̄ timi
di sūt. Tū sedz eūdē veg. v̄ sup̄ cōltat
q̄ in omibz locis n̄ ignaros n̄ strēnuos
nasci n̄ gēs gentē p̄cedit in bello fortis
est qui patit' n̄ nō dēducit'.

Legim' eodrū ducem tāti fuisse ai
mī vt cū eēt athemēsiū p̄nceps exer
citus. cōtra poliponēses ad bellū pat' o
et inter ipas acies lex eēt edita a q̄daz
p̄dolo vel deo p̄nūciata. vt illi victores
existerēt n̄ fierēt. quorū p̄nceps et dur

xlvij^m lxx^m

exercitus cadet. hic codrus hitu suscep-
to non militari in hostes se dedit. ut sic
ab hostibus percussus ad mortem pro suis
seu exercitus victoriam optinet. Maluit
enim mori ut viverent sui. quam vivere suis super-
atis. dulce et decorum est pro patria mori. Ne-
mo sine spe magne felicitatis pro patria
se offerre ad mortem consueverit.

Misericordia in milite debet esse non est
quod tam preclarum faciat militem quam cum ad vic-
toriam venerit vivificare prostratus cum
possit occidere fere potius quam militis opera
est aduersarii non victoriam sed cruorem linere.

Propter quod legitur quod cum silla ronorum
dux exptus esset multas victorias contra
rones contemptos habuisset interim ut pri-
mo bello apud apuleam. x. milia occidit
set. Quintus catulus palam sille dixisse fer-
tur. sille modo esto misericors. cum quibus vic-
turi sumus si armatos in bello in pace in-
ermes occiderimus. Summum genus vindicte
est et gloriam perire cum possis occidere.

Ubi val' maximo de memorabilibus deis
libro. v. sic inquit Eggius est hostem deice non
minus tamen laudabile infelicis miseri. quia
sicut infantem quasi gloriam bellica virtus ita
principium et infantium amore clemencia metus.

Ubi bonus miles Yoab. dux exercitus
dauid debellato absolone cum suo exercitu

Xlvij^m Ex^m

Xlvij^m Ex^m

l^m Ex^m

8
iusticiam impios inforuit. Secda omiba
p amōiam pfualit. estimans laborē mi
licie assidua frugalitatis cōsuetudie fa
ciliore fore. Tercia emi singla nō pecu
nia. s; cōpensaciōe digna rerū empciōe
iussit. Quarta auri et argenti vilioruz ma
teriā instituit. Quinta ad ministraciōz rei
publice p ordinē diuisit regib; ptatē.
bellorū mgratib; iudicia et ānuas sanc
tiones. Senatui custodiā commisit leguz.
Populo eligēdi v; creādi q; vell; ma
gistratus ptatē p misit. Sex fūdos omis
ēqliter diuisit. vt eā pūmoia neminem
aliis potēiore voluit. Septima cuiua
ri omis publice iussit. ne cui diuicie sine
cā luxurie in occulto. Octaua iuueib; nō
amplius nisi vna veste vti toto āno p
misit. Nonā pueros paupes. n̄ in foro s;
in ag; deduci iussit vt pmos ānos. nō in
luxuria. aut i ioco s; i ope agēnt. Decima
statuit v; gines sine dote nubē. Xi. vt ux
ores eligēnt; n̄ pecunie cā v; pulchritu
dinis solū iussit. Xii. maximū hōrem n̄
diuitum. s; p gdu etatis senū eē voluit.
Maz at legē sanxiuit cui; p m̄ ipē suā
do aliis n̄ fuēt exēplū. Tres etiaz legis
zelatōes fuēt illustres milites Machi
as et filis eius vt toto lib; machabeorū
narat et h; de militib; sufficiant.

De for̄ et officio rochorū. C. v.

Tearii regis sūt rochi. Quorum
forma inferius inscripto et in fi
gura sic inscribit̄.

Quā ad modū militis erat sup
equū sine armatura equi cū clamīde de
uatio subducta et sub capucio similiē
variū tenens. hñs in manu dext̄ virgā
extensam sicut sceptrū hō matura sapi
ens et discretus. Quia ex q̄ rex psonalit̄
in regno suo vbiqz p̄sens eē nō potest
Ideo necesse fuit vt auctoritas q̄ est in
rege sicut infōte deriuet̄ ad rochos su
os v̄ vicāios vt et ipi psonalit̄ regnū
visitēt et regiā p̄pā omibz subiectis
dicōi regie maifestēt. Et q̄a v̄o regnuz
distantia locorū diffunditur ne nouita
tes in vna pte regni oriāt̄ alēa ignor
ante necesse fuit duos eē regni baiulos
siue vicāios vnū idext̄ a alēuz isinistra.

In hiis dz esse Iusticia. Pietas. Hu
militas. Paciencia. Volūtaria. Pauper
tas. Liberalitas.

Iusticia luceat in regis vicariis q̄a ip
sa in talibz eē p̄clara virtū. In dū. n. fit
vt p̄t neq̄ciā mistorū. dū supbiendo
iusticiā puertūt et subuertūt sine culpa
p̄ncipis ignoranter regna perdantur

Inustus em̄ militer. p̄ncipē de iusticia
culpat. qual. n. rex t̄les et miltri Cum
igit̄ miltri sint imp̄i talis a ip̄orū rex
esse putat̄. at cōtra eū miltri oīde ius
ticiam custodiunt inustus rex si fuerit
iustus p̄tinus ab oīb̄ opinat̄. Romani
p̄terea iustas eē voluerūt leges vt q̄s
delegabāt ad regimē suando leges a li
bra iusticie deuiare nō possent fuit em̄
dictū genēale apud antiquos nichil ex
pedire q̄ nō erat iustum.

Inustus

Vñ narrat val. Qd̄ cū themistides
d̄ret athemēlib̄. q̄ sciret salubimū cōsi
liū. s. q̄ incēderēt classem macedoniorū
nec publicare cōsiliū voluit. s̄ pecit
vnū sapientē. cui tacite exposuit illud
et fuit datus ei aristides. Quo audito cō
silio rediit ad concionē dicens themisti
dis cōsiliū vtile est mīme tñ iustū. am
mo tñ reuoluite/at d̄cio q̄ equi nō v̄
nec expedire clamauit. A deo em̄ in re
gis vicariis debet vigē iusticia. vt pro
seruāda re publica se eis oīoda cura et
illis vtilitatē vite p̄pe p̄ponant.

liij^m Ex^m

Exemplū hēmus de marco regulo.
de quo ait tull. in li. de offi. q̄ cū cartha
ginēlib̄ bello nauali certasset ac ab eis
supatus ducto captus fuit ab ip̄lis
carthaginēlib̄ missus est romam sub

liiij^m Ex^m

iuramēto redeundi p̄ cōmutaciōe cap
tuorū. vt videlz quos rōm̄ tenebāt car
thaginēsiū captiuos dimittēt. ⁊ spon
debāt carthaginenses captiuos rōnos
apud se detētos liberos abire. Marcus
⁊ reḡs romā veniēs intrans senatum
postulaciōz carthaginēsiū porauit. at
senatus r̄ndit. Qd̄ inqt sup̄ h̄ tuū ē con
siliuz? at marcus reḡs. Nego fore vt
le rōms. q̄ carthaginēses postulant eo
q̄ iuuenes et indocti bello aut senectu
te cōfecti q̄rū vnus ego. sūt q̄s cartha
ginēses captiuos de ip̄is rōms detinēt
fortes at ⁊ prudētes ⁊ bonos duces no
ui. q̄s de carthaginēsiū detinetis. Cūqz
detinētur a pp̄inqs ⁊ amicis redire ma
luit q̄ fidem hosti datā fallare. non ig
norās ad crudelissimū hostē ⁊ exq̄sita
supplicia pficisti meliusqz iusiuranduz
seruare decreuit.

lv^m ex^m

Legit̄ q̄ q̄dam ex rōms qui erat in
captiuitate hanibal̄ iurauit de r̄ditu si
redēpciōis p̄ciū nō daret p̄missuz. Cū
qz in domū redisset dixit q̄ se fallaci re
ditu in castra iureiurādo absoluisz. Qd̄
vt in notuit em̄s eius ⁊ senato consul
tu censuit eū cōprehēdū et custodibus
publicis datis ad hambalē reducēdū.
Vñ refert val. li. vi. q̄ sub camillo

lvj^m ex^m

val. li. vi. q̄ sub camillo

duce rōnorū cū fallistos obsidēt mg̃rē q̃
docebat nobiliū pueros eos turpi arte
decepit. Nā q̃ q̃a sciencia videbat̃ p̃cel
lere alios. illos pueros añ urbē exercē
di g̃ta a muris eos paulatim elōgando
extrahēs. demū ad castra rōnorū blan
dis h̃moinb̃ p̃ duxit et ad camillū pdu
cens scelesto facinori scelestionē h̃monē
adiunxit asserens se fallistos in manus
rōnorū tradidisse datis pueris quoruz
p̃res in p̃tate urbē habēt. Que ṽba tū
camillus audiuit ait. Nō ad h̃fēz tui nec
p̃p̃m nec ducem scelestō ip̃e cū scelesti
munē venisti. sūt nobis belli sicut et pa
cis iura iuste ea nō minus q̃ fortit̃ ser
uare decreuim̃. arma q̃z h̃mō nō ad
uersus eam etatem cui et captis ṽrbib̃
p̃cit̃. s̃ aduēl̃ō amatos et ip̃os fallistos
Tu eos. q̃ntū ē in te nouo scelere vicisti
ego rōnus arte ṽtute et armis eos vin
cam. Nō solū at̃ spreuit p̃fidia mg̃rē s̃
censuit vt pueri proditorē post tergū
ligatis manib̃ ad p̃entes reducerent.
Quā iusticiā aimi eoruz b̃nficio magis
q̃ am̃is vici senatu ciuitatis vocato tā
ta mutacio ciuiū aimis ē infecta vt qui
modo ferali hodie videbant̃ pacem pe
terent et portas rōnis apirent.

Lviij^m Ex^m

Narrat Flocus. quaz medicus pirri

nocte ad fabriciū venit ꝑmittens se ꝑ
rū occisurū veneno. si aliqd ei donaret.
Quē fabricius vinctū reduci ad pirrum
dñm suuz iussit. sibi qz oia dici. q̄ medi
cus eius in eius caput spopōdeat. Tūc
rex pirrus admiratus dixisse fert. Ille
fabricio ē q̄ difficilius a legalitate sua
q̄ sol a suo cui su auerti p̄t. si ergo igri
legis diuie t̄les fuerūt in opibz iusticie
amore ꝑrie et cupiditate fame. quales
hodie deberēt eē xp̄iam in opibz diuie
iusticie. sed heu liberos vndiqz bella
premūt atqz nō arma sed missilia ac ia
cula feriūt n̄ ꝑdicōes dolositates frau
dulencie cotidie succrescūt. hostesqz ꝑ
sternunt nulla lex. nulla fidelitas. nulla
iuramēta. nulla pacta custodiūt. hōies
et vasalli cōt̄ dños suos insurgūt diuina
naturalia fugientes querūt libtati dñā
ri n̄ vilissimorū ciues effecti dños nat̄
ales ꝑdidisse suspirant.

Pietatē eos docet h̄re q̄ ad oia valz
Est at̄ pietas in affectu ꝑ cōpacōm in
offectu ꝑ remissionē ꝑ largicōz n̄ ꝑ
cōbescētionem. Pietas ē ex b̄igne mē
tis dulcedie ḡta oibz affectio auxiliat̄.
Refert val. li. ꝑ. qd̄ nobilis sangui
nis. mulierem ꝑtor añ tribunal suuz ca
pitali c̄mie damp̄tam in carcē necādaꝝ

lvij^m Ex^m

tradidit. Is atq; carceris custodie per
at mēe motus nō eam p̄tins strāgula
uit. aditum q̄s dedit filie s̄ diligēter ex
cuisse neq̄d matri peare posset futurum
extimās vt fame p̄imēt̄ plurib; autēz
transactis dieb; secū ip̄e q̄rens q̄d naz
esset q̄ tā diu cōseruaret̄ curiosius ob̄s̄
uans. aduēt̄ filia extracto vbre famē
m̄tis lactis subsidio releuātē. Que tam
āmirabil̄ spectaculi nouitas adiudices
plata remissionē pene mulieri impetra
uit. Quid em̄ n̄ penetrat aut n̄ cogit q̄
cogitat pietas? Quid em̄ tā inuitatus
et mauditū q̄ m̄ez filie v̄b; alitaz?
putaret s̄ aliq; s̄ rerū naturā eē factū
m̄si p̄ntes diligē p̄ma nature lex eēt.

Rex apum vt dicit Seneca oīo sine
aculeo ē voluit em̄ natura nec seuū esse
nec vlcionē expetē gladiūq; detraxit q̄
naturā eius inermē reliq̄t exempluz s̄
magis regib; ingerens vt pudeat ab
exiguis āmalib; nō trahē mores.

Refert Val. li. v. q̄ Marcus macello
captis ab eo syracusanis cū eēt in arte
cōstitutus opulētissime vrb; q̄ afflicto
rum infortunū concernēt carmē lugu
bre cohibere nō potuit.

Narrat id Val. q̄ cū cesar Aug. p̄
peū aspexiss; iūctū p̄as lac̄mas dedisse

lx^m lx^m

lx^m lx^m

lx^m lx^m

lxiij^m lxx^m

Refert idē Val. de pietate pōpel er
ga regem g̃manie q̃ cōtra p̃p̃m rōnū
multa bella gesserat. vincitū in cōspec
tu suo supplicē iacē diu nō ē passus sed
benignis ṽbis recreatū. dyadema q̃ ab
iecerat capiti repom iussit et in pristina
fortūe hitū restituit. Eqz pulchruz elti
mās et iudicās et vincē et parcere.

lxiij^m lxx^m

Cōsile dicit idē Val. de q̃dam cōsule
Paulo nōie q̃ cū quēdā captiuum ad se
adduci audissz occurit illi et illū volen
tem ad genua sua p̃cumbē. de terra eū
leuauit et ad spē hortat̃s ip̃m in cōsilio
secū si dēre fecit. nec indignū eū honōre
iudicauit dicēs. quia si eg̃gū nos hostē
inimicis nouin. us etiam laudabile et fe
licem mīleris.

lxiij^m lxx^m

Cesar audita mōte catonis emuli sui
dixit se eius g̃le inuidē. s. p̃p̃ie et illis. s.
catonis g̃le nō inuidisse p̃rimoniū eius
liberis suis incolūe resuasse dē. Sic em̃
ṽgilius instruit p̃ncipes p̃p̃m regē. li.
vi. et recitat Augo. li. de ci. dei. li. ix. Tu
regere impio p̃p̃e rōne memēto. h̃ tibi
erūt artes. pacisqz imponē mores. par
cere subiectis. et debellare sup̃bos. et ali
bi ethnicos est piger ad penas p̃nceps
ad p̃mia velox. nichil reddit p̃ncipes
et eorū vicarios int̃ p̃p̃os magis caros

sicut affabilis eorum et grata conversatio. quae
ex radice pietatis exoritur.

Nam legitur de troiano quod cum eum argue-
ret amici. quod in omnibus ultra quam imperatores
debet etiam inimicis condescendit. Respondit se
velle esse talem imperatorem proutis quales
imperatorem quisque proutus optaret.

De Alexandro rege refert Valerius. quod cum
imperiali duceret exercitum militem confectum se-
mo frigore obstupescit respectu ipse
vero sedens in sede sublimi et a prope non esset
ei statim descendit et manibus suis ipsum
in sede sua posuit. Id enim salutare futu-
rum dixit. quod apud populum primum fuerit qui
regnum solum occupasset. Quid ergo mirum si
sub eo duce militare anhelant milites.
cui militis incolumitas proprio fastigio
carior erat.

Humiles esse debent vicarii regis. Quam-
to enim maior es humilia te in omnibus.

Refert Valerius. libro. vii. Quod Publi-
us Valerius Romanus consul adeo semper ple-
bem dilexit. ut merito publicola cognita-
tus sit. Idem edes suas in medio foro ex-
tes dirui fecit. quia nimis excelsae super
ceteras apparebant. Quotocumque domo
inferior tanto gloria superior extitit. adeo
pauper mortuus est. ut non sumptu proprio se-
peliatur. Debent sic esse humiles ut officiis

lxv^m lx^m

lxvi^m lx^m

lxvii^m lx^m

lxxviii^m lxx^m

cedant atq; honorē dūicēt. hoc em̄ est
regnū nolle regnare cū possis.

Idē val. li. v. dicit. Cū fabio maxio
a se et a p̄re auo et pauo morib; suis se
pe cōsulatū gestuz aiaduētent cū p̄p̄o
cōstāter egit q̄tū potuit vt alq̄do va
cacionē huius hōris fabie genti tradēt
nō quidē de uirtutib; filii diffidens erat
em̄ illustris. S; ne maximū impium in
vna familia cōtinuaret. Quid hac mo
deracione valenci; q̄ etiā p̄ris affectus
qui potissimi hēntur sup̄auit.

lxxix^m lxx^m

Idē fabius cū maiores tocio senato
et cōsensu defēret adimpū. et ille se ex
cusaret q̄ p̄senectute nō bñ vidēt instā
tibus cūctis i oppositū ait. Aliū vob̄ q̄ri
te ad q̄z hūc honorē trāfferatis. Nā si
me eū gerē cogitis v̄l cogitis nec ego
mores vestros nec vos imperium meū
ferre poteritis.

lxxx^m lxx^m

Rex quidā fuit subtilis ingeni et iu
dicii. q̄z ferūt sibi traditū dyadema p̄us
q̄ capiti imponēt diu retentū cōsiderasse
ac dixisse. O corona nobilē magis q̄ fe
licē. q̄ si quis pitus q̄ mltis sollicitudi
nibus periculis atq; mib; sic referta
congnoſcēt nec humi quidē iacentē tol
lere vellet post gl̄am sequi inuidiā me
mineis Itaq; quo clarior eris eo magis

anxium atq; sollicitū tūc eē oportet.

Legimus a iosepho recitat. q̄ cum
quidā amici tyberii cesaris eū culparēt
q̄ p̄sides puiciaruz in nio t̄pe in offici
is occupatos ab officiis nō amouēt fa
cerem inqt si rei publice a subiectis po
pulis expediret. Memi inqt hominem
plenū vlcibus muscis ḡuatū vidisse cui
ego compaciebat accepto flabello mus
cas repellēm sic r̄ndit. Cur muscas ple
nas meo sanḡne repell a famelicis ad
venire p̄mittis? Induplū in cruciatuz
auges. vnde in subuenire extimas. sic a
ego ait Tyberis diu in officio p̄sides p
mitto regre q̄s scio ditatos. ne eis amo
tis alii pecunia vatui substituti relicta
iusticia aspirēt ad muia sintq; p̄p̄is in
accionibus grauiiores.

Vespasianus t̄ate humilitatis extitit
vt nerone mortuo a vitellio impi rap
tore turpit a rōmis trūcato acclamāti
bus legionibus vespasianū dignū in pio
ip̄oq; nolēte a muciano duce eū durissi
me rep̄hendēte tandē vir coactus sen
sit. laudabilius esse memēto te coactum
imp̄iū sume. q̄ vltro te honori offere.

Hic hūllis ille vicarius Dauid Yoab
carume. dū ciuitatē filiorū amon oblide
ret vidēs q̄ capiēda eēt ciuitas scripsit

lxxij^m lx^m

lxxij^m lx^m

lxxij^m lx^m

dauidi vt veniret ad oblidionem vt tū
capta cēt ciuitas nō sibi ſ; dauidi aſcri
beret victoria.

Paciēcia debet eē in eis et ſine im
pēſiōe iniuriarū in v̄bis ſine penarū in
corporib; ſine in remiſſione culparū ſi
ne inmoderacione diſciplinarum meor
reccimibus.

lxxiiij^m lx^m

De paciēcia Alexādri dē. q̄ cū anti
gonus ei dixiſſet q̄ ei nō cōpetebat reg
nare maxime ſi etas ip̄ius cōſideraret
eo q̄ nō erubeſcebat in cōpore ſuo reg
num voluptatis et lixurie eē et ideo eū
indignū regno dicebat paciēter duraz
r̄ſionē tulit nichilq; q̄ p̄ter ſe cōrigē
et bonos ac hōeltos mōes aſſumē dixit.

lxxv^m lx^m

It̄ de paciēcia Tullii ceſaris dē cū. n.
caluus eēt et ſ; ḡuillime Ferret et capil
los deſluētes a e uice ad frontē reuocar
et. Milite q̄dam ei dicēte Facilius ē te ce
ſar caluū non eſſe. q̄ me in rōno impio ti
mide q̄c̄q; egiſſe vel acturuz eſſe. minime
impacienter tulit.

lxxvi^m lx^m

Cū etiā eiſdē Tullii ceſaris quidam
eiſ m̄nā originē deſpicēt et panificū
eū vocaret ridēdo ptulit dicens. q̄d me
lius eē extimas an q̄ ime nobilitas in
cipiat an q̄ ime deſinat?

lxxviij^m lx^m

Cū eidē iulio ceſari aliſ d̄ret O tyrā

ne. paciēt rñdit dicēs. si eēm nō dres.

De scipione affricano q̄ fuit bellico
fissimo legit et narrat q̄ tū quidā ei
dret vilē militem esse sub armis ac eū
parū pugnantē vocaret paciēt rñdit
dicens. Inpatorē me genuit vel pepit
mater nō pugnatorem.

lxxviii^m f^m

De Vespasiano dr. q̄ cū qdā ei dret
Lupū posse mutare pilū nō aim Tpm
at neutruz mutare posse eo q̄ pecunie
esset cupidus nec auaricia mutaret vel
minueret pcellus etatis sue rñdit. In
his oibus risum debemus nō correctio
nes et penam criminibz.

lxxix^m f^m

De antigone rege narat Sene. q̄ cū
audisset qsdam male estimare et obloq̄
de eo et inter audiētes et dicētes esset s
lus pies medius vel cortina sola Illaz
leuiter cōmouit dicens in psona alteris
discedite hinc ne vos rex audiat. audit
em vos ipsa cortina.

lxxx^m f^m

Pacientes eē debēt circa penas illa
tas. quia refert val. de anaxarco. q̄ cū
tyrānus eū torq̄ri fecisset et amputaci
onem lingue eius cōminaret.

lxxxj^m f^m

Nō est ille inqt s pars corpis mei
tue dñaciōis. et ideo dentibz eā absedit
ac cōmutā ifaciē tyrām expuit Mag
m viri et spectabilis est nichil omnino

lxxxij^m fe^m

oblivisci nisi ipsas iniurias. Pacientiam
hēant circa cōrectiōes faciendas.

Refert val. q. archita tarētio q. fuit
mg̃ p̃loms cū vidisset ags suos negli
gencia villici eē destructos ait suscepis
ses a me supplicium nisi tibi eēm iratus
Maluit em̃ ip̃m inpuītū dimitte. q̃ p̃
ter irā plus iusto grauit̃ p̃uire.

lxxxiiij^m fe^m

Refert val. de plone. q. cū aduersus
delictum sui vehemēter exarsiss̃ pseu
sippo nepoti suo mandauit modū cōrec
tiōis. deforme sibi extimās si aduersa
rius suā reprehensionem mereret̃.

lxxxiiij^m fe^m

De h̃ eodē d̃ q. cū suo suo irascēt̃
Iussit ei tunicam deponere scapulasq̃
vberibz p̃bere. ip̃eqz eum cedēt. post q̃
at̃ intellexit se irasci manū suspēsā de
tinebat sicut subltulerat a p̃uiciendus
Itabat s̃p̃ Interrogatus at̃ ab aliq̃ q. su
peruenit qd̃ ageret. r̃ndit exigē penas
ab hōie iracūdū me extimans nolo. Tu
at̃ suū istum vberibz obiurga q̃a ego
irascor p̃p̃t qd̃ cedere nolo. Iratus em̃
plus faciā q̃ optet faciā q̃ vt sit suus
in sua p̃tate qui in sua nō ē q̃lis sū ego
et oblitus serui q̃z potius castigarez in
venit. s. seip̃m abstulitqz sibi ip̃i p̃tate
in seruo a ideo ait Sene. Nichil tibi lice
at cū irasceris et h̃ ideo. q̃a cū irasceris

10
tibi oia vis licere si vincere iram non po-
tes te illa incipiat vincere.

Paupertas voluntaria adeo in antiquis
fuit principibus ut magis fama quam pecu-
nia diuites esse affectarent.

Narrat val. li. iii. q. cum scipio accusa-
retur de pecunia apud senatum cupide dilige-

Rendit. Cum totam africanam partem vestre
subiecerim nichil ex eo quod meum diceretur
preter cognomen retinui fuit enim dictus
scipio africanus. quia africanam deuicit. Non
me inquit africanam neque fratrem meum affrici
gazzei auaros reddiderunt archaglage
rege qui dicebat quia auro tamquam fictilibus et
fictilibus tamquam auro utendum est. Longe enim
melius atque prestantius moribus fulgere
dum quam rebus.

fferunt enim eundem regem in fictilibus va-
sis cenasse. Querentibus autem causam rendit
Ego sum rex sicilie figilo fui genitore va-
tus fortunam quod reueri habeo quia diues re-
pente exiui a progenitore meo et progeni-
trice domo considerans enim humilem ortum su-
um fictilibus utebatur utensilibus horum autem
paupertatis extitit causa quia utilitatem rei
publice intendebant et non suam. Et ideo
Aug. ait. Qui prudenter attendunt plerumque
dolent paupertatem quam opulenciam pisse rationem
uam. In illa enim paupertate morum integritas

LXXXV^m LX^m

seruabat. p hanc. s. opulentiā n̄ muros
urbis s̄ mētes hoīz īpius ciuitatis dir a
neq̄cia oī hoste peior corrūpit.

Liberales eos eē oportz. vt pplz mu
nere alleuiant a labore labor em ppli p
tat' leuius cū respiciunt rētores suos ē
cognitione beneficioruz atqz sua p̄ncia
assilitento supportare.

Lxxxviij^m lxx^m

Legimus qd Titus Vespasianū filiū
adeo liberalis fuit. q̄ oībus aut dabat
aut p̄mittebat et plus q̄ possēt dare
rēdit q̄rentibz eam. Quia neminē deez
afacie p̄ncipis tristē discedē et cū q̄dam
die nichil dedit; aut spopō dicit; ait fu
is. O amice hodiernū diē pdidi cū nich
il boni fecerim hodie.

Lxxxviij^m lxx^m

Legimus de Julio cesare. q̄ nūquā
militibz suis dixit ite s̄ venite. dicens q̄
cum labor cum duce p̄cipatur v̄e mi
litibus miror.

Lxxxviij^m lxx^m

Vñ de eodē Julio cesare legit' in li.
de nugis p̄horū q̄ cū q̄dā vetanus pi
clitaret' corā iudicibz appellauit ad ce
sarem vt se in publico adiuuaret. Cui ce
sar dedit bonū aduocatū at ille ait. O ce
sar te piclitantē in bello asiatico nō vi
cariū q̄sui s̄ p te ip̄e pugni detexitqz
ibi cicacēs vūlnerū que ibi susceperat
erubuitqz cesar et venit adiudicandum

vēbat. n. n. tū sup̄b̄o s̄ inḡto videri.

Vñ idē Julio cesar ait q̄ nō laborat
vt militib̄o carus sit milites nescit ama
re n̄ s̄ de foris nobiliū sufficient.

Tractatus tercius de Formis et
officiis seachorū popularium.

Tractatus tercius de fōmis n̄ of
ficiis pp̄lariū n̄ h̄t octo capitula
Capitulū p̄mū de agricultura.

Secūm de opariis fabrorum. Tercū de
lanificio. Quartū de m̄catorib̄o n̄ cāpsori
bus. Quintū de medicis n̄ pigmentariis.
Sextū de tabernariis n̄ hospicia tenēti
bus. Septimū de ciuitatis custodib̄o of
ficialib̄o quib̄o n̄ pedagogariis. Octauū
de prodigis ribaldis et lusoribus n̄ cur
soribus.

De agricola et agricultura.

Opulariū foēs n̄ officia p̄strin
gentes. Incipiem̄o ap̄mo pp̄la
ri inacie posito dextre regis. q̄z
an̄ rochū dextrū ponim̄o. quia
ad regis vicariū ptinet p̄ hūc toti reg
no necessaria puidē aduictū n̄ hunc in
n̄ro ope agricolam vocam̄o fuit em̄ sic

Formatus nā fuit in spē hūana factus
hūs in manu dext̄r ligonē q̄ tēra fodit̄.
In sinistra habuit v̄gā qua aīalia et ar
mēta dirigunt̄. In cōrigia v̄l in cingu
lo habuit falcē vel sarclm q̄ vinee vel
arbores āputāt̄ et eis supflua p̄scindū
tur ad h̄ t̄a oīs aḡcultura reducit̄.

Ex^m 1^m
Cultorē t̄re p̄mū legis fuisse Caym
ade p̄mogenitū. Necesse at̄ fuit hoīnem
t̄re cultuere insistē vt q̄a t̄ra ē m̄ oīm
quia ex ea omnis formacionis sumpsi
mus incium et illam habebim̄o infine
vite domiciliuz. debuit nobis viuentib̄
n̄o labore reddere nutrimentū.

debet ergo agricola d̄nm cognos
cere legalitatē h̄re mortem cōtēpnere
idest nō timere labori insistere.

Cognoscere d̄nm eum necesse est
vt aquo bona temporalia recipit quibus
vita sibi donata sustentat̄ ei graciārū
accio fiat decimas rerum offerat. Elig
atqz meliora ne velud Caym respuat̄
aut qui decimam partem grauat̄ur tri
buere omnia ingruēte tempestate aut
hostium guerra sub orta tollant̄. Nē
pe pro eo quod deo ingratus ē homo
proprieqz virtuti et suoque consilio
ac industrie temporalia multiplicari
ascribit deo disponente iudicio omnia

tolluntur ingrato dignū est em̄ vt ho
mo q̄ i habūdāte Fortūa dñm nō noue
rat v̄ sic saltē adōsante Fortūa iqr̄at.

Legimo dauid regē dū sibi Fortūa
arrisit adulterium et homicidium per
petrasse fugiente vero Saul aduerian
teqz ei Fortuna in virtutibus ac diuino
amore mansisse.

Legimus populū iudaicum fameli
cum et sicientes in deserto deum inital
se precibus in crastinum aut ac carmb
estuante ante vitulum inepte saltas
se lusibus. Quid ergo vacuus dñm cog
nouerat plenus ydola fabricauit.

Legalem oportet esse agricolaz vt
cum dominus eius nil sibi retinuit Il
le personam dñi gerat curet sollicitus
aliena quā sua. Nā maiorū et nobilium
vita est in manibus laborancū. sic em̄
acies sunt disposite. vt nullus sibi suffi
ciat sed tunc valeat si alius emuniceet
sepe enim fit vt agricola cibetur gros
sioribus et dño suo subtiliora repret.

Refert Valerius libro sexto q̄ anto
nius orator clarissimus cum accusaret
de incestu et dum causa ventilaret
ac cusatores producerent seruum eius ter
re sue cultorem in testem inducerent.
Eo q̄ dum antonomus islet adstuprum

Ex^m ij^m

Ex^m iij^m

Ex^m iij^m

ille portasset lantēnā et ex hoc antro-
mus vehementer confundaretur. ac a-
pud se sollicitaret^r pepius nōie agrico-
la ille vltro hortatus ē eū vt se. s. agri-
colā iudicibz torqz dū tradēt affirmās
nullū ex eo vbu exituz. qd cām illius
pollz offendē Itaqz pluribz vberibus
lacatus eculecqz impositus cādentibz
etiā lamis vltō omēz vim accusaciōis
custodita rei salute sustinuit et subuer-
tit omnes aduersarios. purum et fortē
gerens spiritum pepionis nomine in-
clusum.

Ex^m v^m

fuit quidam penapion nōie. q̄ hūū
nōie themū habuit. h̄ fuit admirabilis
fidei. Nam cum apud penapionem pro-
scrptum occidēdū milites venirēt the-
mus ipius seruus ne cognosceretur mu-
tauit cum eo vestē pmutauit etiam cū
eo ānulum. seqz incubiculum lectuz qz
recepit vt sic eum liberaret. Sz pleri-
qz hoīz stulti hūiles cibos et hūilē vestē
fugiūt et hūiles mores n̄ fugiūt. Oīs sa-
piēs liber est. et oīs stulto seruus omnis
etiā aī debilitas et hūilis fractaqz timi-
ditas seruitus est.

Ex^m vi^m

Mortem timere non debet. Vñ Vale-
rius. Ratio vitam diligere mortem nō
timere precipit. Ridiculum est currere

ad mortem tedio vite. vir fōtis et sapi
ens non debet euica fugere sed exire.
Vnde claudianus quicquid liquidius mū
di complectitur aer quicquid alit tellus
quicquid maris equora vertunt Quod
Fluuii voluunt q̄ nutere paludes. Cūc
tis tuis pariter cedunt alia regnis. Lu
nari subiecta globo qui septimo auras
ambit et eternis mōtalia seperat astris
sub tua purpurei venient vestigia re
ges deposito luxu turba cum paupere
mixtum Omnia mors equat. Verifica
tor. flos genus. mores sapientia. res et
honores. Morte ruunt subita solum
manent merita.

Labori itaq̄ insistant. vt vitāt ocia
Laborantem enim agricolam oportet
et fructum colligere. Ita tamen labori
insistant. vt sacris requiescant diebus
Vnde Tullius Luce sacra. requiescat
humus. requiescat arator. et graue su
spenso vomere cesset opus. Soluite vi
ela iugis nunc ad presēpia ducunt ple
na corroborato virtice stare boues.
Nosq̄ abesse procul. iubet discedat ab
aris. Cui tulit hesternā gaudia nocte
venus.

Ad agricolam pertinet alia et ar
menta nutrire et ideo virga dirigat

Ex^m vij^m

ducat ad pascua ⁊ reducat. Primo ho-
mo pastor fuit Abel. qui iustus fuit et
meliora in sacrificio obtulit sic illum de-
cet sequi te non solum arte. sed moribus
et virtute et memeto q̄ ille nō p̄t esse
Abel qui Caym maliciā exercet.

Ad agricolā pertinet colere arbōes
inserē. plātare vmeas ⁊ āputare s̄ pri-
mo fecit s̄oe. Nam refert Josephus in
libro de causis rerū naturalīū. qd̄ s̄oe
primo inuenit vitē siluestrem .i. la-
bruscā. que a labore viarum sic ē dic-
ta. que tum eēt amara accepit quadru-
plex genus sanguinis .s. leonis. agni.
porci ⁊ simie. ⁊ de huius sanguine ad-
mixta terra fecit fimum. et ad radicem
cuiuslibet vitis precise posuit. vt ama-
ritudine vitis repulsa dulcorata fruc-
tum redderet. Cumq; de vino eius bi-
bisset inebriatus est ⁊ nudatus in taber-
naculo. ob s̄ a filio suo Cham minore .s.
dignitate derisus est at cum sobrio fac-
tus est congregatis filiis eius. eis natu-
ram vini ostēdit dicēs. Ideo se sangui-
nem dictorum animalium apposuisse.
vt discerent homines qñq; p̄t vinuz
fieri leones per irā ⁊ supbiā. qñq; ag-
nos sine mēte p̄ vēcūdiā ⁊ simplicitatē
Qñq; porcos p̄ luxuriam imūdiā ⁊ et

voracitatem. Quāq; sineas per presū
tam curiositatem et per fatuitatem.
Nam ipse quicquid videt fieri totum
conatus facere et destruere. sic et mul
ti. tum sunt sobrii. cōtenti sūt p̄p̄is off
ciis. ebrii vero circa officia aliena se oc
cupant. et cum seruire se credunt. de ser
uire noscuntur. Valerius dicit qd̄ vini
v̄sus olim rōmis feminis. ignotus fuit
ne. s. in aliquid de decus plaberent.

Ouidius v̄na parant animos. Faci
unt q; coloribus aptos Cura fugit m̄l
to diluiturq; mero. Tunc venit risus
tunc pauper cornua sumit. Tunc dolor
et cure rugaq; frontis abit Et hoc de
agricola et opario et pastore sufficiāt.

De Foē et officiis fabrorū et huiusmōi.

Abz sic foētū tenemo. Nā fac
tus fuit in foē hūana habēs in
manu dext̄ malleū In leua do
labrū In cingulo cemētariū trullā. ad
hūc reducūt̄ oēs artifices vt sūt fabri
ferariū. Monetarios v̄l monetas cōponē
tes. et quicūq; illi qui operant̄ in me
tallis quocūq; mō sit. Lignorūq; cesor
es v̄l fab̄ lignorū quocūq; mō sit.

Cemētariū. domos aut turres et muros

edificantes et omnes qui operantur in lapidibus vel terra vel argilla quocumque modo in istis operantur. Primi significatur in malleo. Secundi in dolabro qua ligna plantantur. Tercii in trulla. qua cementum inter lapides componitur. Qui merito ante militem in dextra regis situati dicuntur quia milites indigent habere frena calcaria ocellas et munitiones castrorum et propugnanturum. que omnia per tales artifices explentur. In omnibus hiis debet esse. fidelitas. Sapiencia. Fortitudo.

Fideles eos et legales necesse est. quanta namque committuntur non solum metalla. sed etiam in his ex istis humana copia ut navigantibus et huius pecunia fabricis committitur corpora cementariis. lignorumque cesoribus ut in eorum edificatis domibus. et a caumatibus et frigoribus prestantur. Cum copia sub umbra naualei in piculis securatur ea propter fideles existat quibus tot et tanta committuntur. Ecce de qua fide perdidit nichil ultra potest perdere. Non autem habet causas loquendi cui redi non potest. fides est sanctissimi pectoris bonum nisi necessitate ad fallendum cogitur nisi primo corrumpitur.

Refert vas. quod fabricis recepat captiuos rationum ab hambale interposita.

Ex^m viij^m

miorū pactiōe. Cui cū a senatu n̄ p̄stare
ent. missō ī urbē filio fūdū q̄z vnicū
possidebat ⁊ p̄cū ptino hambali num̄
auit se em̄ pociō p̄mōiis q̄ p̄ia fide ī
opem esse voluit. Sūma amēcia est in
eosdem fidem spemq̄z habere quorum
perfidia tociens deceptus sis ⁊ cū for
tuna stacāditq̄z fides cū infortunio.

Uii artifices sūmopere vtilēs sunt
mundo. scire em̄ debemus q̄ ea que in
terris gignūtur ad opus humanū cre
ari omnia. homines aut̄ hominū causa
generatos fuisse vt ipsi inter se aliis
alii prodesse possint. In hoc debemus
naturam ducē sequi ⁊ cōmunes vtili
tates afferre in medium. fundamētuz
enim primum iusticie est vt ne cui no
ceatur demum vt cōmuni vtilitati ser
uiatur. Nam tua res agit̄ paries cum
proxiō ardet Et neglecta solēt incēdia
fumē vires nichil h̄t fortūa maius q̄
vt possit neq̄z meliō at m̄i quā vt ve
lit seruare. q̄ plurimos.

Sapiētes eē d̄nt. vt n̄ sibi inuideāt
vt n̄lls d̄ alio suspiciōz iducat nat̄az nā
q̄z hoīs. deo h̄c eē uoluit vt duorū cu
pidus ⁊ appetentes. s. religionis et sa
piencie. sed hoies ideo fallūt̄ q̄a aut re
ligionē suscipiū omīssa sapia aut sapiāz

ine religione. Cū alterū sine altero ve-
rum eē nō possit. Sapiētes em̄ nichil
qđ penitē possit volūt ppū ē eorū fa-
cere nichil inuitū sed splendide cōstan-
ter grauit. et hōeste oīa. s; si nulli inui-
deris maior eris. Qui em̄ inuidet est mi-
nor. Inuidia siqđ ē ai dolor ex aliens
commodis. Nulli s; inuidet vir bonitate
preditus. Inuidus h̄ loquitur fertili-
or seges est aliens semp in agris. vici-
num pecus grādus vber habet.

Suspiciōe careāt ne verificet̄ in eis
illud qđ dicit Seneca h̄ habet ois affec-
tus vt in qua re insanit in eadez putat
omnes insanire.

Dyonisius sicilie tyrannus adeo sus-
piciosus erat et meticulosus scies se ab
oib; hitu odioq; submotis aicis in eorū
locū ferocissimo bābaros q̄b; vite sue
custodiā amittēt substituit et etiā Ton-
forū metu filias suas tondē docuit. Qui-
bus etiā adultis nō ausus ē ferrū omit-
tē s; vt cādenciū glādiū et nucū purga-
mib; barbā sibi et capillū adurerēt ad-
hibuit. nec securiorē exhibuit filiab; vt
p̄ez lectū quoq; ipius in castro existē-
ti. lata fossā cinxit. in q; se ligneo ponte
suscepit foremq; cubiculi extrinsec; a
custodibus et; clausa a parte interiori

Seneca filius

Et 18^m

Seneca

Seneca

Seneca

diligentius obseruabat preter huius
suspicionis sue naturam p̄m̄ tum vi
disset dictum dyonisiū sicilie regem
sicut circumseptum tum custodibus ei
publica voce dixit. Quid tam male feci
sti vt sic necesse habeas a tantis militi
bus et sic custodiri.

Fortes esse debēt maxime qui nauī
gacioni insistant. si em̄ timidi existerēt
timorem alius imperitis et pericula nes
cientibus incuterent. sicq; fieret vt oī
bus timētibus desertis ammis a labore
cessantibus desperarēt. Nauem em̄ pro
cellosa tempestas citius absorbet tum
deficiente gubernatoris animo consilio
q; perditō ceteros suo commissos regi
mini timor inuoluit sic ergo in eis for
titudō animi que est cōsiderata pericu
lorum susceptio. Timere em̄ guberna
torē n̄ decet et si attingāt pericla ip̄e tñ sa
lutis q̄cūq; ceteris p̄mittat. Magni em̄
aī ē maḡ pericla equo aīo sustinere.

De officio lanificio et carnificū et sēp
torū et oīm qui circa pellē operantur.

Ercium populare; quem ante
alphilem dextrum situatur; di
cimur et temus sic describimus

quia inter hos de quibus hic loquimur
sepe lites et contenciones fiunt. et oriun-
tur quas necesse est per alphilem. tan-
quam per iudicem terminari et per notarium
ante ipsum sedentem in authenticis scriptis
poni hoc autem sic foret: Nam homo est hinc
in manum dextram forcipes In sinistra gladium
vel cultellum quodam factum ad modum futonis
magnum et latum Incorrigia vel ciglio
suo pugillarum et penariolum et super aurem
dextram calamum ad scribendum. Coriorum vero
officium est instrumenta per que contracta fiunt
in authenticis scriptis ponere Iudicibus assi-
stere condempciones recitare que designant
pugillaris et in aure positus calamus.
Alii habent panes incidere et consuere ton-
dere collocare texere et barbam radere
que omnia reperiuntur forcipes (quia officium
eorum illis mediatis fit instrumentis)
Cultello seu gladio representat cerdonea
coriarios Coriorum confectores Pel-
liparios. Macellarios seu becarios. Aia-
lium occisores hii omnes predicti nomi-
ne lanificis appellantur. Quia autem nota-
rii aut pelliparii. aut coriarii circa pel-
lem ipsam operantur aut lanam ipsam
et pilos considerant ut faciunt pan-
nos incidentes consuantes Colorantes
texentes barbari tonsores pannorum

Aut carnes ipsas vt macellarii et animalium occisores.

Ad hos pertinet artes quibus sunt dediti diligenter et fideliter exercere. In his precipue debet esse socialis amicitia honestatis continentia et verborum veritas.

Notarii rei publice multum utiles caueant ne sibi appareant que civitatis sunt. Hi enim si boni sunt optimi sunt si mali rei publice pessimi sunt. Cum enim pro eos causae quaestiones sub iudice assessore scribantur multa in eis si veritas et legalitas fuerit ac magna civitati civium utilitas emergit. Caueant ergo ipsi conscientiam ne formam contractus viciet quia illi ad emendam tenendam cui suo dolo inscripto menti sunt.

Statuta civitatum cum otiose prolegant atque sciant considerent si contra deum et iura ea esse confecta noverunt propter ac rectores alliciant ad mutandum. Iuris enim non habet vinculum quod contra fidem et bonos mores sanxitur est sed heu hodie qui praeter re publica noverunt bona agere pretermissio dei timore infirmiores et infidos seducunt ad coniurationes et inepta collegia attrahunt et unites in unum sediciones incivitate potius quam cordis federa necunt. Nullum hodie lumbardis tantum est nocivum collegium.

quā notiorū in quibz inuenit̄ discōdia
voluntatū vt igit̄ pace ciuitas gaudē
at ad cōcordiā et amicitia se hortent̄.
de qua dicit Tullio. Quā amicitia ē volū
tas erga aliqz bonarū illius cā qz dili
git cū pari volūtate q̄ oibz rebz p̄ponē
da ē nichil em̄ est tā nature aptū tāqz
cōueniēs ad res p̄speras v̄ aduersas
q̄ amicitia cuius vis q̄nta sit ex h̄ p̄t̄ in
telligi q̄ ex infinita gn̄is hūan̄ societa
te q̄ cōciliavit ip̄a natura ita cōtracta
res ē et adducta in angustiaz vt omnis
amor int̄ duos v̄ int̄ paucos cōciliet̄.
Quid em̄ dulcis ē q̄ habere amicū. cū
quo audeas loq̄ licet tecū. Verūtamē h̄
amicitia q̄nqz fundat̄ sup̄ bonū delecta
bile et h̄ ē amicitia iuuetutis vbi reḡt
calor q̄ ē delectacionis p̄ncipiū. Quāqz
fundat̄ sup̄ bonū honestū et h̄ ē amici
cia v̄tuoli. Vt dicit Tullio vñ dicit ami
cis et nō t̄buere q̄ recte possis et tribu
ere q̄ nō sit equū cōtra officiū ē. honōres
et voluptates et cet̄a huiusmodi gn̄is
que vñr̄ esse vtilia nūq̄ amicitie an̄po
nēda sūt at neqz ad rem publicā neqz
cōtra iurandū ac fidem amici cā vie
bonus faciet.

Sup̄ oia Facienda sūt q̄ amici volūt
nō amicitie t̄les s̄ cōiuraciones putāde

fuit cum illud quod utile videtur in amicitia cum
eo quod honestum est competere iaciat utilitatis
spes valeat honestas.

Hec igitur lex in amicitia seruetur ut ne
quod rogemus res et spes neque rogati facia-
mus. Turpis est excusatio et mitem accipi-
enda. Si quis autem rem publicam propter amicum se
fecisse fateatur.

Refert valde quod cum quidam eussillio nomine cum
suo amico iniuste rogati resistet isque
cum indignatione dixisset. Quid ergo mihi opus
est amicitia tua si quod rogo non facis respondit
inimico quid mihi tua. Si propter te aliquid
inhoneste feceris sim.

Quoniam quod fundatur super bonum utile quod tam diu
durat quam diu durat utilitas.

Vnde uarro in sententiis dicit quod amici
diuitum sunt palee circa gena. vis amicum
expirei calamitosus esto.

Dicit seneca de quibusdam qui neronem impa-
torum sequebantur. Mel inquit muree secum
tur. cadauera lupi predam sequitur ista tur-
ba non hominem.

Tullius refert quod Tarquinius superbus
quod nepos ex sorore bruti nomine de roe ex-
pulit ut visum est super dum exularet
dixit nunc pro mihi intellexisse se quod fidos habu-
isset amicos. quod infidos cum iam neutris
gratias referre possit. Qui utilitatis causa

Ex^m x^m

Amicitia

Ex^m xi^m

Ex^m xij^m

assumptus est tam diu placebit quam
diu utilis erit et michi amici fugiunt.
vnde probantur. Negociatio est ista siue
mercancia quedam non amicitia que ad
commodum accedit. Ouidius vulgus a
amicicias utilitate probat. Vix duo tres
ve michi de tot superestis amici. Cete
ra fortune non mea turba fuit. donec
eris felix multos numerabis amicos.
Tempora si fuerint nubilia solus eris.

Amicitia ergo si ad fructum nostrum
referimus et ad illius quem diligimus
non est amicitia sed mercatura quedam
utilitatum suarum. Prata etiam arua et
pecudes hoc modo amantur quod ex eis
fructus capiuntur hominum aut cari
tas gratuita est sincere fidei. Amici pri
cipue in aduersis rebus cognoscuntur
in quibus quicquid prestatur totum
a constanti benivolentia proficitur.
felicis autem cultus maiori ex parte
adulacionem quam communitati arrogat.

Ex^m xiiij^m

Refert petrus Alphonsus. quod fuit
Arabs philosophus habens vincium fi
lium quem interrogauit quot amicos ac
quisierat. Quo respondente multos ait
pater. ego iam senex. non acquisiui nisi
vnum et addidit. Non sit tibi parum vnum
habere amicum nec multum habere multos.

Expediē em aliquos pbatos amare et
non amatos probare n̄ ideo filio man
dauit ut occiso porco ac in sacco posito
fingēt se homines occidisse ac singulis
amicis suis occulte ferret sepelienduz.
Quō cum filius mandatū patris exple
set ac per ordinē omnes amicos requi
sisset om̄s quia male quāmo iniuriose
trādidissent q̄ talē rē sicq; piculosas eis
maifestas rediit ad patrem nullos qz
amicos habere necessitate urgēte pro
bauit at p̄ admonuit filium ut ex sua
parte requireret vnum solum quem
dixerat ac gloriabatur amicum se ha
bere probatum. quo facto ille omnes
de propria domo emisit silencioqz fac
to secretaqz cum omnia nocturno tem
pore tuta essent sopitiqz omnes in
humo fossam profundam fecisset por
cum non hominem pro homine tamē
sepeliēdū suscepit qz depositū detegēs
percū domi retinuit. qz motū suscepit
tum ulādū sicqz filius patris vnicuz ex
tunc probauit verum amicū esse suos
qz magis fortune prospere q̄ ad ver
se probauit amicos.

Refēt idē petrus alphōsus q̄ duo e
rāt m̄catōes vnus baldachens n̄ alter
egyptio q̄ tanta amicitia fūcti erāt ut

f. m̄ xiiii

cū baldathenus eēt cū egypto ⁊ egypt
cius vellet traducere desponsatam sibi
v̄xorem pro qua baldathenus immo
captus erat amore in tm̄ vt pro ea lā
gueret finalit̄ a medicis amoris ardor
apit̄. Qū attēdēs egyptio v̄xore sibi
debitā cū totis sūma ēdidit baldachēo
volēs an̄ v̄xoris carē amōe q̄ aici p̄ncipia
Cū at̄ baldacheno cū assumpta sibi v̄x
ore ad p̄pa remeass̄ ditatusq; diuiciis
immū eēt accidit egyptiū ad extremā
paupertatē deuēisse. Cūq; medicando p̄
mūdū veniss̄ baldach eadēq; nocte q̄
applicuit eo dōmiēte iqdā tēplo occisus
fuit hō iux̄ tēpli illis fōes. Cūq; egypt
cio medicus fēo m̄ae tēplū egdēt̄ tāq̄
hoicida capit̄ atq; ad q̄onē positus ho
miciidū se fecisse spōte fatet̄ magis eli
gēs suspēdio mori q̄ v̄t. i. ducē mortis
fēm ē at̄. vt hora q̄ s̄t eū fēri snia debe
bat aicus baldacheno supuēit ⁊ egypt
ciū amicū occidēdū subtilis attēdēs re
cognouit statiq; in mediū an̄ iudicē p̄
siliēns se reū hōicidii dignumq; morte
protestatus egyptium velud insontē
absoluere conabatur. at vero tercius
qui et ipse in rei veritate homicidium
perpetrauerat considerans innocēci
am durum et diuinū iudiciū iraz timens

se presentauit in medio et facinus ipse
per ordinem facetur. at iudex attendens
et duorum amicorum constantiam et rei
emendam penam remisit. factumque est
ut egypteus. qui uxorem amore amici
spontatam sibi reliquerat amico ducē
dam sororem inueniret omnium bono
rum temporalium baldachei dimidi
um possideret atque suspendii tormentum
effugeret.

Omni honestati et continencie stude
ant. Cū enim predicti artiste. requirētibz
eorum artificis necesse habeant sepius
cum feminis conuersari Idem docet eos
honestos et castos ne feminas sollicitet
Imo ab eis oculis ac nutibus sollicitari
refugiant.

Terculianus. Refert democritum
philosophum excecasse se ipsum eo quod
mulieres aspicere sine concupia non va
lebat

Refert Valerius. quod quidam excel
lentis pulchritudinis adolescens nomi
ne spurma licet esset castissimus quia
sua pulchritudine plurimarum femi
narum sollicitabat oculos ex hoc iuris
earum et parentibus se suspectum sen
taret. Oris decorem vulneribus confodit

Ex^m xv^m

Ex^m xvj^m

Faciemq; totam lanceolis Ferroq; ara
uit deformitatem faciei sanctitatis sue
fidem magisq; pulchritudinem incita
mentum aliene libidinis eē maluit.

Ex^m xvij^m

Legimus sanctimoniam virginem.
eo q; oculorum pulchritudine regem
quendam sollicitauerat sibi oculos eru
isse regi q; sollicitato misisse pro mu
nere.

Ex^m xviii^m

Platonem philosophum ditissimum
legimus patriam et patrimonium reli
quisse et athademiam elegisse villam
ab vrbe procul non solum desertam. s;
et pestilentem ut cura et assiduitate
morborum libidinis impetus frangeret
unde et plures eius discipuli sibi ipis ocu
los effoderunt.

Ex^m ix^m

Refert Helymadus q; demosthenes
Stomachum laudis nomine nobilissime
meretricis iocando subpalpitans etiaz
queritans hoc quantum? Cum illa di
ceret Mille denariis respōdit. Egre pe
nitentem tanti non emo. Ouidius. Quid iu
uat exiguum est plus est q; ledit amā
tes. Est virtus placidis abstinuisse bo
nis. Augustinus de ciuitate dei dixit q;
egregii romani nominis Marcus. Tul
lius. qui spracusam vrbe bonatissimā

cepit fertur eum prius fleuisse. i. vitu-
ram et ante eius sanguinem suas illi la-
crimas effudisse Gessit autem et curas
pudicie etiam inhoneste seruande nā
priusquā oppidum iussisset inuadi cou-
stituit edicto ne quis corpus librum vi-
olaret.

Veritatem attendant. qua intencio
et sermo et actus hominis inuicem in
bono concordant. uec in nullo inter se
dissentiant. vnde verissime dicitur q̄
verita nō habet angulos. T̄p̄a em̄ est
virtus q̄ q̄s om̄i tu more vel fraude se
posita cū quadā spēs libertate q̄d rec-
te sentit effatur.

Val. maxis. dicit q̄ tyranni sicilie
dyomisi. cū oēs syracusaz interitū opta-
rēt q̄dā vltime senectutis feia sola cot-
tidie matutino tēpore. deū orabat vt
in columis ac sibi sup̄stes esset predic-
tus. dyomisius q̄d audiens dyomisi ad-
miratus causam interrogauit at illa
puellam quit cum essem et grauē tyr-
annum haberem eo carere cupiebam
succellit peior et illo etiam cum carere
cuperem terciū de importunore m ce-
teris habere cepimus timens ergo de-
teriorem tibi succedere caput meum

Ex xx

pro tua salute deuoueo Tunc facietam
veritatis audaciā Dyonisiū pūire eru
buit et hec de lamificio dicta sufficiāt.

Capitulum.iiii.De Foē mercatorum
pannorum telarum et campforibus.

Forte regem popularem q̄rtum
situatum nouerimus. Nā in hu
mana specie fuit formatus sic
habēs in manu dextera libram cū pon
dere. In sinistra hūit fustē siue brachi
um mensurale In cingulo habuit bur
sam cum pecunia paratam ad respon
dendum poscentibus In isto represen
tant^r mercatores pannorum telarum.
et quarūcūq; rerū et hoc in brachio
mēsurali. Cāpfores pecūiarū cōmuta
tores et h̄ in libra v̄l pōdē. Depositorū
receptōes et pecūiarū et h̄ in bursa hūi
oēs dñt auariciā fugē debita cauere p
missa dñt attēdere et eruare. In integrū
debēt omnia deposita restitue. an̄ regez
cōgrue situat^r. q̄a thesauris regis dñt
preesse et pro rege militibus instipen
diis respōdere. Caueant igit^r auariciam
que ē ydolorū seruitus de q̄ dicit Tulli
us Auaricia ē cupiditas acq̄rēdi v̄l re
tinēdi v̄l v̄l necessitatē immoderatus

amor habēdi hoc em vicio nullū deteri
us est maxime in pncipibus a rē publi
cam gubernātibus. s̄ em oēm hoīem ad
quod malū impellit a maxie in sembo
regnat Quo aut s̄ cōtingat nō itelligo
quod em absurdū eē p̄t. q̄ q̄ mins̄ iltat
vie plus viaticuz querē. Ex puerbiis
sapiētū auarus nisi cum merit̄ nichil
ratione facit. cui nichil optas malū nisi
ut viuat diu. Nulli auarus bonus ē sibi
malus paupi pessimus negādi causa.

Refert Sene. q̄ ab Antigono cinico
pecit talentum. r̄ndit Antigonus plus
esse quam cinicus petere deberet. Cō
pulsus pecit denarium respondit m̄s
esse. quam regez deberet dare. In dena
tio regem in talento cinicum respexit.
cum posset denarium tamquam cinico.
et talentum tamq̄ rex dare.

Nichil tam exiguum est. qd̄ n̄ oho
neste regis humanitas tribuat. Auari
cia cupiditatis pars. genus est omniuz
libidinum.

Refert Yosephus. libro decimo oc
tauo. antiquitatum. q̄ fuit roma Pau
lma nomine maiorum dignitate pre
clara studio castitatis intenta honesta
tis opinione p̄spicua opū magnitudie

Ex^m xxi^m

Ex^m xxij^m

loeupler. et vultu decora ea etate qua
mulieres de pudicia gloriantur hec
nupta erat seturino nomine genere opi
bus. ceterisq; cultu cōsimuli huius autē
amore tenebatur miles quidam emeri
cus nomine mundus. qui eam muneri
bus et pmissis sollicitās. mulieris mar
moreum pectus nequiuē inflectē. ma
luit enim illis muneribus carere. quam
auaricia ducta et cupiditate carnis pu
diciam amittere.

Ex^m xxiiij^m

Lēgimus q̄ fuit mulier quidam so
litarium vitam ducēs que cōgregata
magna auri q̄ntitate. domi fossa facta
humo abscondit sed post mortem eius
cum hoc ad episcopi noticiam deueni
set. de mandato eius. aurum in eius se
pulchrum est proiectum. ac postquā
hoc aurum sepultum fuit tribus diebus
se miseram proclamare audit se maxi
mo dicens consumi incendio. Cum autē
multis diebus vicinos multipliciter mo
lestasset. de episcopi mandato ad eam
extumulandam venitur apertoz tu
mulo aurum colatum in ipsius os igne
sulphureo reperitur ut verū sit illud
aurum sit isti aurum bibe. Corpus autē
eius fetidum acceptum est. in cloacam
q; proiectum fuit. Seneca

in declamacionibus. Mulierum viciorum
fundamentum est auaricia.

Valerius maximus. Auaricia latenci
um indagatrix lucrorum manifeste p̄
te vorago auidissima. neq; habēdi fe
uctu felix est et querendi cupiditate
miserrima.

Hec aut oia septemilus nōie posse
dit. Qui cū eēt familiaris cuiusdā hoīs
nōie Crathus et tm exarsit auaricia ut
ad spōtionē aur. qd sibi quidā Syamo
sus nōie promisit nō est verito capud
Crathi aici sui abscedere ac per vrbes
palo fixo ferre. Insuper etiam conca
uatam partez capitis. vt ponderosius
esset liquato plumbo implicuit vt pon
derosius aurum sibi pmissus acciperet
odiosa hec septemli auaricia. sed tho
lomei regis egyptiorū visu p̄eāzda.

Nam cū Antho. imperator eū mag
nas opes habere cōspiceret et corripu
isset eum ip̄e vero ppter diuicias suas
se pariturum videret omnia bona na
ui inposita in altū p̄cessissz. vt nauis p
forata sua p̄iret arbito r anthonio ho
itis suo p̄da carēt sz p̄dēs antho. eū cū
bonis suis nō sinuit periclitari. sed futu
rum necis sue periculum precauit et ip
sum cū p̄da tomū euexit h̄ p̄cul dubio

Ex^m xxiii^m

non diuicias possedit. sed a diuicijs pos-
sensus est. Titulo quidā exteriori et cor-
pore possessor erat animo vero pecunie
miserabile mancipium Ex prouerbis.
pecunie oportet imperare non seruire
Pecunia si uti scias ancilla est. si nescias
dñā. pecunia nō faciat auarū. s; irritat.

Salustius auaricia fidem probita-
tem ceterasq; bonas virtutes et artes
subuertit et pro his supbiam et crudi-
litatem deum negligere. omnia vena-
lia habere docuit.

Caueant omnino nimia contrahere
debita Ambrosius de thobia. Pauper-
tas nō hēt crimen s; debē verecūdū est.
nō reddē vecūdius. Diues es. Paup es
nō sūas mutuū si diues es nisi am pacie-
ris petēti necessitatē si pauper cogita
reddēdi difficultatem. Ex prouerbis sapi-
entū. fraus ē accipe q; nō possis reddē
Seneca. pmo docendi sunt qui libenter
accipiunt libenter reddere et eos quibus
obligati sunt re animoq; si tantum eq;
sed etiam vincere. Itaq; si beneficia g-
tis collata reddenda sunt multo forti-
us mutua. sed quia multi ingrati amici
quidem videntur eē impetendo sed inimi-
ci sūt i reddēdo Ideo demas p̄hs dix-
it amicu me roganti pecuniam mutuo

ipsum et pecuniam perdo.

Fuit apud ianuam mercator quidam
et campfor. Obertus ganorus nomine
astensis natione. hic tate legalitatis ex
stitit ut cum quidam quingentos aureos
apud eum se deposuisse mendaciter as
seret illeque minime super hoc meartu
lari scriptum aliquid reperiret. ullosque me
tosus depositor testes inducet et meca
tor fidelissimus dicet se depositum minime
recepisse et ille clamans vociferare vel
let. Obertus predictus mercator statim
eum vocavit dicens. Tace fili. accipe qui
gentos aureos. quos te penes me deposu
isse affirmas. Statimque sibi pecuniam
nauit. Maluit enim iniuste pecuniam pte
re quam bone fame sui nominis aliquid detinere
Cumque ille abisset et pecuniam indap
num a me perceptam lucri exposuisset
diuersis. accidit ut ex eis libras quadra
ginta milia lucraretur. Qui cum morti
a propinquis liberisque careret suum in
omnibus Obertum fidelissimum mercato
rem heredem instituit asserens se ex quin
gentis aureis quos fraudulententer rece
perat tot et tantas coaceruas se diui
tias sicque factum est. ut disponente
dei iudicio. qui prius suscepte pecunie
fuerat latro mercatoris fidelis fieret

Ex^m xxx^m

procurator sed ecōtra multi sunt mee-
catores nomine quidem in seruādis de-
positis fideles sed cum optunitas de-
bit deposita sibi commissa negare non
erubescunt. Vnde legimus mercatorem
quōsdam in seruādis depositis fama elare
sed ubi aderat optunitas fur erat et
latro huius famā exēnes quōdam audiens.
thesaurū nō modicū ei seruādū reliquit.
post ānos sex tres rediēs hō. a nicatōe
suū repetit ac comodatū sibi depositū.
Mercator at sciens illuz nec testes sup
hoc hēre nec cyrographū aliqz depositū
negans se eū cognoscere nime asse-
bat. Quod ille audiens ibat tristis et
merens. Cui cum obuiasset vetula que
dam. causam ab eo tante tristicie scisci-
tatur tunc ille. Quid michi et tibi est
mulier? vade in pace. at illa obsecro qz
michi causam tue tristicie enarres. for-
te enim tibi consiliū saluberrimum
dare potero victus ergo homo infor-
tunium suum totū per ordinē mulier i-
dixit at sagax et prudēs vetula. habes
inquit ne in hac ciuitate aliquem tibi
fidelem amicum? respondit homo tra-
cto plures. at illa vade dic eis. qz
emane serinia quedam depicta siue co-
phinos pulchros et implentes vilibus

12
rebus fingāt esse gēmas p̄ciosas ⁊ the-
saurum magni valoris ptantesq; ad
mercatores illū dicāt se velle apud il-
lum thesaurum magni valoris depon-
nere. cum audierint famam sue legali-
tatis non modicum esse ⁊ ire hēant ad
partes multum remotas. Illis ergo sic
loquentibus tu super veniens petens
depositum tuum. quod tali tempore
apud ipsum deposuisti. spero enim q̄
p̄pter maius lucrum et astancium ami-
corum tuorum verecundiam sibi lega-
litatis nomen imponencium statim tuū
tibi restituet thesaurum. Caue tamen
ne nouerit mercator illos tuos esse a-
micos.

O magnum mulieris consiliū. Multi-
erum enim naturale est indubius prom-
ta habere bona consilia. abiit ergo ho-
mo et iuxta consiliū mulieris faciens
amicis suis cū mercatore loq̄ntibus de
ficto thesauro apud eū deponēdo sup-
uenit ⁊ ip̄e repetēs suū depōitū Tunc
mercator ait. bñ te agnosco tu es talis ⁊
tali t̄pe venisti ⁊ ptasti depositū ⁊ de-
positū tuū optie custodiui ⁊ factori suo
ait. vade cito ⁊ da huic depositū suū sic
que accipiens homo depositum abiit
gaudens. Infidelis aut̄ mercator a sua

fraudato malicia vatus remālit. Qui
dat bñficia deū imitat. Seneca Docet
phīa p̄cipue debere bñ solue Inē dū at
īp̄a solucio ē īp̄a cōfessio viro sapienti
notū ē q̄ntū res queqz taxāda v̄l terēn
da est et oīa examīabit. q̄ntum accepit
a quo q̄n. vbi. q̄z admodū. Queris quid
nobis faciat obliuionē ac ceptorū. cupi
ditas accipiendorū? Et h̄ de mercato
ribus dicta sufficiant.

De medicis pigmētariis et cyrurgicis.

Ollocantur medici et pigmētarij
ante reginam in hac foē sic p̄ā
in cathedra magistrali colloca
tus ē hō h̄ns librū in manu dextra ve
ceolū pigmētarij in manu sinistra In
corrigia v̄l cingulo. habuit ferramēta
vulnerū et vlcerū. per hos intelliguntur
phīci. et hoc in libro per que etiāz acci
piuntur om̄s ḡmatici. dyalectici. Rhetorici.
Geometrici. Arismetici. Musici. et Astro
logi. Nam p̄fectus medicus v̄l phīciō
l̄raciōm ḡmaticē p̄p̄licidēs et cōclusio
nes dyalectice p̄locuciōes et facecias re
thorice dimensiones geometricē hora
rū dierūqz craticay. nūmūm arismetice
armomā pulsuū tāq̄ q̄ndā armōmā

musice. In dādis vō medicinis a minu
ciōibz astrologie inuiciōes scire necē ē
In vrceola signū pigmētāū a medici
narū ofcōres. ac p̄fuerū a sp̄ēz aroma
ticarū coadimatoēs In fēramētis q̄ in
cingulo defert medicus cyrurgicos sig
nificari dicit. horum oīm p̄mi theoricū
speculatores sūt vltimū duo. p̄tici siue
operatiui vocantur. Medicos p̄blicos
studiosos a sollertes esse oportet circa
scias. Cū em̄ vita hūanū corpis q̄dam
modo sit ī manu medici nisi p̄ciaz mul
tarū scripturarū hūerit si medicine ati
opam dederit magis occisor hoīm quā
curator poterit estimari In hīs debet
esse morū maturitas v̄borū facecia cor
pis castitas ad ifirmos multa sanitatis
p̄missio frequens visitacio. Curarum
causarū. signorū egritudinis t̄ḡre in li
bris auctorū maxie Hippocratis. Galienī
Auiēne vbi dicit sollicitudo oīmōda.
Cū ad ifirmū multi medici sūt conueni
unt nō se litigatores aut disputatores
oñdāt. ne videant̄ magis mūdi famaz
q̄re dū disputādo vicisse vidēt̄ q̄ egi
decubētis salutē t̄ctae mic̄e cur int̄ eos
cū maior infirmo incūbit necēitas salu
tis v̄l sanitatis fiat cōt̄rietatis obiectio
cū tamen de corpe hoīs et vita ipsius

ventilet^r causa et ille sapiētiore se repu-
tet qui subtiliores et p̄les cōtrarietates
adducit et ecōtra inf̄ iuris doctōes. vbi
nō de vita hōis sed de rebus tēporali-
bus extra hominē causa tractetur. ille
prudencior reputatur. qui per suū cōsi-
liū nouerit diffidētes vl' dissidētes me-
lius cōcordare Tollāt ergo medici cō-
trouersia animorū nec magis appare-
studeāt q̄ curare. Ante reginā vō me-
dicus situat^r. vt castitatem corpis ha-
bere signet^r. Cū em̄ reginarū ceterarū
qz feumarū eḡtudines videri habeāt
ocēpta atqz v̄cūda qnqz inspice castos
eē necē est Monemus ergo vt exēpla
que sequitur inspiciant. ac etiā virorū
castorum castitatem sectantes aliis pu-
dicie sint exemplū.

Ex^m xxv^m

Refert val. qd Hippocras mire extitis
cōtinēcie nā apud athenas scortū erat
nobile facieqz decorū Cui iuuenes et a-
dolescentes lubrici sponponderunt talē
tum si Hippocratis animum ad inconti-
nenciaz potuisset inflectere. Que ad eū
nocte veniens ac cubuit iuxta eum nec
tamen eius continenciam in aliquo la-
befecit. cum eam iuuenes irriterēt qd
eius est aīm illecebris fletere n̄ quisset

preciumque victoriae repeteret rēdit. Non
de statua sed de homine pignus se posuisse
vocauit eum propter statuam propter eius
immobilem continentiam.

Hoc idē recitat Val. de Zenocrate
pho qd cū mulier debēti sibi nummum
nocturno tēpe fuisset iusta et ille castissi-
mo firmoq; proposito in mobilis pmaneret
in tū vt nec humerū ad eā vteret illa se
despectā aspiciēs cōfusa discessit.

Cornelius scipio missus ad hispaniam
a m. eo momento qd calidē inuenit oia qd vo-
luptatis causa erant iussit tolli. vñ et duo
milia scota leguntur ab ille ab exercitu. No-
uerat. n. vir indultis qd voluptas ai-
mos effemiat et enuat corpus voluptati
subiectū. vñ et in fabulis poetarū dici-
tur qd fontē syrenarū in grediētes enua-
bāt eos et vires effemiatas sexū adine-
bāt et h dēm fuit in figura voluptatis
Sic dicitur li. i. De nugis phorū. Curas
egritudinum attendant Qui cum fiant
aut per simile vt in cyrurgia cum ro-
tundo vulnere lineolum rotundum ap-
ponitur et longo longum aut percon-
trariū vt in phica vt calidus frigidus et
ecōt aut gaudium tristitia vel tristitia
gaudio curatum multi enim perierunt
gaudio aut premio gaudio mēbrorū

Ex^m xxvij^m

Ex^m xxviii^m

vfu deltituto contracti sunt.

Dicamus igitur incidēter quod sit gaudi-
um et quō gaudio nimio aliq̄s mori in-
vētus sit Gaudiū est diffusio ai cū ap-
p̄hēsiōe suemētis seu delectabil' om̄s
em tēdunt ad gaudium s̄ vnde stabile
magnūq̄ conlēt' ignorant et sapiēs
quidem nūq̄ sine gaudio est. gaudium
aut hoc nō nascitur nisi ex virtutū con-
sciēcia nec interrumpit' nec desinit. qd
em non dedit fortuna non eripit. Mar-
cialis cocus. gaudia non remanent sed
fugitia volant. Vnde narrat Valerius
libro nono. q̄ vix verisimile et credibi-
le videtur q̄ in eripiendo vitam a cor-
pore idem possit facere amor et gaudi-
um vt supra.

Ex^m xxix^m

Nam nūciata clade que romanis ac-
cidit apud lacum transinetiūz mulier
Liua nomine putans maritū suū eadem
classe perisse eo redeunte ex inspirato
ad ipsam domus sue portam ei obuia
facta tanto est euecta gaudio vt illius
complexu statim exspirauerit.

Ex^m xxx^m

Altera cum falso mortis filii nūcio
mesta domi se daret ad primū aspectū
redeūtis exaiata ē sicq̄ q̄s dolor nō ex-
scinxit leticia cōsūpsit s̄ minus mirū q̄a
mulieres sed ecce plus.

Insculosus quidā noie cū intorsia
q̄ nup̄ insula subegēat diis sacrificarq;
receptis lris quib; a senatu cete suppli
cacioēs nūciabant̄ intento illo animo
legens orta caligine ante foculum col
lapsus mōtuus est q̄z quo alio q̄ nimio
amore v̄l gaudio euectū putemus.

Ex^m xxxj

Philomom̄ quoq; vis risus in mo
derati vitam abstulit.

Huic gaudio remediū Ypocratem
medicū inuēisse legio nā cum diutinam
morā ex̄ p̄riam p̄tē sapie amorē cōt̄p̄
illz et creuisset fama et opinio summe
sapie sue apud p̄ntes et p̄riam cum do
mū rediret et p̄rie app̄m̄q̄ret nunciū
de suo aduētū p̄mittens nunciauit p̄
tibus Ypocratem oculorum lumine pri
uatum ad patriam remeare vt leticiaz
de reditu animos parentuum oculorū
priuacio nūcia temperaret putabat em̄
eos euectos leticia merituros.

Ex^m xxxij

Legimus Titum vespasianū filium
in caltris circa Ierosolimam residentē
audisse vespasianum patrem suum to
cius senatus voluntate ad imperiū gu
bernacula sublimatum ea p̄pter tanta
est euectus gaudio vt subito membro
rū fortitudine destitutus ob rigēt mē
bra fierētq; cōt̄cta at yosephus vidēs

Ex^m xxxij

qui romani contra iudeos belli texuit
hystoria medicus pitissimus cam egthu
dinis cognoscens reliquit si cito in vrbe
erat aliqs emls cuius nome tytus noia
ri ab horreret. qd cu quida intimalis Jo
sepho ee hoiez cuius Tyto nome intm
ab horebat q nec eu in sua curia aliqs
noiare audet eu fecit venire et statuto
die mesaz fertilissimaz an oculos Tyti
fecit pari pincernas quoq; a dapiferos
iuuenes adimari madauitq; occulte. ne
ad preceptum tyti aliquis percutere p
sumeret sic aut omnib ordinatis emu
lum tyti fecit cum omni honore et im
perali reuerencia in mensa locari a sibi
aiuuenibus et seruatoribus affectuose
seruiri ac tytus inimicum conspiciens
statim ira cepit vehemeter accedi ma
dauitq; seruis hominem occidere cuq;
nullus sibi mandanti obedire auderet
quin etiam emulo ministraret in tantuz
succensus est ira vt qui vsu copori car
ebat membraq; contracta habebat sa
na membra reciperet. nec inimicu pu
tauit sed sibi vt sincerum amieu post
modum sociauit.

Pigmentarii vo cura gerat sollici
te que eis madant amediciis adimplere
ne obliuione vl diuelis causis occupati

in medicinis vs̄ cōfeccionibz vnū p̄ al
tero vs̄ altero p̄posito hoīm se p̄beāt
occisores. Fallaciā fugiāt ne sophilticā
tes vs̄ fucantes aromata fures potius
quam pigmentarii iudicentur. Vngen
tarius debet facere vngenta sanitatis
et vnetiones conficere suauitatis vere
nosa simplicibus etiā ip̄a requirentibz
vel suspecta nullatenus precio quocū
q; tribuant ne ducti malicia ad damp
num proximorum illa conuertant fiant
q; participes criminis hū qui gerere
debent curam salutis. Cyrurgici quoq;
compacientes sint egrotis ne facile se p̄
beant sciores vulnerum vt perdita fa
ma carmīces dicantur potius quam
vulnerum sanatores hī omnes cū oīm
egrorum curam gerunt suisip̄s potius
habeant vt purgatis passidibz ma
ioribus se scios prebeant Que aut̄ sint
ille passiones. Boetius dicit libro p̄mo
de consolatione Nubibus atris condita
nullum fundere possunt sydera lumen.
Tu quoq; si vis lumine claro cernere
verum Tramte recto carpere callem.
Gaudia pelle. Pelle timorem. spemq;
fugato nec dolor assit. Nubila mens est
victaq; fremis hec vbi regnant et hec
de medicis sufficiant.

De Tabernariis et hospitibus.

Sextus schaccus an̄ alphilem si
mstrū hāc fōm accepit. Nam
homo fuit h̄ns dextrā manū ex
tensaz ad modū inuitātis Sinistra ma
nu h̄ns panē et sup ip̄m panē cyphuz
vīm In corrigia h̄ns cutellū et clauēs.
Vdie em̄ rep̄ntat tabernarios hospitala
rios. rerūq; custodes. Et h̄i an̄ alphilē
tāq; an̄ iudicem collocant. quia sepe in
ter eos rixe et turbaciōes or̄te p̄ alphi
lē tāq; p̄ iudicē regis h̄nt tractari.

Horū officium est bona cibaria pro
curare emētib; Curiales d̄nt esse ad ad
uemētes. Oia que a supuemētib; defer
unt salua per eos et sub cēta custodia
reponāt. Primū horū rep̄sentat leua
manus m̄q; est panis et vinū. Scdm re
presentat manus extēsa ad modum in
uitantis que est dextera. Tercū repre
sentāt clauēs depēdentes in cingulo seu
corrigia h̄i fugiāt gule vicū. Quantū
em̄ edēdi bibēdi q; cā plēs ad eos de
scēdūt tāto cibi et potus se p̄itate re
stringāt vt ad eos venētes eorum ex
emplo necessaria nō supflua corp̄i tri
buant sepe em̄ ex crapula oriunt rixe
oculorū suffocaciōes et iuriarū iuectio

atq; ppeffio. Debet em̄ homo edere et
bibere vt uiuat. nō aut̄ uiuē vt edat et
bibat. Taurus paucissimorū repletur
paltua. vna silua elephātib; pluribus
sufficit. Homo vō terra pascit̄ et mari.
verumtamen non fames ventris mag
na constat sed ambicio. Vñ dicit Quin
tillanus. In grandibus cenis hoc nob̄
accidit vt cum optimis faciati sumus
varietas tñ ex vilioribus grata sit et
Lucanus Oprodiga rerū luxuries nūq̄
paruo contenta paratu et questorum
terra pelagoq; ciborum ambiciosa fa
mes et lauta gloria mense. Discite quā
paruo liceat producere vitam. Catbo
Indulgere gule noli que vētris amica
est. venter em̄ et genitalia proxima sūt
sic et gule vicium luxuriam parit. Pessi
ma pestis luxuria. ex q̄ causatur mentis
hebetudo que est acute rationis obtun
sio carnalis intemperācie vicio crassis
sensibus inducta. Quid autem hoc vi
cio fedius? Quid etiam dāpnosius quo
virtus at̄tetur victoria languescente so
pita? gloria infantiāz confertit̄ am
mīq; pariter et corporis vires expug
nantur. Et ideo dicit Basilus. Cū ven
tri desuimus et gutturi pecora sumus
et bellius eē siles studemus q̄b; pna eē

et terrā respicere ac ventri obedire natura cōcessit. Vnde boecius li.iiii. de consolatione. Qui v̄tute desit a homo esse desinit cum indiuinā condiciōm transire non possit necesse est vt vertat̄ in beluam. Quot et quāti sapientie mire solidiqz fuissent consilii inū edacitas et vim calor fecisset hebetes. Quam periculosum est patrem familie rectoremqz rei publice mero calere quo ira accēditur. discretio obfustatur luxuria excutatur in t̄m vt libido nefandis actibus se immisceat hominis discretione sopita. Ouidius v̄m. i. parant animos veneri si plurima sumas O pessimum vicū ebrietatis ex qua depit virginitas que soror angelorum possessio omnium bonorū et etēnorū securitas gaudiorū. Noe vero calens mero nudatus. filius verēda detexit. Loth castissima nimio vino sopitus ad montem fugiens filias carnali copula vt vxores cognouit. Legimus mero calentes sic ira succensos ut cum amicitia iuncti essent intantum vt quando erant sobrii vnus pro altero periculis exponeret se inuicem gladiis peremisse.

Ex^m xxxiiij^m

Herodes antipas Johannem non decollasset baptistam si crapule

et ebrietatis defecisset cōsululum.

Balthasar babilōie rex vita et regno non fuisset priuatus si ea nocte fuisset sobrius qua Cyrus et Darius reges eum cū ipso crapula sopito occiderūt.

Affabiles Facetiꝫ sermōis decet hospites eē ad eos quos suscipiūt vultus em̄ alacris blādus h̄mo et benigna inuitatio famosū hospite reddat. Vnde vulgari p̄vbio dicitur. Curtasia si vult mult et si cotepo. Cum sunt viarū pericula ac discrimina nescientibus h̄is qui tuo sunt introducti hospicio parte docti dirigantur vt securi sub umbra tui culmis v̄tuant et discedētes sociati parte securi transeant esto eorum vite ac fame defensor vt tue.

lx^m xxxv^m

Loth enim aegulis quos homines peregrinos putauit hospicio benigne susceptis ab impetuosa sodomorum libidine duabus oblatis virginibus genitoris amorem postponens fidei susceptis hospicio sub umbra sui culmis defensorem se prebuit salua sint omnia que tue custodie sunt tradita. Nam tuum hospicium alienus subintrans suus facit habitaculum Cuncta ergo que de sunt tue sint cōmissa custodie sint & sic

lx^m xxxvj

salua quali domi ppe reliquissz. Tales
erga famulos teneas qui nō ducti aua
icia bona aduementiū querāt Equorū
annonā seu pabulū equis oblatum non
subtrahant ne equis fame lassatis affes
sorez eorum tali occasione qñqz inimi
corum manus incidentes pereant n̄ sic
tanti mali causa famuli fiant.

Ex^m xxxvij^m

In lombardie partibus apud Par
maz ciuitatem recepta est hospicio no
bilis quidā cum magna hominū comi
cua. Cumqz equis prima noctis hora
pabula data fuissent famulus hospitis
clam ante equos pabula posita furti
ue accipiebat. cumqz ad equum cui nobi
lis insidere solebat latro venisset ma
num ad pabulum tollendū applicuissz
equus ipse furis brachiuz dentibz strin
gēs detinuit Cūqz latro ab equo se de
tentū videret. ac p̄m̄io dolore clama
ret. domicelli dicti nobilis vna cum hos
pite occurrerūt sed nullo ingenio dēm
furem de dentibus equi extorqueri po
tuerunt donec vicinorum aures huius
rei negocium fama permouit sicqz fac
tum est vt delatus reus ad iudicem cō
fessoqz crimine p̄ sententiā dampnato
laqueo vitam finiret.

Hoc idem per petrans alius ita se
ealce equi est peullus infacie vt cicatri
ces cū impressione ferri et clauorum in
eo postmodū remanerent.

It̄ cum q̄dā vadēs ad sanctū Jaco
bū apud tholosanā urbē hospicio fuiss̄
suscepto hospes cuius erat hospiciū m
tm̄ exarsit auaricia vt cyphū argenteuz
clam in mala suscepti hospitis colloca
ret ac postmodum eum insequeretur
tāq̄ furē cepit arguē testibz curie secū
adhabitis. Cūqz ille et se et patrem in
nocētes asserēt et ad scrutādū malā fu
illz p̄cessuz. cyphus at̄ in mala filii fuiss̄
set invētus tāq̄ latro p̄gnus hospes
dāpnat̄ suspēdio rebz oibz que p̄gnū
erāt suscipiētū hospiti applicatis. Cūqz
p̄ suspēsi p̄gnū p̄feciss̄ viā inceptā
in honorē b̄ti Jacobi et illū redire con
tingeret p̄ locum vbi filius p̄ndebat
patibulo ac secum pater quereret cur
deus talia euenire filio permisiss̄et sta
tim filius p̄ndens patrem allocutus
dixit se meritis b̄ti Jacobi in columen
cōseruatū Monuit insup p̄rem vt ad
iudicem properaret miraculum et in
nocenciā recitaret Cūqz s̄ eēt impletū
et p̄gnū filius esset de patibulo de po
situs ventilata cā suscipientis hospitis

Sc̄ xxxviii^m
de s̄to Jacobo

tholosani factaq; affectiōe q; per auar
ciam et cupiditatem pegrinum hospi
tem accusasset ipso quo pependerit p
egrinus patibulo est suspensus et hoc
de hiis sufficiant.

De custodibus ciuitatis.
officialibus et pedagogariis.

In sinistra parte ante militem
collocatur custodes in hac for
ma Nam stachus ille fuit foē
tus in hūana spē hñs in manu dext̄ cla
ues magnas In sinistra hñs vlnā In
cōria hñs buriā aptam p hos intel
ligūt custodes citatis et h̄ iclauiō Of
ficiales om̄es et h̄ in vlna sicut sūt aliq
sup mēsuras et pondēa. Pedagogariū et
missariū seu clauariū qui repñtant̄ ibur
sa apta ad recipiēdū que om̄i debentur
Rēe em̄ an̄ milite collocāt̄ hii q̄a p mi
lites ciuitatis custodes hñt req̄ri et vi
deri et p eos dē h̄ ipa citas custodiri
Custodes debēt eē solliciti. Oculati et
zelatores boni om̄is siue em̄ pacis t̄pe
seu bello imminēte debēt discurre eui
tatem perquirere que ad munimem
et securitatē fut r̄corib; intimare. Nulli
homi tempe belli seu guerre nocturno

tempe apire cōsciencia in eis sic rēa sit
vt zelum sic habeant ciuitatis. vt tamē
culpam liuore inuidie. vel cordis ama-
ritudine nulli hominum imponant Se-
pe enim fit vt videri zelatores ament
et hoc vt in officiis laudati p maneant
aliquos fraudulenter accusant. Sum-
mum genus malicie ē inde velle repor-
tare gloriam. vnde sine culpa alii crimi-
nis imponis infamiam sic ergo custo-
dem te prebeas. vt apud iudices et rec-
tores in nocentes non paciantur iniuri-
am. Sepe illum pre oculis habeas qui
omniū corda nouit et ponderat. Illum
timeas sine cuius custodia frustra custo-
diendo inuigilias. Timentibus enim
eum beatitudo promittitur. et eis omnia
cooperantur in bonum.

Imperator Fridericus secundus a
pud capuam ciuitatem super pontem
aque. que circa ipsam defluit portam
marmoream miro opere construxit. in
qua ipse imperator sedens maiestatem
pretendens sculptus est a dextris vero
et a sinistris duo iudices assessores sēp-
ti sunt in semicirculo capitis iudicis ta-
lis est versus iudicis Trent securi.
qui querunt viuere puri

Æ^m xxxix^m

In semicirculo capitis iudicis i sinistra
hic vsus est Infidus extrudi timeat ul
carcere trudi In semicirculo tocius par
te est hic versus Cesaris imperio egni
custodia fio In semicirculo sup caput
imperatoris est hic versus. Quam mi
seros facio quos variare scio. Mouere
ergo iudicum est custodum vero time
re. Regis autem penas proditoribus
cominari.

lx^m xl^m

Vnde dyonisius sicilie rex habens
fratrem qz intime diligebat semper q
cumqz pergeret vultu se tristi age
bat. Cumqz ei in curru deambulanti oc
currissent duo paupes facie leti habi
tuqz despecti. Ille statim de curru pro
siliens cu omni honore et reuerēcia sus
cepit at ex hoc barones. nō solū mirati
sūt. s; etiā animo cōturbati. eam tamen
inulsiati negocii timore retracti mime
quesierūt per frēm tamē regis roga
uerunt certificari de causa. Cumqz dyo
nisius audisset a fratre suo fore beatū.
maxime quia tot diuiciis et honoribus
et delectacionib; esset refertus rex fra
trem suum requisivit si beatitudinem
suam experiri vellet. Quo responde nte
desidero et requiro. Rex mandauit om
nibus sibi subditis. vt fratri suo Sic si

in omnibus obedirent. et cum homo venisset,
et mensa epulis esset referta. ac in mensa
regis supersederet. nobilissimos quoque principes
nas conspiceret. sonos mulicos cum suavis de
lectatione audiret. rex fratrem incepit quere.
vtrum beatum se putaret. Quo respondente beatum
me puto et expior. rex clam limatum gla
dium et acutum euagiatum fecit portari. eumque
filo serico directe super capitis verticem ferens
sui fecit recubentis appropinquari. Cumque regis ferens
nec manum ad mensam porrigeret nec oculos
ad spectatores converteret rex dixit. Cur fratrem
non credis? cum beatum te dicas et sentis
Respondit ille me beatum non sentio. cum
gladium tremulentum super caput meum
aspiciam. Tunc rex apparuit quasi vultu
tristi ubicumque se converteret ibat. eo quod gla
dium oculum diuine vulneris in corde suo
conspiceret semper. nec materiam habebat
leticie. ubi tanto continue mensis sibi dolor
Paupes vero letos facie idcirco honoras
set. eo quod eos leta et serena conscientia con
spexisset. Vnde Quintilianus. Excedit omnem
calamitatem diebus ac noctibus timor. Reuere.
Qui timetur a multis. multos timet. et est
nimis quod suus dominus qui suos timet
Tucissima deo res est. nichil timere preter
deum. Interdum audaces cogimur esse me
tu si est ubi dat vires nimis ipse timor.

Timor sollicitum reddit . vt q̄ custodie
committuntur . requirantur ne pereāt
et nimium timidum nimiumq; securū
esse vicium est .

[Officialiales omnes discreti sint . ne vl
tra q̄ ratio postulat extorq̄ant ab emē
tibus aut vendētibus pecuniam . Personā
em̄ omnem gerunt . Idēco omnes oi
bus exhibentur hominibus . et quia inter
emptores ac venditores p̄car lingua se
miscet . Idēco sit in eis diut̄na paciēcia
Equo em̄ animo honesta amanti cōtēp
nendus est iste contemptus . contempne
ergo ineruditorum cōtemptus . si vis ad
fama progredi . Iniuria em̄ iniuste ro
gata . eius ē infamia q̄ facit .

Socrate quidam p̄car intuens ait .
Oculi corruptorū p̄uerū . Cūq; discipuli
irruētes in eum volētes punire illatū ī
magistro cōuiciū hac sentēcia rep̄hēdit
eos dicens . Quiescite o sodales quiescite
eterni sū quod dicit sed me cōprimen
to contineo . Quodam tempore cū idem
socrates infinita cōuicia ex superiori loco
a zantipe vxore sua audisset ac eidē resti
tisset aqua perfusus immonda . nichil
ei amplius respondit . q̄ capite deter
so . Sciebam inquit futurum vt ista
construa p̄mber sequeretur . Cede ergo

lx^m xl^m

13

pugnāti q̄a cedēdo victō abis .Catho.
Cum r̄ce viuas ne cures v̄ba malorū.
Arbitriū n̄i nō est q̄ quisq; loquatur.
ps̄p. Nūquam stella bonis nūquam dis
crimīa desūt.

Pedagiarū nllā pedagīa extorq̄ant
nllī que aut imparatō .aut legis cōditō
mstituit ne videant̄ pocius raptores q̄
eractores pecunie. q̄d dubios viarū trā
sitos mumentos .Nō .eis ex officio meū
bit .et a q̄bus de iure exigē sine iniuria
aut stumelia postulat .Nō affectēt vei
litatē reipublice .vt incurret damnū cō
sciēcie .ve qui p̄daris nōne et ip̄e p̄da
beris.

Thesaurarū l̄ clauerū omnicatū om
nem legalitatem habeāt .ne p̄ .ec q̄ eis
debetur reipublice subtrahāt .ne qui de
bēt cē custodes fiāt fures .Nā nulli cui
rapia felicitē cessit gaudiū rapti durarq;
imposteru n

De ribaldis pdigis lusoribus
et cursoribus.

Tribaldos et lusores an sunt et ro
chus dici o situatos. ad vicariū em̄ ēgis q̄
rocho ē p̄met h̄re hoīes aptos ad cita
tes et loca ēgi ōria explorāda . et cursorēs
q̄ cito p̄tēt l̄as et ēgis m̄data sic aū t

116
fuit factus. Scilicet ille eos representans.
Nam hinc fuit hinc capillos hyssidos
et vellatos. hinc in manu dextera pecuniarum mo-
dicam. In sinistra vero tres taxillos. et in
coda quam habet per cingulo paxidam lris plenam
In primo interpretatur prodigi et omnes dilapi-
dationes rerum suarum. In secundo representatur
luscis et meretricariis. In tertio cursores et
lratum potationes.

Prodigiis et dilapidationibus dunt dant cu-
ratores ne bonis suis dissipatis furari co-
gantur. Qui enim habundantia consuevit pecunia
etiam exponendo lasciuie cum enim ad medici-
tatem venerit aut medicinae ipsam aut sua-
rum necesse est. Tres enim aut delicti sunt et la-
borare non possunt aut nobiles sunt et me-
dicare etiam lasciuunt. sicque fit ut qui dilapida-
uerit propria accipiat aliena. Est enim mag-
num vitium prodigalitas. quod et si quam utilitatem
alio ad tempus pariat finaliter cum primis
fit dampnosa. Hos Cassiodorus. admonet
sua bene ne subdita necessitate aliena medi-
cine aut furare cogantur. Maior enim inquit in
obuadibus quam in ueniendis adhibenda cautela
non minor est vitium. quam quere parata tueri.
Claudianus in maicri volumine. potius
est inquit ualere quam situm quam quassisse. nouum. et ideo
per uerbialiter dicitur. Qui non cauet ex-
penlam mendicat antiquam seneiat.

Cum quidam nomine ioh̄s cauae a
 ditissimus esset. nec haberet nisi duas fi
 lias. illas nuptui tradidit duobus nobili
 bus ciuitatis. quas cum illi traduissent
 int̄m pater earum generos dilexit. ut
 aurum et argentum et bona tēporalia
 succedēte tēpore eius paratus sit. Cūq;
 donati donaria generi et mariti filiarū
 patri earū essent inimiū curiales atq; be
 nifici. ventū est ad tēpus. quo ioh̄s caua
 cae omniū distributis nichil h̄eret
 sicq; factū est. ut qui donati donaria vi
 debāt̄ ḡti. supuēte media p̄barēt̄
 inḡti. Cū autē pater prudēs esset. ind̄i
 ḡne sue volēs occurrē. mēcatore sibi ab
 aliq̄ notū adit. x. milia lib̄ p̄tāi sibi ad
 triūdie r̄ū terminum exposcit. Cūq; pe
 cuniam mutuo acceptam domum p̄
 deportasset in quodā nobili et sollempni
 festo. genis et filiabus sollempne parauit
 conuiuū postq̄ in cubiculum clam se
 inclusit. prius tamen serneo nouo fabri
 cato. cum tribus firmis clauaturis ob
 serato pecunia sibi mutuata de sacculis
 sup tapecia stracta fudit. ut filie extra
 cubiculū posite per rimas hostiū pecuni
 am possent consp̄cere. Quo facto iterū
 pecunia ipsa collecta in serneo reconde
 re similit. Ad mercatorem vero post

modū eam integre reportauit. Die ve-
ro altero generi et filie a patre interro-
gant quanta esset pecunia in scrinio sic
obstructo deposita. Cumq; ille fingēt
.xxv. milia esse lib. quas in deposito de-
posuisset. vt ex eis testamētū faceret ac
relinqueret generis ac filiabus sitū secū-
dū modū. quē tenuerāt cū eo. quādo fi-
lias nuptiū tradidit se haberent. Illi b
audito nimium gauisi quitq; honoris
esset tam in vestibus q̄ in cibis uiq; ad
finem uite conabāt' patri seruire. App-
pinquante autem fine uite vocatis ge-
neris et filiabus sic eos alloquitur. an-
tequam moriar non intendens aliud fa-
cere testamentum nisi q̄ in scrinio obstru-
mato reliqui vobis do. s; statim coram
me dum adhuc viuo fratribus p̄dicato-
ribus. C. lib. Minoribus vero. C. lib. Et
heremitis. C. lib. Consignare curetis a-
quibus cū sepultus fuero clauēs scrinei
et mei depositi q̄s in suo habēt deposito
repetatis in qualibet autē clauē scripti
meū apposui in testimoniu p̄missorū vū
cuiq; autē eccl. sie aut recluso certā pe-
cunie q̄titatē dū lecto decūberet donari
fecit p̄ maitos filiarū suar. q̄ si fecerūt
libēter spe testamētū qd i primo expec-
tabāt. Cūq; ille diem clausisset extremū

celebrate q3 fuissent fumeris exequie
Septimus etiã dies obitus sollempniter
fuisse expletus cū sollempnitate magna
claves apud p̄dictos religioſos depoſi-
tas pecierūt. Quibus acceptis sermiam i
q̄ depoſita putabit pecuniã aperiētes
solēni tē clauā grossā iuenerūt et magm
into maūbrio vulgarē et latine scriptū
erat. Ego ioh̄s cauacca tale cōdō reitū
vt quilibet mactet hanc clauā qui se ip̄o
neglecto alteris gerit curā. Stolidissi-
mi op̄o ē p̄p̄a p̄dige e fūdere et a iena
p̄omōs appetēdo spare. siue filio sit siue
filia añ maū tua dispēlandā. se respiciat
quā tu te dispensandā respicias aliena
nec bonū ciuem estimas eū. q̄ et m̄sta ex-
p̄dit et modica possidet. t̄ez estimo no-
uitates in ciuitate appetē. domina mutari
bella intestina libēter mouē. ac ostra qui
habūdāt familia. et alius bonis terrenis
cuiū nouitates. dñorū mutaciones. per-
turbacōnes cuiū di p̄licēt. suis atēti nō
alienorū cupidi. p̄oigū vero nec bonū
ciue. nec utilē reip̄ publice estimamo.

Post hos lutores scortorum t̄pitu-
dines insequētes oino peiores di imus.
Quos cū luditarillorū calor necessitatis
q3 cupido ul' libido ad paupiez traxerit
Latroēs et p̄dones fieri necē ē post h̄ ois

infidelitas .pdicionis textura. Ebrietatis
q3 vicium si q̄tur. hii bella seqūt' s' mili
tūq3 caltra. nō optātes tam victoriā q̄
p̄dam. Multa cū eis dāpna iferūt. et par
ua lucra reportant.

Et xliij

Beato Bernardo equo residēs obuia
uit cuidā lusori. Cui lusor ait. vellem vir
dei ludē animā p̄ eq̄ cui isedes. Si place
ret. Cui Bernādus. Si aiāz m̄ obligas
egoipe de equo descēdo tibi q3 si plura
pūcta me tribus taxillis traieceris spōte
equum et grate p̄mitto. Ille autem gau
dēs accepit tribus taxillis .xviii pūcta
traiecit. Statimq3 lusor certus credens
esse de lucro frenū equi apprehendēs su
um esse eqū asseruit. Cui bern. Expecta
fili. quia plura sūt pūcta his q̄ vides i
ip̄is taxillis piciesq3 eos suauitē tercio
taxillus diuisus est per mediū et in vna
parte sex representās in altera vō vnū
Sicq3 factū est vt aliis duobus taxillis
replētātibus .xii pūcta. tercio uero sep
tem et sic .xix. se picisse. bern. iactaret
Qd miraculm lusor cū aduertisset aiā
sub ip̄is obediēcia dedit factusq3 mōch
us laudabiliter vitam finiuit.

Cursores et leāz pōtatoēs iter cep
tum expediant ne morā strahētis mit
tētibus eos us' eis ad quos mittunt' ip̄a

mora i dāpnū cedat. Sepe fit vt cursor
prepedito modica mora alio p̄ueiat q̄
cōtraria deferēs hūis q̄ p̄ueire debuit p̄
ostensa causa seu lucri copia accipiat cō
mūez vicoriā. vt intēueiente pecunia lu
crū p̄datur in mēcatura. Studeāt ergo
cursoēs. cū eos regis vicariū mittūt. nō
se mane cibo ḡuare. nec se mero sero re
plere. ne debilitatis neruis lassati subū
stant. Cum autem transeundo ad ciuita
tes qualibet. nō curiosi sint. eas cūspi
cē. aut explorēt. nisi forte sup hoc māda
tū habeāt speciale. s̄ā ille stules viator
est. q̄ p̄ amena p̄ta trāsiēs et p̄picēs
obliuiscitur quo tendebat.

Ubi incipit quartus tractatus scz de
modo progrediendi et continet Sex ca
pitula. primum de modo progrediendi
omniū populatum simul.

Xpeditis ḡ hūis q̄ ad foēs scacho
rū a officia eorū p̄tinēt t̄nobili
um q̄ p̄p̄ariū. Nūc de p̄gressū eo
rūdem sub compendio videamus. Qui
etenim tractatus in. vi. capitulis cōueni
enciū distiguit. a diuidit. Exq̄ em̄ om̄s
p̄p̄ares ul scachi miōres. vno a eodem
mō vadūt. a capiūt ul lucrāt sub vno

propter hoc capitulo gressus eorundem de
scribuntur. Nam de libris sive est iudicium. et de
similibus similis regula vel lex et doctrina
dabitur. De nobilitate vero modo progredi
endi. rapiendi. et lucrandi. ex quo diversus est
et non idem et unus. de eis sparsim et diu
sim. secundum numerum. v. scilicet nobilitate
v. capitula. ut super positis hinc sunt ponenda
De modo progrediendi popularium.

Circa progrediendi modum scilicet eorum
est notandum primo. Quod in ludo scaco
rum ponuntur due acies. sibi invicem con
trarie et bellicose opponentes. Prima etenim
acies est aggregatio maiorum ex parte falsi
tatis et malicie. cuius ductio et tractio iudi
cis temptator est dyabolus. Qui per malici
am et falsam apparencia rerum mundana
rum. et carnis. nititur promovere suos ad
altitudines superbie mundane. et aliorum vici
orum. ut eos postea tunc possit ad supplicium
sempiternum. Secunda acies est aggregatio bo
norum ex parte veritatis et misericordie cum
bonitate pugnantes. cuius ductio est christus
per suam gratiam. suos seipsum promovere ad
omne bonum. et ad celestem gloriam trahere non
cessat. omnimodo quod potest. unde ipse dicit in
euangelio. Si exaltatus fuero a ter
ra omnia traham ad meipsum. Vbi sciendum

Quod omnes scachi minoris ordinis statum
et gressum popularium designantes non
habent nisi unum punctum directum in pro
grediendo hinc et inde scilicet a latere. duo
puncta in spoliando. Huius sunt omnes humi
les scilicet subiectionis statum tenentes. qui cum
pie uolunt uiuere nichil uel modicum possunt
lucrari scilicet purum victum et simplicem vi
tam et quando cumque bene uellent. ut sic
plus lucrari non permittuntur per opposi
tionem contrarietatis uel aduersitatis et po
tencie predominantis. Quia huius a diuitibus
sepius conculeantur deiciuntur et despici
untur. sed cum uadunt per obliquum siue ad dex
teram siue ad sinistram hinc indeque lu
crant. aliosque spoliant et ditant cum iuris iudi
cium rationis et discretiois peruenit. Declara
t per exempla etiam quantum ad iudices scribitur.

Item nota quod quando humiles huius uel
pauca dignitate et reputatione gradum ascen
dendo possunt uenire ad summum eis similes
efficiuntur regine et tenent locum regine
in medio et rapiendo siue ad punctum albi
siue nigri ultimi gradus perueniat et itro
nizent. sed est siue per phas siue per nephas
ad id perueniant. et sic meant et permeant et lu
crentur et spoliant in eodem punctu uel
gradu. quia in obliquo semper circa se
gressum persequuntur quia semper in obliquo mouentur.

nec cessant raptē ac sic Da exēpla vt su
pra et sicut vis . Nam quādo vt plimum
fuerint meliores . peiores vero erunt .
cum ad dignitates et diuicias puenerit
quā si semper diuites fuissent . Exemplū
nota de illo p quo heremita quidā ora
uit vt ditaret et statim fuit peior effe
ctus Verū . Paupe ditante ac

De modo progrediendi regis.

Rex vero vnum punctum p quā
trāsiens vno tantū meatu . si be
ne et caute vadat non dicetur ech
at et aliqñ math . Nam ad omnem pūc
tum circa se in circuitu mouetur si non
prohibeatur a lapidibus vel scachis cō
trariis . uel si nō occupet per suos p
os subditos vt patet in figura . sic simi
liter moraliter loquēdo omēs religiosi a
diuio officio mantipati dicūt reges / Se
cundum Augo vō . Seruire deo est reg
nare . Hi em vno tractu ul gressu non
habēt trāsire nisi vnū pūctū circa se in
circuitu . q sūme debet vūae . i . mūdiciā cō
sciēcie . s . q idicūt eis ex uoto a pfessioe
habēt em vndiqz circa se vnū pūctū . q
sup se hnt deū et bōa et na a d appetēd .
infē se et na tōmēta ad fōmidā d iux se

Undiq3 demones ad tēptādū et mūdū
ad fugiēdū ⁊ otēpnēdū .hec pūcta si
mēte et ope suauerit tuti erūt quia non
amittent ludum scachorū .sed qñ decli
nant ad rapias ad delicias bonōes et di
uicias .amisso iudicō pfce racōnis et di
cretionis .tūc ei dicitur in ludo sicut re
g 1 .elchecmath et admichilatur ludus
quia totū perdūt quicq3 queherūt .Sic
ad lēam rex terrenus qui potest se vn
diq3 mouere per circuitum directe ⁊ n
directe .necesse est sibi sapientia et cau
tela in mouendo quia om̄s sibi qui ex
parte aduersa sunt maxime aduēsantur
nam si indiferece moueat3 vel accipiat .
De Facile potest sibi dici schat . ⁊ tūc opō
tet om̄s de regno esse in tribulatione et
in spoliatiōe .

Item nota rege manente ludus non
potest bono modo perdi et leuiter hoc
explicat sigillatim . Ideo rex idiget max
ime sapientia .et hoc ostensum ē in Sa
lomone qui super omnia a domino peti
uit sapientiam .sic ergo rex et omnes
sui principes et prelati et omnes nobi
les .si moueantur per solam pompam
sine racione et discrecione .tunc regnum
turbatur et spoliat3 et ip̄imet in piculo
spoliatiōis aduēsatorū erunt .

De progressu regine.

Regia vō vnū pūctū vadit c̄ ea se
solū scz a latē nō i recto s̄ añ a s̄
sic vt sup̄ de regia creata de Ita
tu humili a gñe et in tali p̄gressu de
signat̄ subtilis fuga sua se custodiēdo.
quā diu vō caute fugit a se custodit scz
sui v̄l maiorz maxie regis honorē a in
dignitatē retinebit a semp bona māet
et sic si multū est necessaria sapiēcia in
motu de loco ad locū. a in accipiēdo scz
in occupat̄is quia multos nobiles et
clericos pulchros circa se et cōtra se ha
bet. ex quo etiā m̄p̄eris natura est mobi
lis a fragil̄ ad seducēdū a ad resistēdū
q̄a leuī seducit̄. a seducit alios q̄ etiā fa
cilē occupat̄ a occupat̄. Ideo ē om̄s
mulier̄ fugiēda a se dē int̄is a ext̄is sol
licite in motibz cōpis a aie custodire.

De mō p̄grediēdi alpbilium.

Alphiles seu iudices om̄s a q̄cūqz
at̄les h̄nt ēa pūcta. s̄ oīa ex̄n uer
so. nō em̄ mouēt̄ nec accipiūt. nisi ex ob
liq̄ a s̄ sic. v̄dū significāt falsos a aducea
tos fatuos q̄ q̄n ēa pūcta h̄nt a in ma
lū v̄hū vel hec habē credūt clarā no
ticiā veritatis bonā eloquenciam.

104.
Dulcissimam familiaritatem et splendidam
familiam .cum affabilitate et omnium
hominum noticia. Istis tribus mali
semper male utuntur .Nota quod quando
habent bursas plenas et quomodo pro
longant et abbreviant placita per suos
vires per eleros et affabiles suas fugas
ut apparet in plamentis .Cantus eorum
similis est syrenis que cantu suo attra
hunt ad periculum nautas .de quibus
dicit in .psal . Insidiat ut rapiat paupe
rem rape pau .d at eum .sed non oportet
quod dyabolus trahat eos quia currunt
et saltando festinant ad .ipsu

De modo progrediendi militum.

Milites habent tria puncta circa se ex
quibus duo sunt a latere indirectum .
Sicut in obliquo semper ut patet hic . Alio modo non
mouentur nec ipsi ut lucet et . et hi sunt
et significant nobiles qui habent tria puncta .s.
pompa et nobilitatem legimitatem et probitatem
audaciam et rapacitatem . prime due ordines
sunt bone .s .p .cia .s .audaciam oia mala per
petrant . Sunt sicut aves nobiles et pre
dales qui viuunt de rapia et preda . non sicut
alie aves nobiles et non predales quia catu
cunctis lenificat . sunt etiam sic leones qui leo est animal

regale quia rex aialiu ideo est animal
nobilissimu. de cuius proprietate legitur.
q̄ est liberalissimus in tantum quod p̄
dam suam alius liberaliter comunicat.
Sed si deficit irruit in aliq̄ eorum qui
bus comunicauit sic ac.

De modo p̄grediendi rochorum

Mochi quide sunt regis currunt
per totum spacium et regnum
in longum in latum et profudu
et per totum sed q̄ placet directe nisi
veniat obstaculm nullis pacunt. nisi ubi
timent p̄pria uel notabilem p̄ dicionem
et cursus eorum patet hic in figura. sic
etiam sunt prelati. qui omnes subditos
predant et deuorant. nec pacunt minimo
et hoc bene patet in actibz ap̄loru. ubi
dicitur. Quod saulus uastabat ecclesias. per
domos intrans. et trahens uiros et mu
lieres in custodiam. Saulus consilio ab
utens interponitur per quem p̄lati ma
li et regum consiliarii et vicarii mali
figurantur. Nota quomodo omnes abu
tunt et hoc est p̄pter nimium amorem
pecunie et honorum. quibus non possu
nt saciari. hos ergo attrahit dyabolus
s̄ quod dicitur apoc. xii. q̄ dato occulte

insidiantem idest aduersarius noster dy
abolus cauda sua idest deceptione sua
rapit secum terciam partem stellarum
Stelle autem sunt plati. qui mundum
debent illuminare. exemplo sancte vite
et documento sane doctrine. Quibus dix
it cristus vos estis lux mundi. Sed nota
q lumine extineto. illi qui habent diri
gi per lumen oportet de necessitate q
desperent et errent. Sic vita et doct na
in prelati. si extinguat' necesse est ac.
Nec etia est mirum. sicut em. Si pastor
cecus est. q grex et oues erret in pec
catis. Exempli videmus. q hodie non vi
sitant vt doceant s vt rapiant. Recte si
cut latro domum aliquam de die visitat. vt
videat quid ad rapiendum sit tempe op
tuno. cu non instituti sint ad deuorandum
sed ad custodiendum et pascendum. sic exem
plum habemus in capite naturali. q nō
vt opprimat uel aggrauet corpus ace
tera membra suppositum est. p naturam
et diuinam ordinationem. Sed vt dirigat
et custodiat et nutrimentum ministrat. sic
et regis vicarij et sui consiliarij ad hec in
stituti sunt vt iuste ad commune bonum co
gitare laborare non cessent et defendant
omnes et in plebilitudine pacis educant et co
seruent et non aliter. s q aliquem aggruāt

per fraudulenciã nẽ. quia cũ hli. per so-
lam violentã pon pam ad utilitatem so-
lũ modo ppriam ul cupiditatem. ul ad
ambicionẽ attẽdant omisso dei timore et
ratione et discretione omnes turbent et
spolient.

Hic ergo tractibus dyabolus fere
totum mundum ad se traxerat et ad pe-
riculum pduxerat. Sed cristus ex inimicis
et intimo amore quo dilexit nos vnico
tractu nortis sue nos a piculis omnibus
eripuit et retraxit quãtum est de se. Si
sibi velimus solũ mō consentire. nos tra-
het de scachario plentis vite ludo lucra-
to. et parte aduersa. sez inimicorum om-
nium spoliata et capta in regnũ eternũ
nosqz collocz p m̃afuros. Qd nobis p̃sta-
re dignetur. Cuius imperium et regnũ
pei manet in secula seculorum. Amen.

Explicit doctrina vel morum in-
formatio accepta de modo et or-
dine ludi scachorũ. Deo gracias.

Finit Feliciter.

M V D B

Mbicionis et superbie exemplum
in alexandro.iii.

Aicie ex i Philistarco et Arispo.vii

Aicie acquirēde exemplum in Alex
andro et Dyomde .ix

Amicia acquirēde cōtinēcia exēpl' in
Stipione et Africano.x.

Auaricia et paupertas coacta i iudicibz
reprobanda .xvii.

Amātium sunt ceca iudicia .Sic ait
Theophrast. sententia. xviii.

Amor priuatus peruertit iudicium.
sicut dicit Theophrastus. xviii.

Amicia virtus ostenditur in Damō.
et Phicias. xxiii. Julio. xxiii.

Auaricia multa mala facit exēplū
in Pororege. xxv.

Auditus constringendus exemplū
in Antigono. xxv.

Aduocatum se facere debet dominus
p seruo exemplum. xxvii.

Agricole officium ostēdit' a. xxx viii.
vsqz ad. xlii.

Amicia q̄ sic dulcis ostenditur et
super quo fundat'. xlv. xlv. et .xlvii.

Amicia vere exemplū. xlvii.

Auaritia quē sit et ipsius abulio
ostenditur. l.

Auaricie exempla. l. et. li.

Amor et gaudium intempatum aliqui
causant mortem. lviij. et. lviii.

Ellandi pica exemplum in Alexan
dro et Malechita. xxi.

Beneficio magis vincuntur homines
quam armis exemplum in Camillo. xxx. et. xxxi.

Altitatis exemplum in filiabus Romule. xv.

Altitatis et pudicitie exemplum in Ylia
uxore Duelli. xlii. Antie et Lucrecie. xliii.

Continencie exempla in animalibus
et Stipione affricano. ix. et. x.

Corrections discrete exemplum. iiii. et. iiii.

Cruditatis exemplum de Phalaride. ix.

Clementia de re principum permissa. vii.

Constantie et virtutis exemplum in Marco cur
rio. xvii.

Contemplationis exemplum in Socrate et
Carnoade. xix.

Cultodire debent inferiores qui prestant. xxvii.

Commodum ad temperanda exemplum. vii. viii. xxxv

Cognoscere debemus dominum pa
tet exemplis. xxxviii. et. xxxix.

Cupiditatis abusus. i. et. li.

Contrahere non debent debita. li.

Constantie exemplum in Ypocrate. lvi.

Contemptus despectio ostenditur in
Ypocrate. lvi.

Custodis boni exēpla. lxi.

Ecepedōnis pie exēplū. xliii.

Ecepedō impia decipiētē Fallit ex.
ix. ul. xxx.

Dilectōnis exē. in Philistaro et Ari
spo et Alexandro. vii. et viii.

Doctrina vite exē. in Octauiano. xv.

Diuicie romani fuerūt causa belloꝝ
dissensionis. xxxvi. et xxxvii.

Decimas debemus dare exē. in Abel
et aliis. xxxviii.

Diuiciis deū obliuiscimur exē. xxxviii.

Deposita suanda fideliter exē. in eo
qui negauit depositū. lii. et liii.

Doctrina decipiētis Fallit decipientē
exempl' notabile. ix.

Reōmunicacō timenda exē. in Li
gurio. xxviii.

Ebrietatis effectus cā defectus. xli. lx. lxi.

Egreditur curā a natura ex. l. vii. l. viii.

Egrū utilis custodia exē. lxii.

Ides militibus necessaria exē. in
Onulpho. xxii. xxiii.

Fortitudinis cōdis exē. i. Codro. xxvi. xxi.

Fidelitatis ex. i. Marco egro. xxx. xxxi.

Fabri quales eē debēt oñdit. xlii. xliii.

Fidelitatis ex xxx. xlii. xxxix. a. lii.
Furmitatis exē. in Spocrate. lxxvi.
Furis pena exemplum. lii.

Uernatō nō debet timē pieſa. xlii
Audiū quit ſit oſtenditur. lvii.
Gandiū et amor nimis interdum
cauſant mortem exemplo. lvii. lviii.
Gule uiciū ē fugiēd̄ p̄t̄ m̄lta. lxi.

Umanitatis et clemēcie exēplum
in Philistaro. vii. viii.
Humilitatis et humanitatis exē. in
Philistaro p̄cipe et Pyro ſge. vii. viii.
Honestatis exē. in Ylia uxore Duellii
et Lucrecie. xii. xiii. xiiii.
Humilitatis exem. pla in Marco Pō
peo Alexā. troiano. xxii. xxiii.
Humilitatis exē. in Publio in Fabio
et Vespasiano. xxiii. et xxiiii.
Honestas necaria p̄t̄ m̄lta ex. xlvi
Hospiciū debet eſſe grata recepcio et
ſecura exemplum. lxi.

Uſticie Philemetoris et Socratis uſ
Platonis exemplo. xxxvi.
Tre cōmoco tempanda exē. vii. viii.
Turamētū nō ſoluēdū. ex. i Alex. viii.
Impietatis exē. i Perillo et Phalaſid. ix

Mulieris natura q̄lis ostendit̄. llii.
Matrimonium a bonis parentibus
natā laudabile. xliii.

Magisterii uite exemplum in Octavi
ano Cesare. xv.

Militibus nec̄aria sūt quatuor. xx.

Munera capiūt dos et hoīnes. xxv.

Misericōdia militibus nec̄aria. xxvi. xxvii

Milites debēt custodiē plebeios. xxvii

Misericordie exē. in muliere dampna
ta. xxxii.

Magistri mali qui decepit pueros
Fallitium. xxx.

Medici pditoris exemplum in medi
co Pirri. xxxi.

Misericōdie exē. in Fabio. xxxiiii.

Mutuū cōtrahere debemus. lii.

Mercatorum legalitas exēpla. liii.

Medici. qui habeant exercē. lv.

Moritur homo gaudio immi et amoē
exempla. lvii.

Obisium virtutes et mores pa
tent. vi. et. vii.

Notariorum descriptio. xliii.

Notarii exercicium ponitur. xlv.

Cum mors est. liii

Cui vitacio est utilis. liii.

Ociū generat animi amaritudinē ⁊
fastidiā. ii i.

Oracois cōmēdacō exē. xxi.

Orois effctō p̄t̄z i Malechita. xxi.

Ordinata iusticia non soluenda exē.
in Ligurio. xxviii.

Acieencie exēplum in P̄hisistarco
principe et Pirro. viii.

Pietatis exē. in Yoab ⁊ aliis. xxvii.

Pueri et mulieres inepti sūt ad cōsi
lia vt patet in papirio xi. xii.

Pauperi verecūdo subueniendū est
ipso nesciente. xliii.

Paupertas voluntaria est apta iudi
cibus ⁊ non alia. xvii.

Parcere debemus hostibus apter
multa exemplo. xxxii.

Precepta seruāda in Ligurio. xxviii.

Proditionis exemplum in Rosmilda
xv. Et magistro puerorū et multis ali
is. xxx et medico Pirri. xxxi.

Pietatis exemplum in muliere dāp
nata. xv.

Prelati debent habere pietatē exē.
in filia mulieris. xv.

Pietatis exemplum in rege apum.
Cesare Alexandro troiano et aliis. xxxii.
et. xxxiii.

Paupertatis exē. in Publio. xxxviii.
Paciēcie exē. i. Alex. Julio. xxxv.
Paupertate dñm agnosceis exē. xxxvii.
Pietatis exē. i. Fabio. xxxvii.
Pigmētarii et Vngētarii officia ostē
dūtur exē. lv.
Pocio nimia mltā fcit mala. exē. lx. lxi
Perignacō sc̄ta libāt a mōte exē. lxii
Peregrii sustipiēdi libalit̄ exē. lxi.
Pastoris boni exē. xxxix.
Paciēcie exē. p̄l in Socrate. lxviii.
Pastoris diligēcia est adhibēda. lxiii
et. lxiiii.

Egis et egie distinctō. v. et. xi.
Ex illūato ē q̄li azis coronatō. xv
Rectores habere decet pietatē exē.
in filia mlieris. xv.
Regimen debet quis coactus recipere
exemplum in Fabio. xxxiiii.
Rectores debēt habere humilitatē
exē. i. Vespasiano et i. aliis. xxxvii.
Relinq̄re nos p̄ sanguis ē malū exē
in Ioshe cauacca. lxvii. lxviii.
Rectoris custodia est diligēs adhibē
da exē. lxiii. et. lxiiii.

Ignis malū in hoīne ē. nō timē
deū nec hoīnem offendere. i.

Superbie et auidiois exēplū.iii.iiii.

Scire naturaliter appetitur patet
exemplis .iiii.

Secretum nō est reuelandū m̄s̄eribz
exemplo papiri. xi. xii.

Silenciū exē. i demostene. xvij.

Sapientia magis necessaria militibz
q̄ fortitudo. xx.

Statuta suāda exē. i ligurio. xxviii.

Suspiciois exē. i dyomisio r̄ge. xliii.

Spes et cōfortacō debet esse in nau
cleris .xliii.

Aciturnitas cōmendatur in demo
stene .xvii.

Timoris exemplū in dyomisio .xliii.

Testamētū ioh̄is cauacce. lxviii.

Itus corporalis multa impedit
utilia patet exēplis .ii.

Veritatis cōfomacō irā aufert. patz
in piro rege. viii. et in muliere que certi
die orabat pro tyrāno. xlix.

Verecūdia in paupe subleuāda. sic
faciebat sanctus nicolaus illi qui vole
bat filias p̄stituere .xliii.

Vxor debz duci ex boīs p̄ntibz. xliii.

Vite doctrina exemplum in Octaui
ano cesare. fv.

Justicie exemplū in Rosmilda in
pudica. vii. xxix. xxx. et. xxxi.

Judicū off tū oñdit in alphisibus
vii. et. xxvi.

Justicie et legalitatis exemplum in
marco curio. xv.

Justicia multū iuratur a paupertate
et. xviii.

Trato etiā offitū facinō putat. xviii

Iniustū odiū iusta scia punit. xviii

Juramētū iustū seruādum exēplū
in Ligurio. xviii.

Justicia nō soluēda. ibidē. xxviii.

Justicie rectitudis exē. i. Zalento offu
le rōno xviii. et. xix. Et Camillo duce xxx

Judices debēt habere pietatē exēplū
de filia mulieris. xxii.

Judices debent habere humilitatem
exēplū in Vespasiano et in aliis. xxxiii
et. xxxiiii.

Iniuriā obliuisti debēs. vii. et. viii.

Inuidie viciū vitādū xliii.

Jura puētē malū msciplex. xliiii. xl v

Infirmat' q's gaudis et amoē. ex. l vii

Tra cū vmo quid faciat ostenditur.

Judices qlitē se debēt habere. xvi.

Judices debent contemplationi et
lectioni insistere vt patet in Socrate.
exemplo. xix.

Vicis exemplum in beato Bern
harbo .lxix.

Ludus scachorum inuentus est
apud multa .iii.iiii.

Luxurie exemplum in Rosnilda du
cissa .xv.

Locupletem facit non multa possi
dere sed modica desiderare .xvii .xviii.

Legis obseruatio patet in Zalento
consule romano .xxiii.

Liberalitas requiritur in militibus.
xxiiii .xxv.

Leges bone ligurii describunt .xxviiii

Liberalitas naturaliter commenda
tur .xxiiii.

Legalitas custodienda .liii .liiii.

Latronis exemplum .lxii.

Luxuria consequitur uicium gulae .lx.

Leges seruari debent .xviii.

Ori magis eligendum quam iusti
ciam relinquere .ii.

Mortis despectio exempla in Theo
doro Cyreneo et Socrate .ii.

Morum informatio exemplaris .xv.

Misericordia decet principem exem
plo .vii .viii.

Manfuetudinis exempla in Phisi
starco principe et Pirro rege .vii .viii.

15
Veneris viciū exemplum in Rosmi
da. xv.

Vini virtus ostenditur. xl.

Vitis et vini inuentio. xli.

Veritatis commendatio.

Voluptas eneruat viros fortissimos
exemplum. lvi.

Vicium gule fugiendum propter
multa. lx. lxi.

Veritas debet lucere in rege patet
in Alexandro. viii.

Vicarii regis debent iusticiam serua
re. xxxix. xxx. et. xxxi.

Vxor qualis sit eligenda et quomo
do. xliiii.

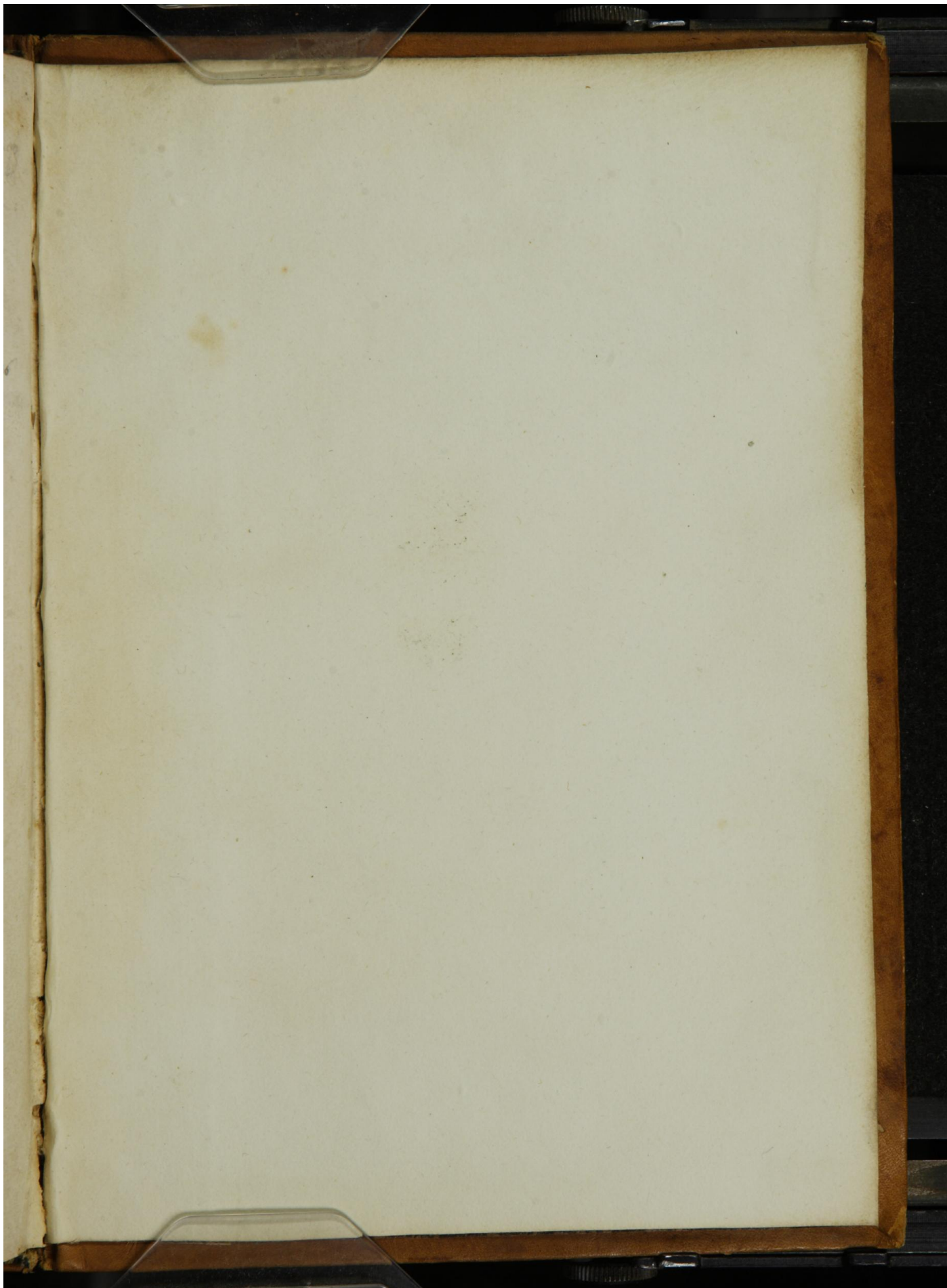
Verecundia multum resplendet in
femina. xliiii.

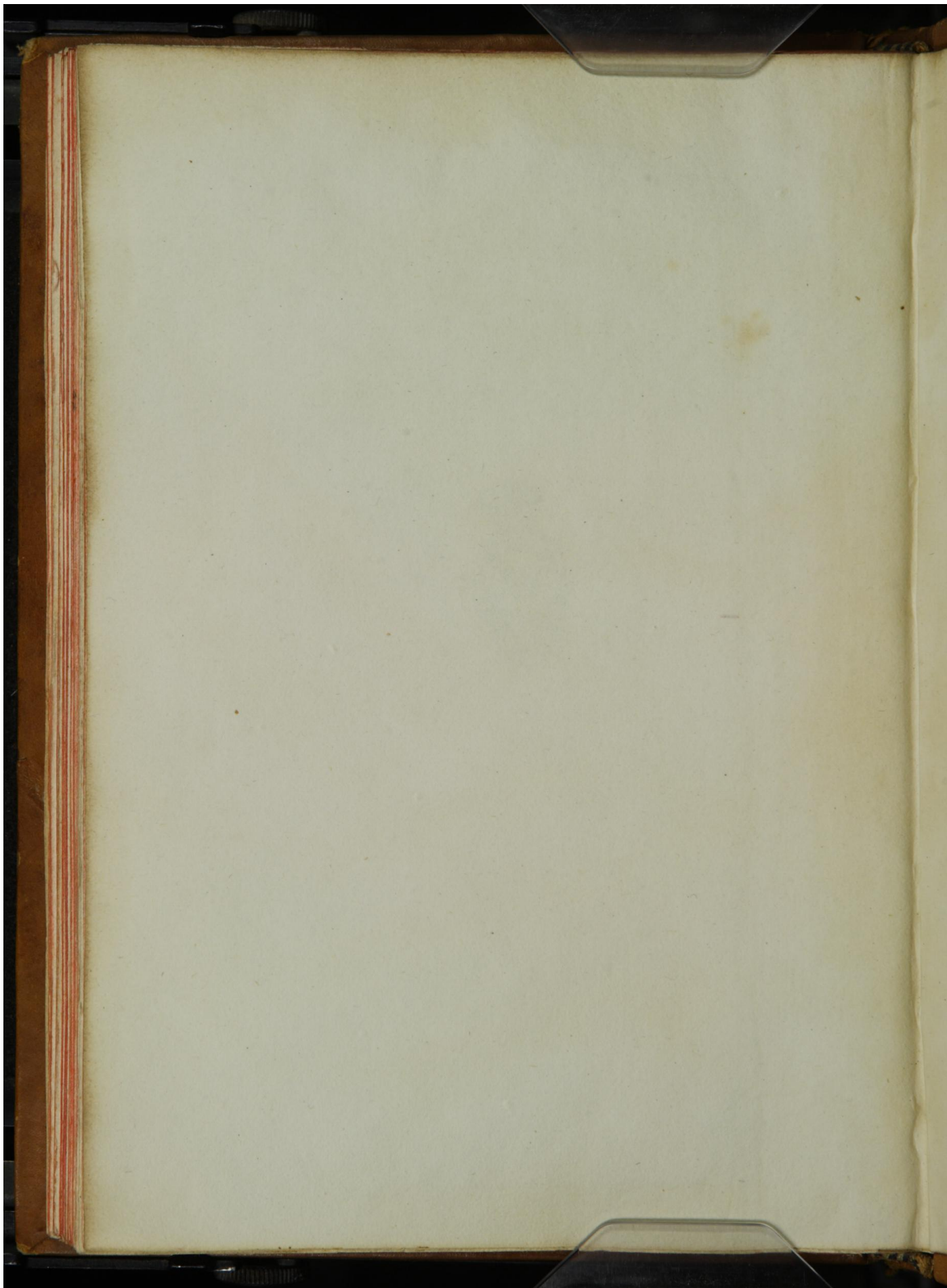
Explicit tabula super ludum
scachorum. Deo gracias.

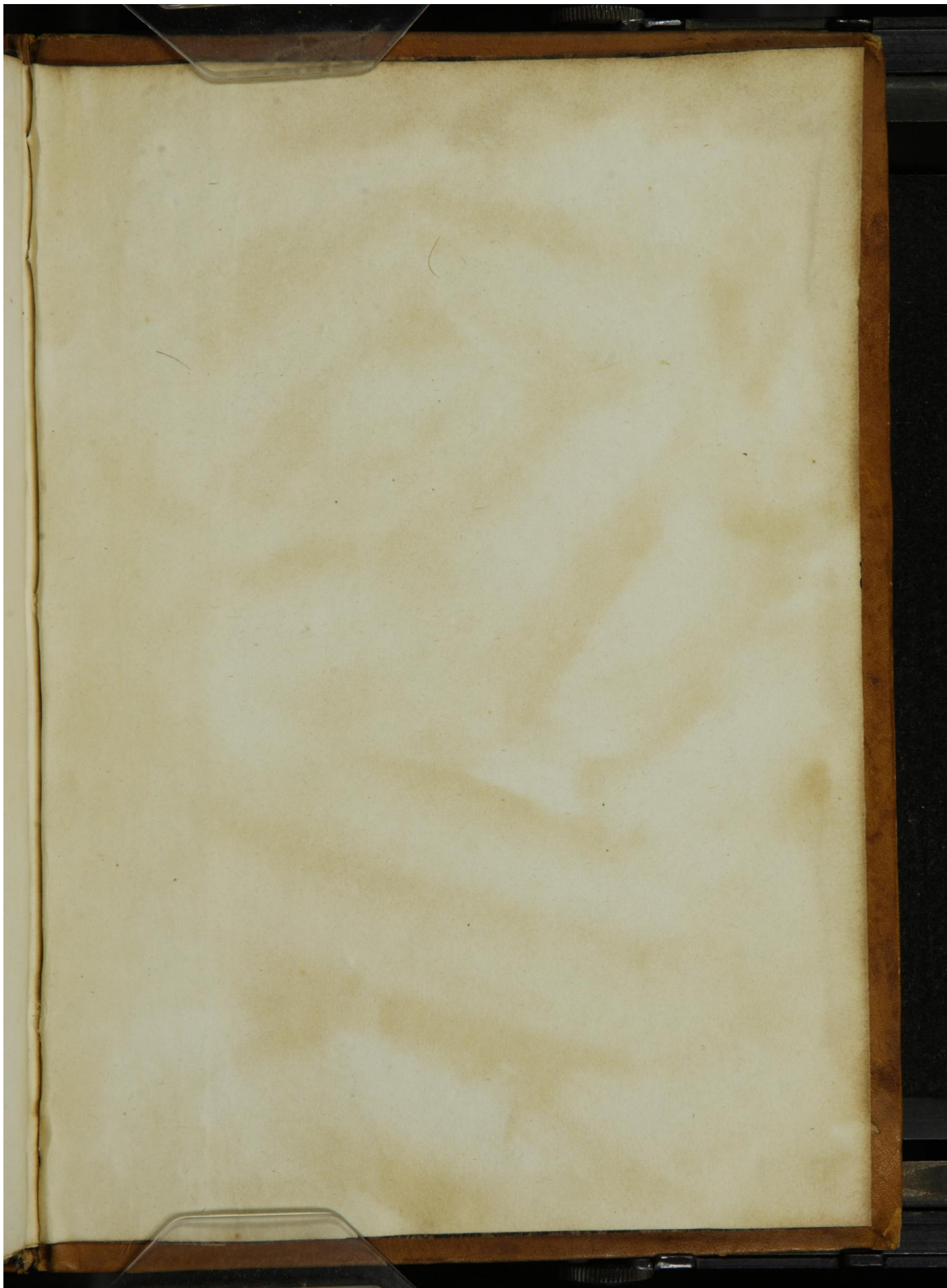
Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.6.66

